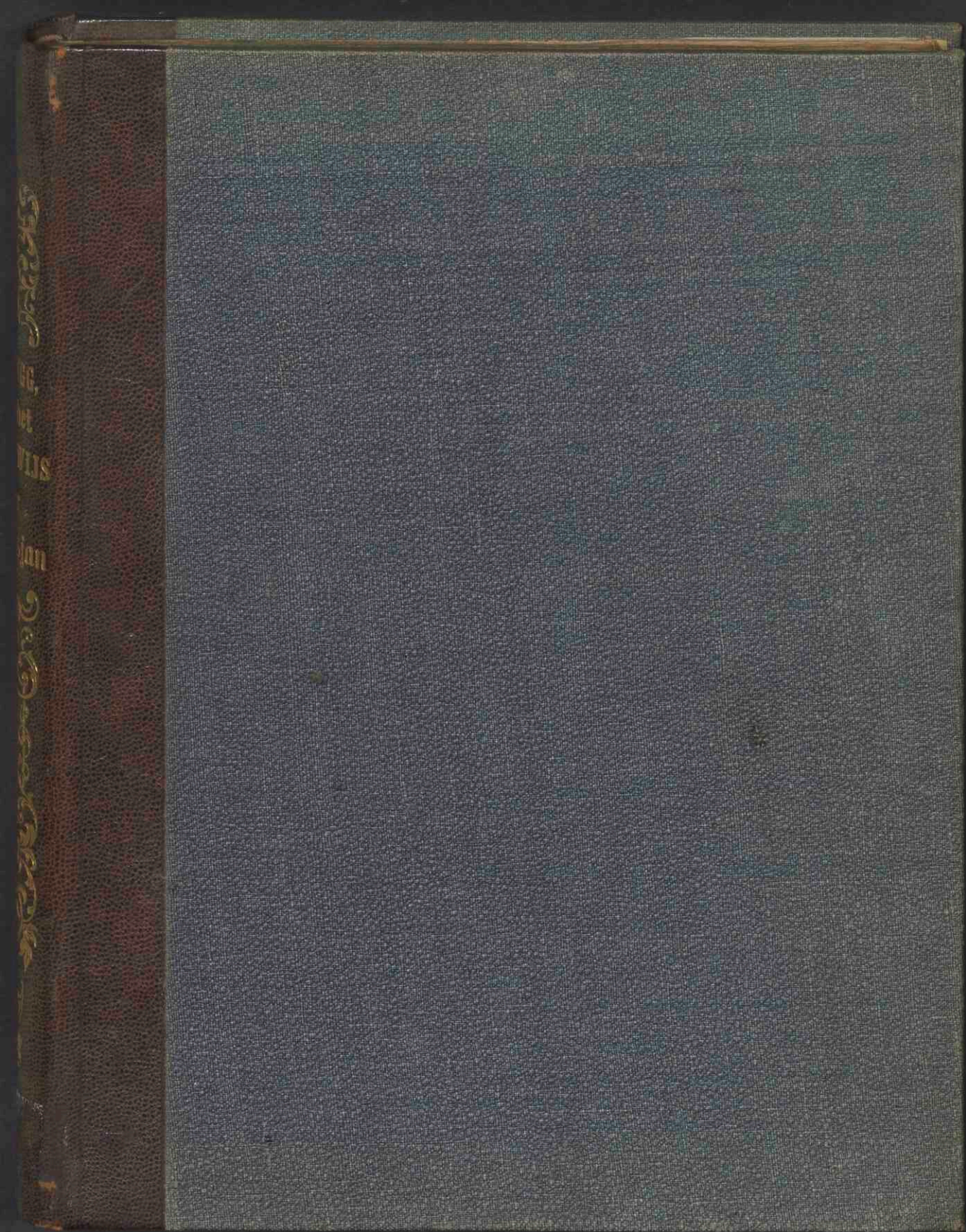

**Generale Uitlegginge over de Schrijf- Pen- en Tekenkonst
onderwijs : Om van de Beginselen tot de volkomenheid alle
soort van Konstschrift Druk en Plaat-werk, en wat verder in
deese konst kan voortkomen, met de Pen te leeren Schryven
en Teekenen in 115 Platen vertoond.**

<https://hdl.handle.net/1874/437090>

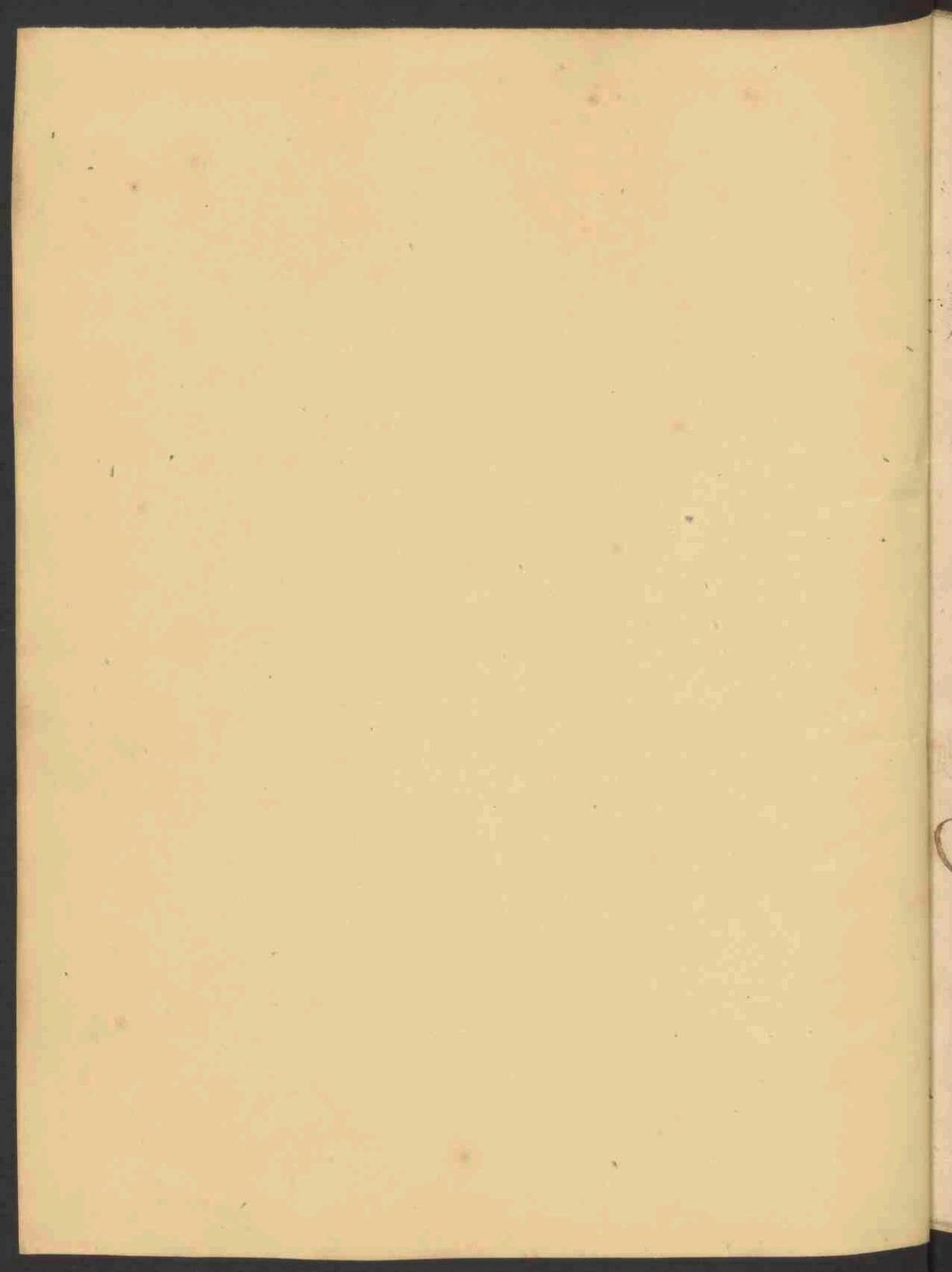

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON
FROM THE FOUNDATION
TO THE PRESENT TIME
BY JOHN STOW
1618

Coll. Westerwoud t
102b

64

BMH WEST h102b

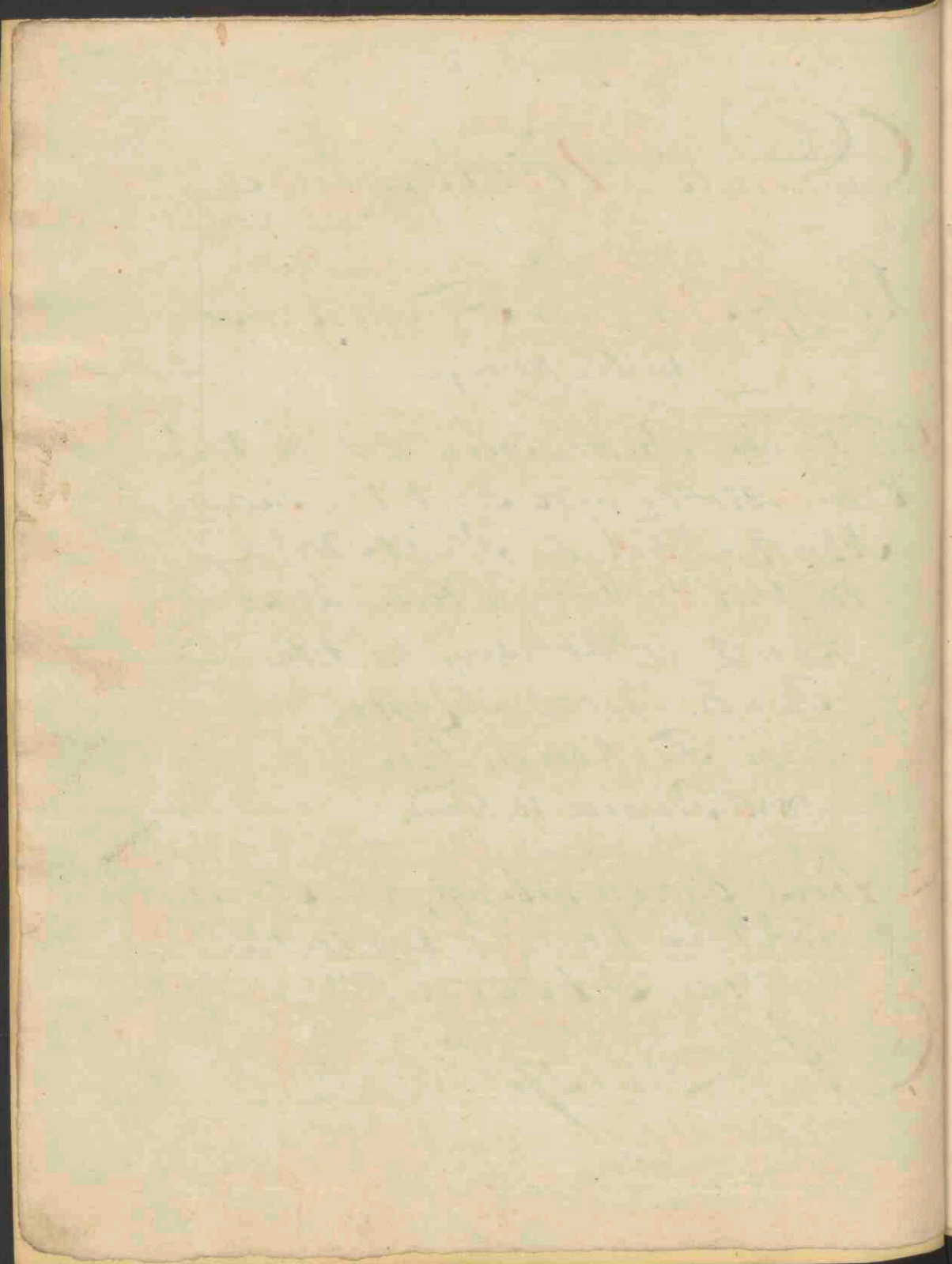

Generale Uitlegginge
over de
Schrift- en- en- Teken- kunst
Ordes wijs,

Van van de Beginselen, tot de Vol-
kommentide, alle Soort van Kunst-
Schrift- Druk- en- Plaat- Werk-
en wat verder in deze kunst
aan voortkomen, met de
Pen te tekenen, schrijven,
en- tekenen in
115. Plaatjes verbeeld.

Alles bij een gebuigt, en op een
gemaklike manier voorgesteld
te worden,

door
A. Dooyen.

Door reden. Kunst werd door Arbeid Verkregen.

Deze bekende Spreuk, Waar
 Van de Waarheid Van alle Eeuwen is
 overtuigt geworden. Al langzaam
 begon men de Aarde te bevruchten
 te beplanten, en te bebouwen: tot
 dat de Kunst van Florenieren in deze
 trap van Volmaaktheid is geklommen
 men waar in men zich thans bevindt
 al langzaam begon men te teekenen
 te schilderen, en alle kunsten en
 wetenschappen zij der Eend te nemen
 te wijtloosig. Zulke Eer tot weder
 te Stellen tot dat alles in dien
 ooppunt en hoogte is opgeklimmen
 dat men in deze Eeuwe, bij na alles
 in de Volmaaktheid ziet voorttraalen
 Zoo dat men nu wel mag zeggen.

Zoo bleef de kunst en wetenschappen
 die voort begin van Trap tot Trap
 Al langzaam, door veelvuldig Floren
 Nu in volmaaktheid komt te bereik.

Tras

Struiven. Dit was het Wijsgebeente
 vanden Goddelijke Wijsheid, om zijne ge-
 ringe Schepzelen met dien Verborgent-
 te, Gezellen, waar door zij zijn. ~~Op~~ ^{Op} ~~staan~~
 op deze Aarde Zonden, Genieten; 't
 Waar, den eene miunt in Verzen Ver-
 moogen meer niet als den ander, 't
 Welke al weder een Wijsgebeente
 van Gods Goedheid is, Want Lade alle
 Menschen eenen ~~Den~~, zij gingen allen
 eenen Weg: Waare; alle Menschen e'wen
 veel bekwaam met Kunsten en Wetten &
 Schapen, Zonden den eene van den
 ander. ~~De~~ ^{De} ~~ze~~ ^{ze} ~~niet~~ ^{niet} ~~begeven~~ ^{begeven} ~~te~~ ^{te} ~~kegen~~
 Leven: ofte ook geen ~~Con~~ ^{Con} ~~t~~ ^t ~~strikke~~
 beboeven te ~~kegen~~ ^{kegen}; terwijl het gelte
 Waar is dat den eene van den ander
 Leven moet.

Zo leeft God overal een Orde in, gegeven
 op dat den eene Mensch van den ander ~~Leven~~
 Zuiten, alle Kunsten, miunt ook niet de
 D. Schrijft-kunst: men mag daar nemen
 een bewijs der goede Opvoeding: het Berg
 van de Velvaard: een Oedele-der Fortuick,
 en wat dien meer is.
 De Schrijft-kunst helpt wel in de ~~Arde~~
 Een arm Meester aan zijn Orde.

Ik hebbe mijne Kinderen naast God
 te danken, dat zij onder andere
 Konsten mij niet alleen de Schrijf-
 kunst hebben leeten leeren; Maar
 ook wanneer ik van het School was
 gekomen; mij vele Liedje lieren
 gegeven hebben, om mij zelfs hier in
 voortaan leezig te laten, waar voor
 ik al verder voortging, in het Geef-
 tenen van allerlei Schrijft en Druk-
 kenwerk; It laten mij al veel meijten
 en Arbeid, om zonder teken meesters
 zo ver te verkeren, En ik die te ge-
 staag in 't Oog konst Wordt door
 Arbeid verkeren, En mijne Zintuigen
 werkte zo sterk door de liefdelij-
 voor deze Kunst, dat 't mij nooit ver-
 reken; mijn Gedintet was hier toe al-
 toos langgeneg; tot dat ik (Daar in)
 zo ver 't en gevordert, als eerder, te
 zien is, al Selven ter wel zullen ver-
 zen, die Daar in nog ver mijn Heer-
 ten zullen zijn; Zo zij van naar
 laare gaven mogen aan leggen, om
 laare mede liefdelij; So, Leer-
 Singen iets nu te laten, dat Daar kan
 op te wecken, en Daar tot voortgang magt
 ver-

Vertrouwen in deze Academie, Zoo zal het
mij ten hoogste verdraggenomen, om zoo
lange als ik Leven, aan dezelfde verplicht
te zijn.

It is ook een Waare Membertijde
Zoo men ons Maaten nuttig zijt.

Den Dien zinde doet het mij niet
vraangenaam te zijn, de Reminiscantie
van deze Kunst hier in Nuttig te zijn;
en dit Werk te Schenken van Geacht die
Arding voor deze Kunst hebben, om de
Zelve te Lezen.

Alwaar in 175. Platen, van den be-
ginnen tot den Einde Werk voorgesteld,
wat in deze Kunst te verrigten is,
en wel zoo, dat men sijn geen Fee-
kenen bedroeft geleert te hebben, om
daar in over te gaan, doch kan men
Teekenen, is des te beter. Maar desijde
ik het niet, als door mijn zelft beffeninge
heb geleert; Stel ik in dit Werk ook aan
die Heenen opgedragen, die ook geen Fee-
kenen geleert hebben, en het zoo gemak-
lijk als men mogelijk is, om alles
voor te stellen; wat dienstig is, om in
deze Kunst, door 't beffenen van Gezinde,
een bekwaame Meester daar in te worden.

Ik

Ik hebbe in de Kunst-Letteren, geen Kopsi-
 eeringe na den Druk of na Spreek ~~met~~ Let-
 teren gebruikt, maar mijn eigene uit-
 vindinge daar in nedergeteld, op dat
 mijne Savolgenen niet geen Kopsij-Werk
 (zo als men van enkel de Schoolmeesters
 ziet) zonde prouken; En ik Raade ook
 mijne Liefhebber en in deezey aan, om
 meer door eigene Gedachten, na mijne
 Voorstellen, Cal geven, zij hier of daar
 een ander Werk aan. (als het nu aftrij-
 staat, en het dat von van't Werk niet
 kreukt,) verder voort te werken; Zoo
 komt de Vlugheid, door de ongeborene
 eenkbeelden, hier in de langer toe trij-
 ver, terwijl men ook niet geen ander
 meent Deeren, Printet, Waar door men
 Smetijde Word belagt, en toe, toe Word
 Gesteld, It geen, ik alles verder in dit
 Werk zal aan tomen, zie Page 50.

It Sedene Sevon voort oeg, maar't heeft geen Kragt,
 Van neer men door belcende Deeren
 Aan andere wil knutten Deeren,
 Word men gemeenlijk uit-gedagt.

Zie

7.
Zie daar Sieffhebbers, een Werk dat mij
al veel Moeten en Arbeid heeft gekost,
eer ik het Zelve Zoo ver'indelde Zed,
Zelver is mij dit de Moete wel waard
geweest, als ik Gesehe dat het een zotte
uitspanning is, voor alle Jüngelingen,
dat Enar Leedige nieren in solvatie
van niet-wisheit; in diisig ^{al} maaken't geen
ik Zelve Gyl onderwindig vret, in dae-
rom allen alle Jünge Sieden, die 'er
genigertieid te Zebbe met grond kan
vechtmenanderen; Niet dat zij moeten
staet maaken, dat dit een gansen
kostwinning soude zijn, welijc veel
een kostwinning van de Pen mogen
genieten, & zij in Comptoirs ofte Col-
legien, ofte andersints; Neer, alchom
te wel waar is, dat men met deese
konst wel geld kan winnen; Zo kan
men het tot geen bestam. brengen, eens-
deels, om dat ~~men~~ het alle dagen niet
voorsult, dat men daar van Werk doet,
maar ook wel voornamelijk, dat dit
Werk op het opzigt aan komt, dat men
daar geen velle Gagen over moet Ziet brin-
gen; en ~~men~~ ook als men tot Juaren van
rider=

Kinderden Eant, ~~aan~~ dit Werk zekertlyk
 begeeft. Maar om dat dit Werk, voor
 fprekelingen, bij Sedige minen, nuttig
 is, en het Land daar Zoo aanlokkelijck
 worden, dat zij na geen mitgamen of
 verkeerde wegen zullen denken, ten
 wijl het aan de andere kant Zoo zij daar
 in bekwaam worden, profijtelyk zal zijn
 om voor haar zelve daar meder veel
 geld te kunnen winnen.

Het doet ons na geen twiifel weder keeren,
 Zoo wij in Huis ons Diverteren.

Afspende dat dit Werk na genoeg
 mag bevonden worden, dogg zegge noch
 ten laatste, dat die Geenen die dit
 wil bij der Land neemen om het zelve
 te beoeren, dat zij eerst, toe fragen
 toe beten daar Italiaansche Landen
 beoeren, eer zij aan dit Werk over gaan,
 want dan daar Hand vast is, en wan
 neer zij zulke beoeren als daar Land
 mag niet vast in 't Italiaans was, zoo
 is het gernaardijck of zij daar Italiaans
 wel ordijt goet zonder beoeren, dogg ziet
 beoere vanarigheid opjelwt, Pag. 100 en 11.

Zoo

Zoo nu hier ste daer in dit mijn
 Werk mogte zijn, dat niet na behoren
 mogte. Zijn s'afgedaan; Verzeke die
 geenen, die dit ter op Eetderinge zoud
 de konnen verbeteren, 't zelve niet
 te vrezen, en als een aanhangsel bij
 dit Werk te plaatsen, terwijl het
 zeker is, dat het niet volmaakt
 in deze Wereld te verzeijen komt.

Het of ons Werk het netta raakt,
 Het is door alles onvolmaakt.

Wendende Verder, dat decae
 D. komt magh beordert worden,
 door Eetlebbers, die nog verder daer
 in mogen voortgaan en ste neemen;
 ten einde zij Werken ~~vervolgen~~ mogen
 voort Licht brengen, die dey Room
 nog boven de Mijnen mogen weg-
 Eragen

ⁱⁿ
 Hoorn
 1788.

Adriaan Jacobsz
 D.

Schrijf
en
Pen-Teeken-Kont-
Onderwijs, etc.

Om niet dit Werk een begin te
maaken, dient men Trapwijze van
om laag na de Hoogten trel te ste-
venen; terwijl het zeker is, dat men
geen goede Meester kan zijn, of men
moet als een Schoolkind van Etol.
B. C. af ons bevestenen, om op deze
wijs, als op een goed Fondament voort
te bouwen, en daar in op goede gron-
den, na volmaakter voort te gaan.

Ik heb in mijn Voorreden gemeld, dat
men eerst goed Italiaans moet leeren
Schrijven, eer men tot dit Kunst-Werk
moet overgaan, terwijl het anders gevaar-
lijk is, wanneer de Hand nog niet vast
in't Italiaans is geworden; dat zij het
zelve

Inleiding
tot dit Werk.

dat men goed
Italiaans moet
leeren, eer men tot dit
Werk overgaat.

Zelve verder zullen verleen, Maar Zoo
 men goed Italiaans heeft geleert, zullen
 geen plaats hebben en die ben verze-
 kert als bij ondervinding dat zij zelfs
 nog veel beter dan zullen. Leeren, con-
 dekt door de Penantteering, en wel ver-
 maanelyk, door dien het zo genaam-
 de Staat Schrift ofte Staat Italiaans,
 in dit werk twee nymaal, te yad
 kent.

Dit is goed
 geleert te heb-
 ben, t'zel-
 ve nog veel
 beter leert.

Doog! Hier schiet mij in den zin, t'
 geen mij eens een gepreene school-
 meester wilde wijs maaken als dat,
 (zo zij zeide) door het steile Griek en
 teeken Werk ofte stielk soort van Schrift
 veel maa len, te schrijven, men de schijn-
 leid van het Italiaans al Langzaam
 zinde konen te verliezen. Doog dit
 mag plaats hebben (zo als over gezegt
 is) van de Zinkes die geen goede vaste
 land hebben, Leeren, Schrijven, en Leere
 zullen, het ook bij na moet Leeren;
 Maar de andere die naar Italiaans goed
 hebben geleert, kunnen door de gewon-
 leid taal land veranderen, na de formaat
 van Letteren die zij konen te maaken;
 want

Tegenwerp
 wegand dit
 boien gezegt
 door seug ge-
 wezenen school-
 meester.

ophellingen
 van goede
 en vry leel

Waer Laar Hand tot de Pen gevorm zijnde
 valt Laar nooit swaar, om Reyt of
 Schrijns te Schrijven, ~~ook~~ en vueren-
 verleid, Wanneer Zij zoo ver zijn, dat
 zij alle Schrift, dat genogzaam be-
 kend is: en waer over eier gelandeld
 werd, magtig zijn; zoo als ik aan mijn
 Eigene Hand, in deese Zaaken, heb be-
 vonden; Waer door de Verandering, en
 veelheid van t gebruik der Pen, in-
 zonderleid als men daar onder oedeet
 Plaet Schrift meden volmaaktelijc niet
 te Euren; Valt de Pen die Sanger
 zoo gemaklijker om te Eurbereide zoo
 meke wit, t zij men dan een Reyt,
 of dan een Schrijns moet Schrijven;
 terwijl ook alton de Gedachten be-
 hulpsaam meden werken, na maten
 men moet Schrijven, t zij Reyte ofte
 Schrijns, waer men veet zekere in-
 dien men Schrift, dat men een Reyt
 Schrift vor Schrijns, ofte Schrijns voor
 Reyt moet Schrijven, En ook sid men
 alton in kunst Schrift niet deende, of
 men Schrift ook dagelijks zijn Italiaans
 ook,

ook, dat Schrift men zoo wel, en zom-
tijds meer Italiaansch, als Konst-
Schrift dat alle dagen, zoo veel niet
voordadt, dus waerom, als men alle
deze gezegde zaken, bij malkander
neemut, zoud men zulks vergeten.

twede tegen-
werp opgesteld

Voort overige heeft men aan te
merken, dat het zoo genaamde Konst-
Schrift, 't zij Capitaal, 't zij Romeijns,
ofte Duijts, etc. Langzaam word ge-
schreven, en wel op keene teekening-
tije Manier word meder gesteld,
't geen goeiel wat anders is, als het
Italiaans, 't welk door een goede schrij-
ver vlieg uit de Pen geschreven, word
welke stand (zoo als gezegd is) die 't
vel geleerd heeft, nooit verandert, of
zou most met den vinderden Romein,
en jaar meden, veranderen alle dingen.

betreft dezer
oplossing als
bij onderrinding

En wat behave ik meerder tot Ita-
lijen te zeggen, dewijl ik bij onderrinding
beter weet, want mijn Italiaans Schrift
bij Meester Dirk Niemp geleerd heb benide,
ebbe echter, na dat ik mij naderland in
dit konst Schrift heb geëffent, ~~en~~ mijn
Staf-

Italiaans goed onderkende, Wel
 eens zoo goed in vlugheid, door da-
 gelijks de Pen te stanteeren, ~~als~~
~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~ ~~veel~~
 Soerey, Schryven,
 als voen ik eerst van 't School van
 gekoomen; dijn eet geene ik vier-
 halven bij' eigene ondervindinge weet;
 moet ik Zulke een bezwaar, nissels
 op Late Schryvers, Staande, in de
 Wind slaan, kennende dijn ieder door
 't exempel van mij zelve, hier anders
 van overtuigen.

Wij zullen verder (kortlieds Inbre)
 andere Bewijzen, die tot wegneemings
 van deere en meer andere ~~Zwaaria-~~
 leden Zonden konnen gezegd worden, voor
 bij gaan; om te wederen ~~Zondenke,~~ met
 't vgeenen hier toe is bij gebragt.

Komende nu tot ons Werk zelve, <sup>over dat ge-
redtschap in
dit werk te be-
wordigt.</sup>
 en dien hier in de eerste plaats te sprec-
 ken (om dat men Zonder god goedtschap
 niet wel kan argeiden) wat hier om-
 trent te Conseruigt is, als spreekende
 zoo zeer niet, (zoals ik in mijn voor-
 rede, gemeld heb) tegen dien die Feehen,
 heb =

Ik heb geleerd: Want het is ontrouffelbaar,
dat de zulke van dit alles vol gewinst zijn,
maar ik richtten mij tot die geenen die
geen Teekoupi geleert hebben, en daar
aan de Land geven, wat gereedschap hier
in te pas komt.

Van de Inkt. Wij zullen voor eerst van de Inkt
handelen, deze werd op zo veel manie-
ren gemaakt, dat ik de kortheid zoudende
dits voorbij gaan, willende liever be-
kwaame goede Inkt voorstellen, als
veelen die niet goed is, dit wetende
lij ondervinding dat die goede Inkt hier
toe wel anaaken, zich moet wagen,
om geen Azijn, maar water, en ook
geen wit, maar groen koper-roet
moet gebruiken, Want anders men
bevinden dat door een tijd het schrift
aan de kanten roothuytig wird.

Ik zal hier eenige Recepten der
Inkt voorbij gaan, en Stellen hier maar
twee onder-malkander, waar van
ieder een neemen wat hem het best
zal beragen.

N° 1. 1 lb Galnoten (Blauwe)
 1 lb Gum,
 1/2 Verndel Grien Koperroot,
 2 Pint Water.

N° 2. 1 Loet Gum,
 1 lb Blauwe Galnoten,
 1/2 Verndel Grien Koperroot,
 1 Pint Water.

De Ketel van deere Inke, ge- van de Inke
koken.
 lield op deere Drijs, dat men de Gal-
 noten, gestorten of wat klein gemaakt handen
trekke laten
is wel zoogst
 met het Water op het vuur ~~het~~ set,
 en kookt het een Lang, dat het een
 derde of vierde deel is verkokt,
 dan doet men er in midde de Gum ter
 in een langer men de zelve kookt een
 water zij is, die ~~een~~ ~~aan~~ als de
 zelve maar niet te dik word, soewel
 zij dikker als de gemeene Inke moet zijn,
 om

In de zwarte van het Druk-Werk gelijk te
 zijn, en in eenmaal de Seleduwen, in de
 Hartkeering, die men knut te maaken,
 op haar zwarte te hebben, want zoo vint
 Ink als gemeener, Ink, eerst bleek is,
 en daar na zwart op broigt, kan men
 de Seleduwen te zwart maaken, eer men
 zulks gewaar word, want men denkt dan
 die Seleduwn is te flauw, en onder tusschen
 van neer de Ink op zijn zwarte bevoor-
 lijk is opgedroogt zoo is de Seleduwn zwart
 geneg, en zontijds al te zwart, hier-
 valve moet de Ink zoo zwart zijn als
 men daar mede werkt, als wonder zij
 is opgedroogt, ondertulle Recommandere
 ik zoo weinig gem in deze Ink te doen,
 als maar van woorden is, en de Vooi baar
 Leid Weg te neemmen want als de zelve maar
 Evidende is dan is het geneg, want het Druk-
 Werk gliint ook niet, en men kan dan geere
 Ink die zoo dik ~~is~~ ^{om} de zwarte moet
 zijn als vrentijk is, gemaklyker gebruiken,
 Na na maaten men, het wil vorkoeken
 waeter, moet men'er minder quantiteit
 gem in doen, dogl alzo dat de Ink staat
 en Luiden kan; want met t papier Secon-
 mon-

dat de Ink
 zwart of al
 anders Ink
 moet zijn
 in een de. Da-
 gelyc zwart te
 hebben.

weinig gem in
 om de Ink gelijk
 te zijn.

maaken, Zoo als hier na zal geleert ^{wordt} ^{ziedag.} ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 den, heeft de Ink veel te ^{ziedag.} ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 De Koper-root doet men ser in al ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 # men het deukt van 't vuur te neemen, ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 # en is genoeg als dezelve daar in ge- ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 smolten ven, door een is, want van ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 den zind Nieu ink rood worden, men ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 Laat dezelve een nacht staan, en ^{dat dat men} ^{tot koper-roet} ^{getrokken zijnde} ^{in de zinn liaktion} ^{staant tot} ^{dat zij wit word} ^{dat men} ^{welke zinn} ^{ligt niet kwat} ^{is om de} ^{van de ink} ^{te zonden.} ^{dog ik aelt} ^{dit niet goet.}
 giet het dan door een doek.

Wanneer men dezelve bealve het
 koperroot, een men dezelve kookt, een
 magt of twee op de galnoten, Laat
 trakter, is ook niet kwat,

Als men dezelve nu wil gebrui- ^{in altoos warte} ^{ink te zonden.}
 ken, doet men wat in een ^{in altoos warte} ^{ink te zonden.}
 of Potje, en zoo dezelve nog te doen
 of niet zwart genoeg was, Laat men
 dezelve een Etmal 2 of 3 in het kopje
 staan, dan word dezelve dikker, en
 die van zwarter en sijriger, roert
 dezelve met een stotje om, een men dan
 mede begint te werken, word zij in 't
 vervolg al te dik, giet een klein wij-
 nigje van de ink ver bij en roert 't
 weder om, maakende dat zij altoos op
 deze wijs goede ink in een kopje heeft,

Anders Zoo gij niet Wild Koeken, ziet
 doet gij beste Inkt te koop krijgt, en
 als gij daar van de videntte dat wat
 dik is in twee kopje bevoerd, op de ma-
 nier Eier voor gemeld, zal ook goed
 zijn; Merkty dat Zoo wanneer men
 in eenige dagen, of weken niet in
 werk is, of geen sonnewerk doet, dat
 men men en dan, de Inkt in 't kopje
 ongedekt latende, eens omzoert, an-
 ders word zij al te drabbig, en zoo zij vliedde
 en wijp ^{er by} ^{drum.} ^{dog} ^{niet} ^{veel} ^{om} ^{de} ^{rootheid.}
 Op de drab, als men de Inkt heeft
 gekocht, kan men met wat water we-
 der kochen, doende daar een weinig
 gom bij, bewalke dan nog goede schrift-
 Inkt is.

De vastindische
 Inkt, om daar
 white zoogt
 niet ald ^{dezen}.

Hier komt nu wederom een swa-
 righeid op; 'er zullen zijn, die de
 Oostindische Inkt, over deere Inkt
 zullen Prevoceren, en in zonder leid
 in het Plaatwerk, in dat dezelve zwart-
 leid als den Druk, eigen is; 't welk ook
 waarheid is, indien men die ook Zoo
 uit de Pen konde vlocien Laaten, als
 de anderen Inkt, maar het eraster is, doet
 het dik in de Pen blijft zitten, terwijl het
 dunne

Nb. De Oostind. Inkt, met Plaatwerk
 met een weinig gom 'er in te gebruiken,
 Prevoceren in het beste

in een en beekste op het Papier komt, en
 maakt of vrijt men de *instindelijke Inke*
diender, dan is zij te black, ook is nu de
 Waarsjijn, dat wanneer men een stuk
 werk maakt, en is door zijn grote
 wat lang onder Landen, en wat het
 doort. *Atthout*, *Horick* keul en Leker
 snijdelij en moet, na dat het is gedaan,
 worden gemaakt (zie hier van *Pag. 149*).
 en zal de *instindelijke Inke* met dit
 doen maken in den garn, in den
 zwarte merkelyk affraaien, *Wat kind*
 er van *waer* in den Out. Inke wat
 gem in gedaan om vast te zijn, *voeg*
 niet van is de selve al weer te dik
 en onbek wanneer om nijt de Pen
 te schrijven, en niet *of* wart voor en
 kan te komen.

Maar zie hier het Eyte Over, *voorstel*
 dit alles; en wat Inke doet, is *mand* en de goede
 maakt zal dit het beste en het *inke*
 overeenkomeute en *zelf*. Zoo egaal
 met de Inke zijn, *als* het *klug* *wezen*,
voemt *instindelijke Inke* eenige *is instindelijk*
atgebrokene *Stekjes*, *giet* *daar* *sofs* *in een*
gemiscie

of vrijt de *a. i.* Inke met water
 tot zij die van zwarte is.

^{goede} roemen. ~~Ink~~, Laet dezelve altes smelten,
Zoo behoort de Oostindische Ink tot blau-
we Van de gemeene Ink; en ^{andere} ~~andere~~
~~andere~~ behoort de ^{vanden} ~~vanden~~ Van de
Oostindische Ink (die op zig Zelve wat
vwal zwart is) Van kalk en de weg
de haer een weinig gem Water bij
op dat dezelve met het Papier te
maken, niet af laat, Zoo, gij de
Zelve gebruike wilt, voort dat met
een stopje of te plakje om, op dat
zij vlijbaar in de Pen is, Dog
gebruikt dezelve zoo tijtig als gij
kent, zo zult gij niet de ^{schone}
der Inck in ^{de} ~~de~~ ^{zijn} niet komen.
Gij zult dezelve (als gij ze in ene
tijd niet beziigt) aften met een Bre-
den, Zoo zij al te dik voor het staan
word ter gemeene Ink bij loon, Dog
Zor veel niet dat zij ^{aan} ~~aan~~ ^{rechten}
word giet ter Van Liever een kepin
weinig Water bij; ^{it} ~~is~~ ^{ver} ~~is~~ ^{ver} ~~is~~ ^{ver}
Zeker Zaak dat de ~~vanden~~ ^{de} ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
Zandeling Van een Ding onder vinding maakt.

* * * * * 7 Gewacht

* * * * *
Egaal is de Zwartelin 4 bijzonder
Van dit te berijden neemt zwartel vrijft dezelve met
Oostind. Ink op een glaasje met water en eenig gem water
Zoo hebt gij het originele, anders de zwartzel ^{gij} ~~gij~~ ^{gij} ~~gij~~ ^{gij} ~~gij~~
alless ^{ge} ~~ge~~ ^{werech} ~~werech~~ ^{doel} ~~doel~~ ^{vinden} ~~vinden~~ ^{al} ~~al ^{de} ~~de
Oostind. Ink wel zoo gret, ^{mit} ~~mit~~ ^{dat} ~~dat ^{men} ~~men~~ ^{een} ~~een ^{druppel} ~~druppel~~ ^{gret} ~~gret
P. Druppel ink in ^{de} ~~de~~ ^{en} ~~en~~ ^{vee} ~~vee~~ ^{diepker} ~~diepker~~ ^{ge} ~~ge~~ ^{bruik} ~~bruik~~ ^{ken} ~~ken~~ ^{die} ~~die~~ ^{beten} ~~beten~~ ^{is} ~~is~~
Zij salte dik doet er dan wat ^{dun} ~~dun~~ ^{O. S. ink} ~~O. S. ink~~ ^{er} ~~er~~ ^{bij} ~~bij~~ ^{en} ~~en~~ ^{druppel} ~~druppel~~ ^{gem} ~~gem~~~~~~~~~~~~

Gaande nu over tot het Verdere Geveerde ^{Van Passers}
 Schap; Veer al wetende dat men een
 dient te voorzien, van 5 à 6 Passers,
 in Sorten, ~~dat~~ Van middel Garen tot
 de allerkleijnste; en dan een Steel
 Groot; Wil men nu (believe doezend)
 den Lee eennamde Schrijf Putter, Fothel
 Lijn Putter, of andere Kant Putter
 Lijn Bij Vroegen, is ook niet kwaat,
 Wanneer Vereide te jaer Kant.

Wat nu de Schrijf Pennen belangt, ^{Van de Schrijf}
 die zijn geen Buiten of Schragten, ^{Pennen}
 welke men in het gemeen Styliaans ge-
 bruikt, als alleen in groote Letteren,
 maar anders zijn zij te groot en te
 Bot. Maar men neemt Eend vopels
 Werken, als in de Eente Noot ^{over de Eente}
 Letter A. te zien is, ^{plaat fig. 1.} Sommige zeggen
 dat de Kraij Werken beter zijn, Dog
 hebbe ic het dit groot onderscheid niet
 bevonden; Icke Eend Werken plukt
 men de Pennen uit, 't geen welmaas
 aat 2 Negen zijn, die het zijn, dende
 de allerkleijnste tot zeer fijn Schrift, en
 de groote tot groter Schrift, en schrijft de-
 selve

Zelve met het Annemes of, en vermaakt
 dezelve zeer fijn, nu maaken men het
 se. rift ofte Seckenwerk heeft; Wat het
 verder beriden aanbelangt, 't zij te
 kucken, of in de Steete Alse te steken,
 of over het vuur te loiden, datze Wrek
 worden, en dan onder de Ring van het
 Pinnaes of de Knien door te laten
 geyen, is niet van worden, want
 dat gesel rasst zijnde (zo als gezegd is,
 zijnde doorquam) zinnig gebog om te
 vermaaken.

in de zelve Fig.
 van twee kleinste
 vierthjes of de
 Ring van de
 Eindh. werken.

In deze Eindh. werken zijn op de Ring,
 twee van de allerkleinste puntigste
 vierthjes, als te zien is letter B. Deze
 moet men 'er uit snijden, en tot see-
 kenen te gebruiken, zo als hier na
 geleerd wort. ^{en 59/56.} ~~Fig. 2.~~ ^{Plaat 5.}

Van Stortelgeel
 Pinnetjes in
 plaat 1 Fig. 2.

Verder moet men Gondsmit's Stodde
 nemen, vande zagtste die men weet
 te krygen, en nemen een staalveeren of
 ander kleyn Zaagje, en zagen hier van
 de tongere Staafjes, maakende daar ver-
 der met het Annemes daar Stoffes ofte
 Pinnetjes met scharpe Puntjes of, zo als
 Fig. 1

Fig. 2. Letter C. Afgeteckent Staat, Zoo
 gij de Punt tot een ander fijn Werk, Zij
 tot een oog van een Menfch, of iets an-
 ders, in een allerkleinft-bestek, niet fijn
 genoeg weet aan te krijgen, Sluift men
 die, op een Papiertje in de Hand ge-
 noemen ter aen, en dan kan men zulk
 Zoo fcharp krijgen, als een Waalpunt,
 op mede tel tekenen; Want methet
 loot te tekenen, kan men Zoo goet
 niet uit krijgen, als het niet wel slaagt.
 In de Seerding hier weder van Pag. 53/56
 over Meet. 5. en verder 94.

Wat de Potlooden betreft, moet men van de Potlooden.
Fig. 3.
 van de Zette, en dieruttel Soort kiezen,
 Geere heb ik gevonden te zijn, Gattengel
 van dikte als Figuur 3. Letter D. Wiens
 Merk op het Zelve is Letter E. Die
 Harp is; En bij onderfinding blijkt, dat
 het Potlood of of over velen gevonden,
 het geene dat het minste ontzwaart
 of weck word, en het zachtst blijft, het
 besten is, Zoo men tekenend in Geere
 konst weinig met potlood om Reden over
 hemel, als alleen dunnities de Lijnen
 daar men het Schrift in plaatst.

Inleiding tot
het Werk zelve
en waer mede
den Auteurs zal
beginnen.

Wie komt men tot het Werk zelve
en zullen met het Schrift (als de gronds-
slag van dit alles) in de eerste plaats
behandelen; gaande dan hier eerst tot het
gedrukt Capitulaat over.

Verwilt dat in
alle Schrift een
Maat word ver-
eist.

Men begrijpt. Sigt, dat in alle Schrift
het geen men door Kunst ter wederzijde
een zeker soort van Maat word vereist,
wel te verstaan, in een zeer fraaje Druk-
Letter, want men zal ook bevindeu,
dat alle Druk letters juist die Proportie
niet hebben, als wel vereist word; waar
naamelijk in dit Capitulaat, daar men
zomtijds wel zeer Plompe Letteren in
ontdekt, een Gewijs dat zij niet in dien
netheid zijn Gehooten, als zij wel be-
doorden; Dwaal Dit nu niet weg, dat
men in anderen Drukken, Letteren vind,
van een zeer nette Statie; En leezen
zijn het, waar van ik alleen zal han-
delen; Beginnende met alle Schrift, waar
van in dit Werk zal gesproken word, en
met Letter A. en eindigen met Letter Z.

dat men zomtijds
in de Druk is ge-
traald letteren
die zeer plompe zijn

in andere Drukken
die wel op een
maat staan,
waar van de
Auteur zig
bediend.

A.

De Lengte van de Letter, ofte Letter-
 ter, of juistten Eckende, en niet Othoet.
 dien van zijn, daar meeren onder en boven
 en midden een Lijn gekeerd Eckende als
 te zien in *Plaat 2.* (*) Ik zegge dien en
 zijn, Want wat wat men te kent, met
 Staatsheid en Voorwaameijke niet Othoet.
 Die sijnder en dunder op u Papier zijnde
 gedaan, Die gemakkelijker is het te krij-
 ste krijgen; Dit gedaan zijnde, Staant
 men in de Midden van een naar onder
 een Rechte Lijn A. Hier niet twee vier-
 kant en getoet B.B. merkt dat men
 eerst de dikte van het open neder staande
 Linke een weet, en niet de midden der
 Letter of meet die $\times$ $\times$ waar niet se vier
 kant en na onder en na een in *quadrat*
 meten zijn, Eckende de *oet* op waer ganne
 Lijnen tot een bij A. in C.C. meet de in-
 derde vierkant in vier deelen, neemende
 daar van 3 deelen of de 3 deelen, plaatende
 die op in *Corante* vierkant D. Eckende die
 daar in in twee deelen of de 2: plaatet dan het
 eerste

Maet der Letter
 ter, en verree
 vanden deeling
 van het *oet* staand.
 alles in *Plaat 2*
 en 3.

eerste Beem der Letter Schuynswaard. In
 Coven, als schijdende se vierkant X. tot
 op $\frac{1}{2}$ van de gewoone $\frac{1}{2}$ van B. Daar
 meden wel eindigende in de Middellijn,
 delgelijck de Binnenzijde van het
 andere Beem, Eindigende die krekt in
 de $\frac{1}{2}$ van D. even over het voorste Beem
 een; maakt dan de Kops, of Simpels
 Looalere Schuynse Coven Eek der Let-
 ter, uit de $\frac{1}{2}$ van D. naar Coven in
 de Coven Sijn van D. eindigende krekt
 in de $\frac{1}{2}$ van de Sijn C. derz elcht van de
 vierkanten, getrokken uit se vierkant B.
 Waar van dan de Guiton-iaal, van het
 dikke Beem van Coven, na anderen, even
 dik moet zijn opdaad, het dwerst-Beem of de
 haal anders Schuit-iaal van Coven der Let-
 ter, is als dan, de vierkant X der
 Zelfer, met de Covenste dware Iaal van
 het oudste vierkant B. gelijk; en die
 is die Letter afgedaan.

B.

De B. is een fieraalijke Letter, indien
 welve niet plomp word ter neer ge-
 Steld; Het veert uysgande Been in zijn
 bedoorlijke dikte, gesteld lebbende, vol-
 gen de Half-ronden, welke dikte met
 de Padder Bij na kan gedaend worden,
 Meet se Salve dikte, Van het gestelde
 Breed of de 1/2 dicit A. Daar weder aan dat-
 selst Eeale dikte B. zijnde dus de Ee veere
~~van~~ Van het Geronete Salt-rond, en wel
 naar van de Cinnoulijen, Daar van Ee-
 lende die uit de midden $\odot$ na Goven Ho-
 vaals wijs, als ook na onderen, trekt in
 de Midden van het Been vast, wat nu
 de maat van het onderste Half-rond be-
 troff, is de 1/2 dikte van het Been, ziet C,
 metende daar af, twee-maal ver de volle
 dikte van het Been, en is dan de veete van
 de Cinnoulijen, van het onderste Salt-rond,
 weder Eealende deelde uit de Midden $\odot$
 na Goven tot in de Midden, ofte Salt van
 het Letter Been, en verders naar onderen
 al Hovald wijs, naar voorsproportie; De
 Dikte

Dikte vandeze Lufftvonden of Cruytten
 Hooraalen, ook Lufft als Wijs Minst onderen
 en na Boven, en in de Miffen, na den Lufft
 te niet Loopen Lufften, even dik als het
 Lufft Boon, naar oogs proportie goet ma-
 kende; Doch Wil men het vnderste Haff-
 vond, iets van Cruiter, wat dikker maake,
 ste wat wijder uit, als de Bovenste, Staat
 ook niet te want, Zoo als te zien, is in D.

Hier volgt een kleine Zwaargleid, na-
 melijk, dat Zoo men hadmakte B Lufft
 niet zal men eenige Dooft niet alle be-
 vinden, dat de twee Haffvonden, even Wijs
 of ver van het Boon af staan; Doch ik beg-
 ge dat het fraijer mijn's verdeel Staat,
 als het vnderste iets, op deze vromattelde
 Maant, wijder Staat, Doch Laat ieder zijn
 vrijheid!

C.

De C. Bij na, oec halve O. Macht een
 Cirkel, waart in men een vierkant Land A.
 in de Cirkel met Inke niet verder Laet,
 als B.B. onder en, Boven even ver, Wijs de
 Lufft Boven en onder, gelijk staant moet
 afgesneden worden, na de Dikte, na Rato
 van

Van de Letter 2. Maal gomeeten, is van de
 andere kant niet C. & rekt weder met de
 Paster getaent, de Binnen Cirkel D. Lo-
 pende boven en onder in A.A. dyf om
 goed Proportie te geven, moet men een
 boven en onder met de Pen wat anders
 Loopen Laaten, als te zien is E.E. an-
 ders als men daar die sirkulatie aan
 de Binnen ~~zijde~~ sirkel, door de Paster ge-
 taent, wilde boven en onder volgen, ~~ind~~
 den Letter te slomp en te stijf staan;
 Nu maakt men bij B. en B. boven en
 onder, de Keip en Sluitting, of afwij-
 kinge, Oogwijze doet, al zoo daar geen
 maat op is, als door veel uren, als
 alleen de verdte, de dikte van de Letter,
 die E. en die is nu Letter gemaakt.

A

D.

Het Been, nadestelst Lengte, op
 zijn bevoorlijke dikte gebracht hebben-
 de, meet men af, het 1/2 dusselst, als in
 A. te zien, en gaat daar initt vout, die
 maal de dikte van het Been ver, 4 wek
 is de Binnen kant van 4 lutt zand Letter B.

Zua-

Inalende de Cirkel vult, uit de Middell-
 lijn van de Prinsse dikte des Prinses. De
 Kromme moet dezelfde boven en onder, met
 de Pru. weder te moet, als hier boven ge-
 zegt is, van de de Letter C. Doewel dit niet
 meer verscheid, als te zien is e.e. maa-
 kende de Grieten kant dezes sirkel van
 de Dikte, te recht als het Prins dees Let-
 ter boven en onder, als bekent te sijn.
 Waard te niet in D.D. Wil men nu
 een Grieten een weinig dikker Loopen
 Laaten zie E. Staat ook niet kwaat,
 maar moet niet te veel zijn.

D.

E.

De E. is de Lengte van de boven kop,
 verdelt zoo Lang, als de Dikte van het
 segt opgaande Prins, A. Wel zijnde
 Wijn dikte gemaakt, want deze Dikte
 niet veel geproportioneert zijnde, 't
 zij te dun of te dik, is de Prins, als
 ook de onder kop, ofte in daal, te Lang
 of te kort, en dit is met alle Letter-
 rigen, die verselst. Maat voren uit
 Dikte

Dikte van het Been. De ondermaatlaal
 drie maal zoo ver als het Been dik is.
 De B. twee maal zoo ver is de afsnijding
 van de Middelmaatlaal, zie C. De Lengte
 van de Kops en ondermaatlaal afsnijding
 loopt schuin waards, boven tot in de
 derde Lengte der dikte des Beens en
 onder tot in de vierde Lengte der dikte,
 zie D.D. een weinig vol Salt E.E. ver
 volgens naar de Cirkel-zijde, geraak
 wij gaande, te niet boven en onder
 tot het Been der Letter.

Wij zullen hier de F. Overlaan
 vermits zij Egaal is behalve onder als
 de E.

G.
 Voorts zullen wij van de G. niet
 veel enudelen, als wel Principaal
 van de opstaande Staart, om dat
 deere Letter onder Kucht even eens
 als de C. is, daar van geordndelt is,
 zegge dan maar alleen, dat de Staart
 volk

De dikte van de Letter moet hebben, dat
 het boven waert Zijn, en weinig van de
 midden af, want de groochter Letter, en
 de Lengte bij na van de ~~groochter~~ midden tot
 aan de **Stroep** **A.A.** Het staat ook niet
 waert, wanneer de Letter, niet groot is,
 als men die een weinig korter wito
 maaken, als tot aan de **Stroepjes** in de
 Lien, de buiten zijde moet zijn, gelijk met
 de afsmijding van de **hupp**, zie **B.** Men moet
 een ook **Daten** **Loopen**, met een kleine
 punt na **Quinten**, als te Lien, is in **C.** Viel
 men de **circel** der Letter, een weinig weider
 Laaten **Loopen**, als te Lien, is **D.** Het staat ook
 niet waert, dit eind men ook van de Letter
C. die kunnen een; maar staat te recht niet.

De **Hay I.** zullen wij overslaan, als bekend
 dat de **ett.** twee **I** Letters Zijn, met een **huppel** **Stroep**
 in de **Midden**, wel geproportioneert van wijfde,
 als meden **J.** Zijnde een **I.** gelijk, behalve de
 ronde **Staat**, **Loopen** de **Letter** niet.

K.

Deze Letter is gemakkelijk, passende de
Midden **(O)** welke woogte van de **Salve** **K.** is de
 verdte van de **Circel** te **uitlaal**, van de bin-
 ne **Stroep** des **Been** **A.** tot **B.** en de gelijk, de
 binne **Stroep**, der **underlaal** **C.** van **huit** **A.**
 Maar houdt voort de **huppen** of **afsmijding** **Lo-**
pen en **under**, als meden de **dikte** van
 de **underste** **uitlaal**, en **end** is hij gedaan
 De

De L. wederom Overlaan. Vermits dezelve is
als onder de E. Vogtland. Al men de uijtlaal
iets langer maaken; moet dan voorsal niet
Langer zijn, als vier Valt maal 19, als de
dikke van het Beer, het Letter.

M.

Men zet het eerste Beer A. en doet tweemaal
ver de dikke van een der dikke Laafsen of Beeren,
in B. voor in met zijn het middel punt, daer
van daar een ver, sic de binnen zijde van het
dikke Beer C. doet men nu niet knet de
men de Letter van dikke wil maaken, zet
men eerst het dikke Beer, en begint van
aftekenen na voren te Meeten, als men an-
ders voren te voren ten aftekenen Meef. Doeg
dit is wel van meer men de M. als de
eerste Letter van het gautsche Schrift, dat
men onder Ende doet, voor punt, men an-
ders, doet men deszelfs dikke door de anderen
Letteren, wel alle Letteren, een loog zijde ook
even dik. Meeten zijn. Wil men nu dese Letter
een weinig wijeren meken, dat ook niet kwaet. Naat, moet
voor af spiet meer zijn als de dikke van het dikke Beer
zie D.

N.

De N. is laare maakung ligt de Lengte van de Letter, nijt het eerste. Zien A' in de eerste Leetd, komst tot B. dan daar van daar de Dikte van de Letter na Cinner, komst in C, en dit is de Wjeter van de Letter.

De O. Staar ik hier weder over vermitt de delft Cijfter omloop is een Sirkel, en van Cinner, als van C. reeds gezegt is.

P.

De Letter is de Maat, Wanneer men het Breu wel geproportioniert van dikte, geplaat heeft niet men delft elken Lengte A. dan een Sirkel gemaakt nijt delft weder oft D. krekt vande delft van het Breu B. loopende welke delft Cijfter Circulere Roudte tot op C maakt, welke Cinner zijde van verdert over. Zie als het Breu sijt nu naar evenals. dan onder en Cinner te niet moet eens wjjs gemaakt worden, en is aldus gedaan.

De Q. zal ik niets van zeggen, de wjle reeds van de O, is gezegt, alles dat hier een Staart aan komst, dit nijt van belang heeft.

Dee

R.

Deze Letter is te P. gelijk, nigt genomen
de Staatt, en is aldus tel neem, sal. Van 1.
krukt van de Binnen kant des Heens, tot de
Gijten, kant van de Hoogt 2. is onder de 2.
of Laeft van 1. tot 2. dan van daer in 3. is
het werste nigtgode van de Staatt, van Goven
gelaalt, even dik als t. Heen, en de Binnen
kant en weynig van t. Heen, of gelaalt als t.
te zien is.

Men kan ook de Staatt, na vister zijn
verkiezing, met een Goot Latten Loopen
2ro als de litted nigtwijzen (*).

S.

Wat de S. van belangt is gantel niet een
van de gemakkelijste, hier dient men echt
wat Ofges weynig te handelen; Nammentlijk
Men maakt een Langwerpig Vierkant
na de Hoogte en Breedte van de Letter, als
te zien is. A. Dog zyn dat men de de eenige zijte
B. een weynigke Grooter als de Letter, moet
zijn, C. Opper. Laet, dan Laet men een ^{aldus} Soluion.
de Linie, C. Onder nigt A. dog Goven te de
gedecte van van af, na Binnen C. dan nog een
Linie gelaalt, onder of de Laeft van A. in D.
Gouden Goven de zelve Widel van C. tot E. Laet
van twee Cirkele, de overette gomeeten, nigt F. in B.
ko-

Linnende onder gelijk met de Letter en een
 G. Wejnig binnenswaard, en de Covenste rijst
 tot in I. Linnende in K. een wejnige binnens-
 waard, en Coven met de Euyte heeft Letter
 gelijk. Linnende deze twee sirkelginde mid-
 den der Letter door maal kander maaken.
 De vervolgend deze Letter met het wederil
 deser Ingalen binnens en Cuijten 20 als
 dezelve hier getoont. plaatsende de
 Ineijdinge Kop en Staart onder en Coven
 met C en A gelijk. anders kan men een volk
 loopen lasten als waar deze Areepjes gemaakt zijn *

Na hier weder de T. over de wijl de
 Lofft daar van, met E Coven wejnig kint
 en gaar. Zijt over tot de W. alzo de U. niet
 in heeft als een bevoorlyke wijlde en de V
 itt in de W. zal af kander.

W.

De W. Zijn twee vees of 11 vees over
 begin van Plaet in al kander. Wejnig maaking Ligt is, twee
 H. 3. Linnies gemaakt, kint de Middelen van
 de wejnig rijst A in B. wel verstaende van
 de Cinnen zijde van het dikke wejnig der
 wejnig, kinnende voort tot dese wejnig, wejnig
 maal kander (+) Daar men de middelen der wejnig
 van de Letter heeft.

X.

Plaat 3.

De **X.** is ook gemaklijk; uit de
 midden der Letter in **A.** de linker zijde
 des Beens tot in **B.** boven, al' ook onder
 moettende in de midden der Letter **(O)**
 de Beenen over malkander geslaakt
 zijn, Loopende krekt in 't vierkant
 als de Streepjes uitwijzen *

In alsoe doet men de **X** ook, als of
 geslaakt is, verlijft. **Been** zie **D.** Voeg **Mil**
 men den **Loopen** een wijningje **Van** over
 Laaten **Loopen** is ook, **Wilt** **Waat** **E.**

Z.

Wie volgt de **Z** laatste, zijnde de **Z.**
 deze is een vierkant, bevalve de onder
 staart, die staat om 't. **Zet** men derde
 wat fraij van **zet** een **Wit** hebben, wat
 langer dan de **Coronette**.

Zin

Dit is de
tauld op de
maat met
zijn de
goet steen.

Zie daar Sieffebber, dit is de
na de Kunst, welke op de Maat gebracht
en welke Letteren, op de Maat heeft die-
nen geplaatst te worden, ziele de zelve in
ene Bekwaame, Naam van den, Day komen.

tegenwoordig
daar geen de
makelijker maat
op is.

Maar men zal mogelijk vragen of
haar geen gemaklijker maat ops te
vinden is, dan deez, zoo ever, voorgesteld.

reden van
men.

Ik antwoord; Neen; Want men
de Letteren; en wel in onderleid, zoo
dezelve wat groot van Stuk moeten zijn,
na de Kunst, ten in, ene Regaalheid, zoo
als beoorloek is, moet ter neer stellen;
En men weet zeker, dat zoo ene kunst
op goede gronden, werd geleerd, men daar
door, werd in Staat geteld, om door den
tijd een Bekwaame Meester, in't zelve
te worden, als ook om een goed vordel
over het gene dat niet weet op de Maat
gebracht is, te kunnen vellen, en met
grond daar over te Redineren, dat
men anders niet, als naar gissinge kan
voen, indien men zelve de Maat daar van
niet weet te vinden.

want dit is
groot op de
Maat, en is
het is, klein, lichter.

Dit is zijnde, in de Letteren, na de Maat
in't groot, goet geleert hebben
goet

in

gaat men over tot al kleiner en dan zal maat geleverd
 het door den tijd ook niet ^{en} waar vollen ^{de} hebben en tot
 om niet de ^{alle} Houders Secrey, ja zelfs ^{dat} klein over
 diere het met ^{en} om te zien, ^{en} de set ^{zullen} niet ^{en} waar.

ter die men komt te. Daarom is een
 goede proportie Staat te niet.

Dag in de tweede plaats genomen,
 Gegeeft men een gemakkelijker maat
 als deze, ~~ziet dan~~ in deze voorge-
 stelde 4de Maat, Daar al de vorige
 Letters, op dezelfde Maat geplaatst, zijnde
 zynter neder getteld.

Dag in de tweede
 plaats een ge-
 makkelijker
 maat voorge-
 stelde plaats.

Gegeeft men nu dezelfde grote te
 Volgen, 2de Stede op de plaats daarvan eijder
 Settel moet zijn, de zelve. Rijtten van
 gelijke grooten, en ziet na deze Letters
 die gij Gegeeft na te maaken, wat. Zee, zie hier
 dat gij, ^{de} Rijtmaal, in eijder Rijt ^{van} ook
 geplaatst is, en Volgt dit insgelijks na, ^{pag 152}
 Zoo gij nu Gegeeft Groter Maat in
 Rijtten, weder groter en Gegeeft gij Klein.
 der Setten, tel Maaken, maakt nu Rijtten
 weder kleiner, en Geschrift sine Setten
 in de Rijtten als Vooren.

rijtlegging
 van deze
 Maat te werken.

zie hier
 van ook
 pag 152
 van de
 rijtjes

Zie daar, een zeer gemakkelijke
 maat, maar ganses, Op zig Zelve Zonder
 konst, aenkelijc van de anderz Maat, konst is.
 terwijl de Letteren eerst niet de an-
 ter wijl de Letteren eerst niet de an-
 maat zijn voor den dag gekomen, en daar
 over d'at Rijtwerk geplaatst, Dus niet als ook niet
 na de konst, moetende Zelve eerst de an-
 dere Maat ondergaan, eer zij in dit Rijtwerk
 zyn geplaatst.

de deze Maat
 wel gemakkelijke
 maar ook Zonder
 konst is.

als ook niet
 de eerste Maat
 genomen.

et

En ik al te gemakkelijk, waar de niet moet gelyken of zonde tot bederf zijn.

Wilt nu een Maatsma de Kunst niet te gelyk ook een, die al te gemakkelijk is, want daar in, al toud gelukkig maakende, zal men, daar zoo allen gewennen, dat men nu het oeg niets kan niet voren, en doe ond het dan gaan, want meer men, kleine Schrift moet maaken, dat veel al door deszelfs kleine, na't Oeg moet gemaakt worden; Wil men nu ether die alleen aan gewonnen, ~~zoo~~ ik want meer men grote Sotter maakt, zoo raede ik ether de zulken, dat zij, zoo zij wat val rond hier in kreigen, gaande wieg, daar pay al zien; Om het zoo niet door al te grote gemak, dat hier in begrepen is, bijten, dit. Ruigt werk te gebruyken, niet meer kunnen vorderen, om dat zij, hier aan anders zoo gewent zijnde, daar Compas al te veel liekende, daar geen streck konnen, vorderen, bijten, het zelve.

Maer nu het oeg niet, dat in de eerste, om dat na het oeg te werken.

In daerom overdeelen ik dan nog beter als dit. Ruigt werk, om van, songst, dat is, het in de eerste. Laat nu, zoo kreipen, om dat na het oeg te seeren, zoo zal men nu beter als met dit. Ruigtwerk, door de geprocenten, en bevestening, met ten tijde en goede Sotter konnen, maaken.

Waarom om in het werk met zwaarte kool te werken niet.

Oeg weet in tullen gewaarschout, dat zoo gij een Sotter wil maaken, en daar mede na het oeg wilt te werk gaan, en teekent een

De zelve met Staats Lijst, en niet in't eerste al te veel
groot Staande, gij hem niet wilt wegen, dat ^{niet te weeten}
dit wel eend, in twee-maal, kan geschiedt ^{Wegend de}
van, maar niet veel moet gescheen, ten ^{Van't Papier}
Wij anders in Papier wijzig, en vloeybaar
Word, en dijs onbekwaam om daar smet Ink
op te konnen schrijven.

Wil men nu in deze Wijs epter Zulke
leeren, Zoo dien ik de Leering hier
toe in't kort een Handleyding zal geven.

Zij voorbeeld, men bekeert na het
Oog Zien A. te Maaken Zoo neemt een
Puntig Houtskool pennetje, Zoo als in
de Eerste Plaat Figure 2. geleest Word.

Dider wijzing
om met het
Oog Capitaal
te leeren.

Haalt daar mede van Carry af, het eerste
Zien, Staat het zelve te Reyt of te
Schrijven, haalt het zelve na het Oog wat
andere, 4 zij Covey ofte onder om voegt ver-
volgens, het geen niet groot Staat, met
het puntige wortje Fig: 1. Letter B.

De men die
in met het
Houtskool
en het puntig
veertje
Plaat 3 Fig 2
en Fig 3
afgebeeld.
moet werken.

Wilt watende het andere, dat groot Staat
Schrijven. Want dit puntige Veertje tot
alson Kunst werk (op deze Wijs gebruikt)
is gemakkelijck is, dewijl men daer me-
de (dat klein Pin Werk mag zijn) Zoo het
hier of daar, niet groot insatig Staand, het
zelve kan wijzig weeten, zonder noytans een
andere Werk te smetten, ofte in't geheel
geveeren, wijt te doen. Staakt dan vervolgens
het tweede Zien 1. insgelijck hier mede te Werk
gaande.

graante van vervolgen de koppel of dwars
 Haal. Die van wel of lij groot Gefatere
 meert is, anders verlaakt den die en jaar,
 en veegt het Gemangicorde, met n kleine
 Puntveertje aijnt, en vermedest zulke weder,
 tot zoo lang zij eenen ferspoelen goede A
 leeft, dog veegt even wel Gemutt, dat wil
 zij in A reyt, maaken, dat zij een Reete
 Linie moet Laalen, en onder het Eerste
 Zeeën, en de Ginneer, zijde van het trede
 Zeeën, even ver van ~~aan~~ deze Linie moet
 zijn geplaat, zoo als ik yeges, in de
 Letter Maat van de A te aangetoond.

* zie om een
 Reete lijn
 te laalen
 Maj 168/169/170

Bewijs dat
 men moogt
 het en daar
 de voorste maat
 veegt van verdere

Trinwen dit met al de Letteren zoo is, dat
 men die meer daer meder, na het oyl wil ver-
 ken, hier en daar t zij de middag, ofte de
 de Goraalen, etc. Exter de Letter met
 van duer, leeft. It gaver met bejindren zul.

De Letter met
 Hout, het ge-
 te keert te bejindren
 die met Juk dan
 voort te gaan.

Zime Letter in het Hout, ken
 gaet gemarkt de l'bonde, laalt men het
 met Juk na, en dit wil droog zijnde,
 veegt men het Houtskool met een, zijnde
 vlak plaat, fig. Letter A. iijnt, want
 daer nog eerst met het loot na gelaalt,
 eer men de Juk gebruijkt, is tijd verlied,
 en moeijte vergeeft. Gebruijkhede het

en nodig gebruijkt
 en nodig gebruijkt
 van het loot.

het met, het daer het lang in het Hout
 de Glijven, al eer men met Juk kan verken
 om het iijntgaan, als ook om de Lijnen te
 Haalen, daar de Letteren van Egale grooten in
 moeten geplaat worden. etc.

In deeset Get Ontmoetig zyn, dat ik altes
 met al de Letter. vortte gij, de wijlke de
 groen, van deelen, na het Oog te maaken,
 in de A. de l. a. g. t. g. d. Zul derhalven
 is, t. voort de gemakkelijckste Weg aan
 wijzen tot de Letter, wat eerst en laast
 een Letter moet gemaakt worden
 of wat het gemakkelijckste is eerst en laast
 een Letter te maaken; Zekende
 Ende dezelven, met de Houtskool te keuen
 en verder met Suk als in de A. g. l. e. o. t.
 is.

Onderwijzing
 van een Letter
 voor alle ge-
 noeg zijnde
 in de affaekene
 van dezelven
 gaat de Auteur
 voort tot de
 2. mi. te onders-
 wijzen. wat
 eerst en wat laast
 een Letter
 moet gemaakt
 worden

Dag eer ik Eier toe overgaan, Zeken: Vier
 Mand, dat ik sijt een vaste met wilde
 maaken, van dit eerst, en dit laast een
 een Letter te maeken, maaken. Veere van
 dit, ik laate een ieder Eier in zijner
 Vreijelijck. Geruiden, wat zij eerst en laast
 een Letter willen. Maaken. maar
 door die ik bij onder vinding Geruiden heb,
 wat het Gemakelijckste is, eerst en laast
 een Letter te maaken, als sprekende
 teger, te zutken, die van J. n. g. of dit Wilien
 Geven, Zos zal ik daar teken, Weg hier in.
 wijzen, niet alleen in dit, maar ook in
 het schrift. Schrift dat hier in, t. ver-
 gelyckd word kon Eier door op het gemak-
 helijck, van het Begin tot het eynde, een
 Letter te Maaken, Hoer, mi. sta, wat mijn
 altes, het Gemakelijckste Eier in Gerallen
 is.

al. Room Don
 Auteur g. e. n.
 het maakt.
 wat eerst en
 laast een
 Letter moet
 gemaakt worden.
 Zos sta. bij
 all. bij. mi. sta.
 Vreijelijck. o. e. n.
 regel. d. a. v. r. i. j.
 voor.

Wij

beginnende hier met B. en eindigt met 12.

Wij hebben den ordet Galien nu de B. hier
 valt. Het is eerst het Breen I van de Breen
 Gogt, ~~en~~ tot krecht in de middelen, en
 dan de onder Gogt. De ieder be-
 grijpt ligt dat is hier van geen maat
 zelf eandelen, althooa geen Letter
 de Maat kan weder gesteld, verscheide
 hier of daar een Vrijing, Zoo zal men
 niet de fonteyn ken men gewaar
 maar eandelede hier ma het org,
 die hier niet Gogt kan moet hier
 daar de Maat gebruijken. Dit zal
 hier in alles licht zijn, want zo al
 gezegt is de Breen d'elling in de A
 te saangevozen ebbende van alle de let-
 ter, moet ik nu maar alleen van to-
 nen, wat een Geording het gemakke-
 lijk valt, en hier Letter Lent of
 Gaatt te maaken. Dit dan geveeg gaan
 ik over tot de C.

Hier van moet de Breen een de Cirkel
 verpaalt C, en binnen aangevult, dan de
 afneijning Gogt en onder.
 De D, Maakt Lent het Breen I, en
 dan de Cirkel.
 De E, Lent het Breen I van de Breen
 tijtlaal en dan de onder tijtlaal
 van de middel tijtlaal
 Desgelijck de F, Lent het Breen I van de
 Breen tijtlaal, dan de middel tijtlaal

De G. als de F. eerst het Standaard of Cirkel,
dan de Boven afneemende en dan de onder af-
neemende. Staart. I.

De H. is niet bijzonder, terwijl men
eerst het een. Zeeën, en dan het andere Zet,
en dan de Koppel of dwars Staal.

Dezelfde de I. en J.

De K. Zet eerst het Zeeën I, dan
de Boven rijk Staal en dan de Onderste

De L. desgelijks eerst het Zeeën I, en
dan de rijk Staal.

De M. eerst het Voorste Zeeën I,
dan de achterste. Verder Staal V, dan de volgende
I, en dan het Laatste Zeeën I.

De N. desgelijks eerst het eerste Zeeën
I en dan de achterste. Verder Staal V, volgende
Weder het Laatste opgaande Zeeën I.

De O is een Cirkel met de Passer
welken binnen zijden van gelikt werd,
Dagwijjs.

Volgt de P. of halve R, Zet eerst
het Zeeën I, en dan na de Kroon, tot in
de Midden.

De Q is als de C. behalven de Staart,
de R, is als de P. behalven de Staart,
die het Laatste word gemaakt.

De S. word eerst knijpen om gemaakt
de Boven met de Kops, en de onder zijde met de
vulling van binnen D met de Staart. De

De T, als men ten altoos moet stellen,
Maakt men het Beem eerst, dog. Dat men dan
Bij anderen, of naast andere Letteren, maakt
men na Proportie eerst de Streep van de
Boven zijt haalen, Van de voorstaande Let-
ter af ~~af~~ - neerkende dan het Beem, in
de Midden I, en dan de afneijdinge aan
weerszijde.

Wat de U aanbeluugt, is geen Werk,
Lettende eerst in eerste inders Gaal U en
dan de opstaande I, bide onder het Gaal wij
aan. ~~Maak~~ ~~ander~~.

De V ispeelijks, eerst de voorste de
derdaal V dan de op Gaal van boven af.

Wat de W, dangaat, is als twee Wren,
over malinander, eij even, het selve in haeking.

De X. Haalt ik eerst het dikke Beem,
X, en dan, het ander I, ejaal in een, Kruis
Jaar over.

De Y, Haalt eerst als de X, het
dikke Beem, schrijnt tot de Midden, Y en ver-
der recht tot uijeren, dan na het schrijnt
de gaande I.

De Z, en Saatte Letter, het ik eerst
na voeg. Lengte de Boven dwerf. Haal,
dan de selrijnde Haal I, en dan na de
vinder dwerf Gaal 1.

De Jaar Mejeren Zeyn volbrekende voor
 gestelt om op de Gemakkelijkste Wijze, dit
 Capituaal, ^{en na het} Doy te Leeren; Waarvrijt
 een eijder nochtans sul moeten. Ekeninghe
 er, volke in de ondervinding hier van moeten
 Leeren, dat, Goe men hier in na het Doy wil
 werken, men egter hier en daer, de Vroeghe
 Verhandelde. ^{Wat, sal moeten gebruiken.}
 Want nu aangant, het wit Capituaal, ^{ziet op Eedwing}
 Verhandelde, ^{van't Doye} naande wit
 rieht) Zo is ghy dit Wit het ^{u. G. in plaat 3.}
 men moet begeren, dat men het selve
 wat dikker vvn Zeyn Maakt, t geen ook
 niet kwant staat, alst maar goet
 geproportioneert is; want hier van deze
 dikte is geen maat op.

De Edele Van de Overgullogene Set- ^{vande over-}
 ters, in de Plaat. ^{van't Doye} ^{gullogen, ofte}
 genen, met eenige middelwerken ver- ^{versler Letter}
 dient; waar van ik de H. Xrom. Middel- ^{in. Plaat 3.}
 gevlochten Letter, om dat zij op zijn Zelfs ^{verzelven}
 rindes Midden, door malckander vliet gevlochten. ^{saamen}
 De I en J, Naem ik Ketting Letter, sone
 dat zij aan malckander gekettingt zijn,
 Welke men een geueke Regel ken doen,
 ketuen alvint een een aan een, ouer.
 De L Heet ik Doy of Omhaal Letter
 om dat dezelve met een Doy of Omhaal
 in de Midden is ingelagen.
 De O, is een seluigt Letter zynde in de
 Midden van Ekeninghe gevlochten. De

De Q, Een krentek-Letter, Wijs dezelve in de Midde, met een wijtgedaagde Kruis zij Verstoort.

De T, een Middel Blom Letter om dat dezelve een Blom in de Midde heeft.

De U, Een omvattende Blom-Letter, om dat zij met Bladen omvatt is.

De V, een Blom-Letter, om dat zij geheel van Blomjes te Saam gevoegt is.

Indgelijck in de Plaet No. 5. Aan de F, een wachst omgestopte Blom-Letter, om dat dezelve met een Blom met dek is omgestopt.

De H, G, D, Zied Letters.

De I omgestopte Sint-Letter, dewijl zij met Lind omgestopt is.

De J, een Scelpe Letter, om dat dezelve met Scelpe gelykt is.

De L, een Letter, zijnde met Scelpe versiert.

De O, een Letter.

De Q, een Letter, zijnde een rechte staande speeg omgevende Raak, die de O der Q niet maakt, en de Raak zijn Staet, de Staet der Letter is.

De T, een Slang Letter die de rechte Letter niet maakt.

De V, die een Passer is, indgelijck.

De T, een Letter, zijnde een in zijn selodien Hgehad, en etc.

De V, die Saaren Kromen, van Saare be-
werking Ontfangen, alsoek in alle de gronden.

De V, die nu eenigen zijt, de welke in

Van de F in plaats
5.
en ook de
andere Letters
Gaar in

kan zeggen, Wat is dit nodig, dat men hier
 zulke, Setters Stede, want zulke, of dat men
 diegenelike Zoort vind men wel in gedrukte zulke vor-
 blaaten, die men dan wel kan nu smaken, wel in de druk
 it geen ook waar is, maar zo gij u aan vind, om na
 dieke Copieer werk, altem ge want, zalmen te maaken,
 niet veel tijt de Herken, Noort konnen, maar dat men
 brengen; Men dan quat het veelmaal zo beter doet om
 als ik weet van een zekere Schoolmeester, iets tijt te
 die tijt zulke gedrukte Plagten, zijn. Naam brengen dat
 op deff Papier had gemaakt, en sin een eenander niet
 tijt gezet, maar tijt, ik bezag zulke leeft.
 en terwijle 'er nootzakenlijk een V sin tijt Raampal die
 zijn naam ofte V sin stort. Staen zag ik van wegeid
 daar een V sin, vrede ion, zulke, waerom een Schoolme
 of hij daar geen U gezet had. Hij, die mijn
 had van geloven, dat hij dit tijt zijn. Ter had
 had gespactideert en had gepuakt). Antw:
 dat hij zulke gedaan had, om dat de U
 meer Maat van den had als de V, en dat
 het 'er dan niet wel op had kunnen staen;
 Al Sedon ik hem nu Replieerde, dat de V
 meerder Maat, door desdelfs Geven wijten
 van den had dan de U; hoe daar gepuakt;
 op. Maar wederom had ik geloven
 waerom hij zulke gedaan had. Want komende
 op Reijde tijnde sin een andere Stad bij een
 Schoolmeester en hem verhaald hebde dat
 ik zulke aldaar gezien had, en dat het zeer
 fraij was gedaan, zijnde deselve tegens mijn
 of ik hier, Solve Setters begeerde tijt, die
 waar op ik verwonderd was, vragende of zulke

zulke, van den Luid naargemaakt. Doer
 zij antwoorde van Neem, maar dat het wad
 geen gedrukt ABC, maar zij zulke Luid niet
 gemaakt dat zij het vout tegenwoordig Luid
 nietreleent, maar dat zij te mijn van meer
 zij het Medeword Luid mijn toe, onder, onder,
 gelijc zij toen ook heeft gehad, die bezag
 zulke en zag daar ook in al de Letteren
 tot het geringste toe, waar van zij Luid
 kwam Luid gemaakt, en toen bemerkten
 ik waerom zij een V in de Plaatje van een
 U Luid gevonden, want daar stond ook de
 zelve V. zij die zij Luid naargemaakt, maar
 daar was in geen een der gedrukte Plaatje,
 een U te vinden, blyken genoeg dat zij
 niet het Hoort of voor de Vrijheit, is maar
 zegt, geen U op die wijze kon maakten,
 niet doen wort zij gedrongen, zag, de
 V daar ten maar een van, waer dat dan te
 te Maaten. Daar na zij Geleerde
 in't Oordelich van een andere School
 meester, en nog een die Lelker in deze
 School meester, die zijns Naam gemaakt
 Luid daar ook weende, en haer van ge-
 sproken zijnde, blieft zij nogmaals te
 zeggen, dat zij dit niet zijn. Hierom zij
 een gemaakt, en voor de Druyft Luid gemaakt
 trouf. Leyd ik Luid de Plaatje voort, en be-
 wees daar inden zulke anders, waar op
 zijn Luid hier in werd ontdekt, en wist
 die Schaaft van, voor t geze Oordel. En

En daerom stelle ik hier eenige Vragen, Zoo
 als dezelve sijt mijn Heerlands Zijn ge-
 vloed, gelyk ik in het ander Hoofdst. Schrift
 ook zal doen, niet om sijst. die respectlefs
 in manier niet te gaven, maar om dat de
 Leerling weder te Leeren, dat men om
 den s. b. d. hier in niet werkzaam Zoude
 en de Gedagten, Luten, Speelen op allelyg,
 voorwerpen, die in deze ofte die Letter-
 Zinden kunnen gebragt worden, als met
 dat satzen, dial ofte Zoo over een komende
 ofte dit Loofwerk, ofte Linnen Werk, of
 grond it zij deel ofte die Zal daar aan, of
 daar in niet kwaelijk staan, for mee-
 reside, aldus in sine gedagten, Letteren
 en Werken en Preedoch in dezelve, al eer
 zij sijt Ede. Zoo op het Papier worden
 gebragt. op dat men alzo leeft wat een
 ander niet leeft, want nu gedrukte
 Maaten, die leeft een ander Zoo wel als
 gij Zoo als ik naar Zoo even, heb voorgesteld,
 It is waar die Schoolmeester was gewoel
 niet op bekwaam, dog dit was eyter zijn
 gebrek, Zoo als getoond is
 Het is als men op deze Wijs Werk, voor
 het Coeffen van Gedagten, op alle vlijen Dake. Van sijt des
 Gedeel, dan werkt alles, en dan kan men dan Antaers eygen
 der tijd, Gij na alles van de Letteren, en in de
 Zelve maaken, wat men wil, Zoo hebbe ik
 in een klein zedek, dat nog in mijn tijd
 is geweest de Naam der s. d. Hoop, mijn
 Gebuften plaats, gesolreeren, daar de H. W. a.
 1700

dat het daaron
 betax is sijt
 de llerwens iet
 voort te brengen
 dan van Goyt
 te begeren,
 om dat een
 ander die niet
 heeft, als ook
 om met des
 eij der Zaaken
 Zelve te leeren
 werken

voor beelde, hier
 van sijt des
 Antaers eygen
 werk

Een Govert zijn die het Wapen der Stad het een
 Hoorn is) Vast Landen, de eerste O is in zig
 zelf een Hoorn de tweede O is een Hoof
 de R, is formiel een Bekwangue Stad, en de
 N. het Wapen van West Vriesland. Zoo is het
 dan te Looen niet alleen Hoorn, maar
 ook van de eerste O af Hoorn, de tweede
 O. Hoof, de R. Sted, en de N van West
 Vriesland, dat is Hoorn Hoof Stad
 van West Vriesland.

Die hier meer van begeert Wijze ik
 made gilde Kamer van het Smit's Gilde
 derer Stad, daar ik een Konst Werk op
 Parkament heb Geschreven, daar wel
 elf Zinneludeige Letteren in vertonen,
 die allen naar eigenschap hebben te Langom
 hier jaar weder te Stellen.

Vindt wat Speelwerk men in de Letter
 maakt, met men altoos met het Voor
 wesp Accordeeren.

Zijn voorbeeld, (want lief hebben van
 Konst, zijn ook veel tijds lief hebben van
 de Preërie) men wil op de Geboorte-dag
 van Iemand een Vers Maaken, en wil het
 te gelijk eens Konstig Schrijven, Men schijft
 het Hoof Op de Pleigden Geboorte-dag etc.
 Men plaatt als dan de G, als de Hoof Letter
 van het Woord Geboorte-dag, Zoo als in de
 Plaat N. 5. te zien is, zijnde een Steder die
 het kind dan geeft.

Men wil, een Vers op een Stunelgje maken,

Hier vedoes
 aangehouden
 met de Konst
 Letters van de
 Plaat N. 5.

men. Maakt de II ald de Schrift Letter van't
Woord Hemelich, Los als in de zelve. Plaats
te zien is, Verbeelende twee die zig in
troon verieenen.

Men wil insgelijks een Klage-ver-
maaken, over een Doode, en men wil be-
ginnen. Op den onverwachten Dood etc.
Los plaatt men de D. ald de Schrift Letter
van't Woord Dood, Los als in de zelve
Plaats te zien is, Verbeelende de Dood,
men een Zeyn, en Uinglad, waar men
staat een afgebrocken Cefom. En. aldus
tot in verſcheyden voorbeelden meer.

Om tot het Maaken van eenen, en anderen
Konst Letteren, die hier op zijder, A. B. C.
zullen volgen, over te gaan. Laede ik
eerst den Scorling, om eerst in de Grond
het enkelt Leenvindig A. B. C. in dit ten ander
Schrift, het A. B. C. te Seeren, en het
zelden, ^{na mallekender} gasside wies van't groot in't klein
bekragen te Seeren, Schryven, en Waunee
men dan in el het Leenvindig Konst. Schrift
grot Levaeren is, dat zig van eenh tot dit
waarder Konst. Schrift, of Allerlye Konst
Schryven, over gaan, om dus trapt gewijs hier
in te verderen, die Doende Seert talles ge-
makkelijk en grot.

Maar ont dat je hier met dit A. B.
ben begonnen, zullen wij in alles met dit
ook Leenvindig, en zullen ordend laere, het
een A. B. na het ander, als dit voortz.
aldus A. B. C.

aanvadinge
om cor. 34. Het
het gonne, en
dan, het grooten
Konst Schrift
over te gaan.

1st Werk zelve
van. Plaat. N. 5.
en wel bij
Londen. De H.

Zoo men nu in het Schrift, als spreekt
is ervaren, is, en men wil zulk een
Schrift. Sletter, maken. Bij voorbeeld de
H. Zo teken ik eerst met Houtskool,
dat Antwerpen der Sletter. Dinnertijd, dat het
maar nog is te zien, dan meet ik in. Dit
Perk. Zeeld voor. Buit. at. Maar wij ik
hier aan de Zinken. Sletter, die geen teken
nen. Lebben. Geleert, dan ik meden van
van. Jers. Zoo zal ik hier van gaan. Wat
Spreken, maar. Recommen. de. Zul-
ken, in de eerste Plaat, ~~met~~ de Spreken
namelijk. Steeld, en Laat eijder. Het
Zijnen. Houwen. Ge. rijp. de. Mel. Wat
ik hier meden, wil. Leggen, ik. Le. Van
Dor. veel. geleert. en. van. die. een. v. d. g.
voort, Zo. als. ik. geleert. heb, ik. Begin
gan. met. de. Sletteren, eerst. Het. Hout-
te. Tekenen, met. Het. Houtskool, dat. niet
goot. Staat, Neegik. met. Het. kleine. Veertje
hier. voren. in. de. Eerste. Plaat. Fig. 1. geteekent,
wijkt. te. Zij. Het. Oog, Rond. of. dat. de. Neid
te. dik. is. Enal. ik. met. Dit. Veertje. Wat. uit,
H. be. slaaf. ik. Gaar. meden. Wat. et. tot. Zo.
Lang, dat. dit. alles, mijn. Geding. kan. wel
stapt, in. gelijke. Dan. met. Het. Lig. nam. Sander
en. Hic. met. Het. Zo. Lang. dat. Het. gansen. Sletter
na. ons. Propertia. gooth. Staat, van. de. gelijke.
Dan. Het. andere. Sletter, wanneer. Zij. f. m.
Geijder. goot. Stapt, Enal. ik. Zo. f. m. te
m. gelijke. is, al. het. Houtskool. af. tekenen, na.
met

Zie hier verder
van pag. 96

Zoo is werke in alles is getuun, en Ziet
dat hier ofte daar iets te sticht, of niet gut,
of te donken moegt Zijn, Zed Sedra, Et
voorzigtig met in Pennen mel af, en Laab
dit vedet met Ink nu, en daerom Zes als
ik Pag 19/10. verlaude de Le, is Et ook zeer
goed dikke Ink te gebruiken, want die
Zes ligt niet vloeij, en moet ook niet
vloeijen, want hier moet zij tegen stam
kunnem, Ved Et moet zijn de zeer voor-
Zichtig geschieden

So Vrijindigen van hier met dit Capitaal
Laatende een ieder de vrijelijc, om wael
mogelijk (Dz is niet Zeker) An Gemak kelyc
Zed Maat, ofte manier van doen, aan te
toonen.

Gaar van als over tot het Romeyn, ofte
Zoo genaemde Witte Letter, dewelcke niet an-
ders tot Laure. toot Holes, voeren, als dit
voor. 2. verlaude de Capitaal, en daerom, om
dat het is als of het ~~zelve~~ hier nietgenoe-
mer is, Dankt mijn dat het hier, het Gelle
op volgt, en beter dan het Zogenaemde Druy-
vogenders is dit met het Seer, van t. Zelve Zed
want het is ~~gemakkeliker~~ ^{gemakkeliker} tot en het vridij Druy-
te leeren als dit Romeyn, daerom ad Solvon
dit in order ~~aan te~~ ^{aan te} ~~volgt~~, vrede ik der Seer-
lung van dit Capitaal, ^{Capitaal} ~~ma~~ Het Druy-
aan t Romeyn, en dan in Zulk een manier
aan de handt Letteren, in dit alles over te gaan.

Met dit Reymijn, ofte zoogenamen Van, L. 20 =
 de Wille Letter belooft, is de Maat mijns, of zoogenamen
 aldus.

Ik deel nu maecte de grote vier Letter
 met de Maat Goven en Onder. Dijt Gaalen
 in drie Deelen, als te zien is in de Nummer
 1/2 en 3. Bijndt onder en, Goven, Daal, ik We =
 beruin deel, in vier deelen, Zoo als te zien
 in de Nummer 1/2/3 enz. Daar van ik de
 twee na de middey Goven en onder den 3de
 deel, de Weder deel in twee deelen, ofte 1/2
 Ziet A.A. en derae deel, is de Rechte Maat
 Van de Letter, en Goven en onder de wijste
 Sijke Lengte Van de 1/3, de Maat Van de
 vijf Laalen, Zoo als deze Leyde Maaten
 Voor komen in de Atteat afteekeningen *
 Waar in Ommantlijk in de Maat der vijf
 Laalen ook Van groote Maet Zijn, de Maat
 Letter, te zien, van de grote Capitale A.

Haare Macking is, dat al wat een Zoet Haare
 moet Gebey, ofte Rond moet Zijn, een Kerkel
 Rond moet Wezen, en Daar gaat men mede
 te Werk, als met de O van het Capitale is
 geleerd; Meer zal ik van de Macking niet
 zeggen, Derwijl het teekenen met Hoofd kool
 en Daar na met Inck, zomey in het Capitale
 geleerd is.

Zal dan alleenig maar Spreken
 Van het goet noodig is, hier in aan, te loo =
 nen, als Nameljk.

Met

Van, L. 20 =
 mijns, of zoogenamen
 Wille Letter
 of verhandeling
 Van, L. 20 = 6.

NB.
 Zie van
 de onder
 maect der
 Letter
 pag. 116.

De eerste **S**, is overaant alleen, dat **S**pitale
 niet genomen de boven en onder **S**pitale
 bespreekt hier maar **S**pitale te doen zij sijn
 het **S**pitale, eerst wat **S**pitale **S**pitale.

De **V**, **X** en **Z**, is ook in het **S**pitale.

Inde **S**pitale de **W**, dat dat deze twee **S**pitale
 in de **S**pitale niet **S**pitale **S**pitale, maar **S**pitale
 maal **S**pitale van **S**pitale.

Wat **S**pitale **S**pitale de **S**pitale **S**pitale ge-
 lettert **S**pitale niet **S**pitale **S**pitale **S**pitale
 van de **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale, maar
 van **S**pitale **S**pitale in de **S**pitale.

De **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale
 ten, van **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale, **S**pitale
 dit **S**pitale de **S**pitale te **S**pitale, en **S**pitale
 dit **S**pitale **S**pitale alle **S**pitale **S**pitale **S**pitale, al
 in **S**pitale **S**pitale **S**pitale te **S**pitale.

Alleen **S**pitale tot **S**pitale **S**pitale van **S**pitale
 nige **S**pitale **S**pitale van dit **S**pitale, den **S**pitale
Spitale van de **S**pitale **S**pitale, dat niet **S**pitale
 en dat de **S**pitale **S**pitale van **S**pitale, ter
 wijl men de **S**pitale **S**pitale **S**pitale, **S**pitale
 niet **S**pitale **S**pitale **S**pitale, als men
 wil, dat **S**pitale **S**pitale, en **S**pitale in **S**pitale
 te **S**pitale.

Alleen **S**pitale van **S**pitale **S**pitale **S**pitale,

van eenige **S**pitale
Spitale **S**pitale van
Spitale **S**pitale **S**pitale.

De **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale.

De **S**pitale **S**pitale

De **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale.

De **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale.

en De **S**pitale **S**pitale **S**pitale **S**pitale, etc.

Van het Grijts
A.B. in laet 7

Om nu voort te loopen over het het
gemaakte Grijts in daer in recht
het verrijdige **ab**, in die verrijd gellende
gde. **Plaat** **Vergettelde**, om dat het gemak-
kelijker is, dit recht, en den verrijd **Capsi-**
lijken, of **Luft** **Letter** te **leeren**.

Haar **Making** **Deze** **Wijze**, **Wat** **de** **Maat** **betreft**, is op
Kien **Kieft** de **gemaakte**
Grote **der** **Letter**, **met** **spare** **Pluim**
den, in **veel** **deelen**, **zo** **als** **men** **kan** **Zien**
in **de** **aanmer.** **1/2** **3** **4** **en** **5**. **Daar** **van** **neemt**
men **de** **twee** **parten**, **N° 2** **en** **N° 4**, **en** **veelt**
die **Wederom** **in** **drie** **deelen**, **te** **Zien**, **in** **de** **aanmer.**
1 **2** **en** **3**. **Waar** **van** **de** **3** **deel** **van**
N° 1, **en** **N° 5**, **en** **onder**, **de** **Maat** **van** **de** **Letter**
en **van** **de** **verrijd** **solijnende** **Buistende**
toeken **der** **Letter** **is**, **ende** **de** **Maat** **der**
verrijd **deelen** **en** **onder**, **te** **in** **de** **aanmer.**
N° 1, **en** **N° 5**. **So** **als** **deze** **Maat** **te** **alleen**
Wederom **te** **Zien**, **Zijn**, **in** **de** **aanmer.** **1** **2**
3 **4** **en** **5**.

Ende **van** **de** **Maat** **Making**, **Wederom**
niets **zegen**, **als** **alleen** **het** **geen** **nodig**
als **ook** **volkomen** **geen**, **zal** **Zijn**, **om** **den**
leerling **te** **in** **der** **richting**, **en** **den** **leer** **zo**
min **als** **mogelijk** **met** **geen** **geveel**
en **te** **onder**, **spreekende** **ook** **met** **van**
de **Maat** **te** **tekenen**, **also** **dit** **hier** **veran**, **al**
geleert **is**.

Van

Maermeer mit der Geertling, op het ge-
mak besijkt vil werken, H. geen, ook die
kerijne diene te Geschieden. **L**es begint
dus met de **A**. van daer comt de klijfde **C** van
daer **C** dan het **B**een **V**ervolgen de ider me

Wat men tot
gemaek eerst
en daer na
en **L**etter
Maakt vanden
gande **A. B.**

Verlaet **V**, **M**aakt van de **B** een **L**et **B**een **V** van
de **S**chijnse onder opdaal, en dan de **S**chijnse
de **B**een opdaal, daar na de **N**ederlaet **V**.
Maar terwijck dien van de **B**. **S**praak
moet men het **L**ijf der **S**etter niet als de
V. **M**aaken namentlyk als, dat de twee
Schijnse **C**oven **A**rtcken **L**ijkt in de **S**.
het **S**treep, **L**omien te **S**anden, **M**aar de
gagande **S**chijnse **E**ck moet **L**ijn niet
de **C**oven inder de **C**onced, **S**treep, **g**elet
het **A**. **M**ant de **C**oven **S**treep **L**op als
daer te **L**ien is, **V**erlaet de **g**eleer
Setter, en **D**id **Z**o zal ik de **O**nderste
Streep in de **H** en **K** (gelijk als **L**ien) **V**oor
goot **E**nder; **W**at de **K**op **h**andere **B** belangt,
lebbe van **V**il in de **G**ruet **Z**iek een **g**elien
als **D**een is **S**etter **B** van van de **C**onced
gande **Z**ovente **S**etlet **S**treep is, **D**og ik
zegge dat **Z**odanige **K**op of **S**etter **u**ijt
Laal, **Z**o goot en **H**ier **L**ijf niet **S**taat, als
die van de **V**oude **S**etter **L**ijft, die in **M**ant
van **C**ijde de **C**oven **K**ruilletjes **g**espleeten
vertoonde **V**. **S**ijn **W**orden **g**elap, met een
blotte of **t**uegding **V**en **d**ande **C**h. **L**atie **o** de **o**nder
ste **S**etlet **S**treep, dat in **al**les **f**rajer **S**taat. **D**e

De **D** maakt eerst de **D**, en vol jaar van
 eerst de **S**chrijfs de **C**oven afneijding **S**chrijfs
 , dan daar van de **N**ederlaal, **V**, dan de
 onder afneijding **S**aal , en dan de ander
 nederlaal **V** vervolgen. De **C**oven nijtlaal
 , en die is **A**ls **L**etter gedaen, en **C**
 , **L**odanigen **V**ijze **L**andolende gencegaan
 met alff, de **L**etter.

Wat nu de **S**eyf, als ook de **P** en **Q**
 belangt, heb ik wel met **Z**ulk een staant
 gezien, als geleert word **L**etter **D**, **J**oy
 dit is wel **S**chrijfs **M**en eenige. **V**aanien
Schrijfs op **S**abier ijte **P**arlement, **V**aan
 eenige **B**asterde **L**etteren in **K**omey,
 om van een verandering te maaken,
 maar anders **K**omey. **Z**ij in de **D**ruk
 heeft **V**ou, en als **M**en op dese **V**ij
 op **P**arlement **S**chrijfs dat is te **Z**eggen
 met dit soort van **S**chrijfs, **S**chrijfs men
 de **L**etter een **V**eynise **J**under **S**aal.
 Wel in de **D**ruk **S**ij **J**oy moet niet te
Dien **Z**ij, als **V**elken dit gebrek **Z**elken
 want dat is de **L**ard niet van dit **S**chrijfs
 maar meer van't **K**omeijn.

Wat de **S** aangaat die **V**ind ik twee
Derley, **J**oy **V**ind ik eerste meer in **V**ou
Druk, **D**an de **S**aacte geleetert **E**, **Z**oo
 ienland **Z**ulk **B**egort.

De W^{ij} vind ik Wel eend in de Druk,
 dat dit Sijntzaaltje van't eerste Beem,
 Wel wat Hooger Loopt, Zoo als het hier
 geteekent is, met Letter F, Dog veel
 maaLEN gelijk als het onderste, zijnde
 met de G^{loek} van't tweede Beem gelijk.

De Z^{ij} vind ik twee kinds, Zoo als
 ik Z^{em} hier geplaat heb, en Zoo
 als de tittels sijntwijzen, Letter G.

Medesom hebbe ik den D^{ie} sloobers, die van de heette
 Letter onder
 aan de Maat. 7.
 eenige weijinge kunst Letter van dit soort
 op de openstaande plaats, als een klein
 verbeterc in den gedeelte, genuec van jaar
 in in, al zulk zoort voort te gaan.

Welke Letter ik ~~veel~~

de 2^e eerste ketting Letter.

de 3^e vlam Letter.

de 4^e overslaande Letter.

de 5^e omgedraide Lind Letter.

de 6^e sijnvall Letter.

de 7^e blomne grond Letter.

de 8^e oog of onlaal Letter.

Van deze Laare Maaking, zal ik we-
 derom niet spreken, als gesproeg bekend,
 als men Zoo ver is gevordert, dat men aan
 deze Letter konst te maaken, om dan Zoo
 als van te worden verquodt is, een heel
 sijnsoer, der Letter af te teekenen, en dan
 het werk daar aan of daar in, te maaken,
 wat men begeert.

Haare Nummen.

Van de Hoofst
Letteren vordit
Driegt in Laet

Nu volgen de Hoofst letteren van **W** tot **Z** die
de verselst Capitaals, voorgaende in dese 3ste
Plaats, Welker Maat in Laere Proportie het
Zelfte is, als Van het Verlandde Lengte
Driegt, alleen deel men hier het Grootste
Eente, en onderste Vierde deel in 3 deelen
af, zijnde de Maat van de Letter, met
derzelver Leep, en schijnse drietlaan.
Sal van Laere Maaking wederom niet
zeggen, als alleeg, Wat het gemaakelijck
is, eerst, en Gaat aan eenige Letteren te
Maaken, en wat verder gemaakelijck is aan
te toonen.

Maaking

Wat dan voor eerst de **W** betreft,
Maakt daar van eerst te onderaal **W** dan de **W**
te nederlaal met verselst afneyding, en
dan het **W** een **U**, waant dat op volgt de **U** sprac
latie.

Wederom twee
derlye druk.

Maar hier Ontdekt men weder een
twederleye Maaking aan de kop van
verselst **W** een, als nammelijck ik vind
in de Druk dese kop met Laere kinde
letjes zoo wel, zoo als sij zig hier vertoont,
en ook zoo als daar valt in de **W** en **U** te
hier is dog ooydele, zoo als ik van't **U** en
vondig driegt het gezeyt **U** dat het
Laeste Maanier, alwin deke **W** en **U** wel
eend zoo fraij staat.

Weder Maaking

Te **W** het eerst de **W** en **U**, dan daar
aan de onder-schijnse nederlaal, - , dan
de

De **Boven** middelste, rijk de **Land** **midde**
Stroep. Waar aan de **Stroep** is **Volgende**.

De **C**. **Maakt** eerst de **Boven** **Stroep**,
 dan aan de **Boven** **Kip**, of **middelste**, dan
 de **verdere** **Stroep**, en dan de **Middel** **nee**
derlaal, waar dan op de **Stroep** **volgt**.

De **D**. **Maakt** eerst een **Vol** **Lagen** **O**,
 en wel op **de** **Manier** eerst **Settende** de
Vierde **Stroep** **Boven** **Laal**, dan daar aan
 het **Volgende** **Halve** **Stroep** **ronde**, dan van
Boven **het** **andere** **Halve** **Stroep**, dan
volgt van **Left** de **Stroep**, als ook
 het **Gruene** **Werk**.

De **O** **als** **Zoo** **es** **ge** **ze** **gt** **is**.

De **F**, **zet** **eerst** de **Stroep** **Boven** **op** **Laal**
 en dan aan het **Boven**, dan de **Boven**
Stroep **nederlaal**, en dan de **Stroep**.

De **G** **eerst** **in** **de** **Druck**, in
 de **Plaats** **van** **met** **Stroep**, ook wel een
 gelijk **Stroep** **af** **ge** **ne** **den**, **Zoo** **als** **de** **Stroep**.
 dan daar **aan** **ge** **pl** **a** **ac** **t**, **lijkt** **Wijzen**.

De **H** **als** **ook** **de** **K** **en** **D**. **Maak** **ik** **eerst**
 het **Boven** **van**, en dan de **Stroep**. **Leest** **de**
K **en** **D**, dan **van** **maak** **ik** **een** **van** **de** **K**,
 na het **Boven** **de** **Boven**, en dan de **Onder** **Stroep**,
 of **lijkt** **van** **de** **D**, na het **Boven**, eerst
 de **Stroep** **nederlaal** **aan** **het** **Boven**
 en dan de **Stroep**.

De **I**. **Maakt** **eerst** **de** **Boven** **Kruis**
 dan de **Stroep**, dan de **Onder** **Laal**, en dan
 de **Stroep**, en dan de **Stroep** **Stroep**.

De **L**, op de Zelve Manier.

De **M** **N** **O** en **W** en **P**, van Vooren af, zo volgen die van Zelfs.

De **S**, zet eerst de Boven Top - daar aan de Schijnende Streep, en daar aan de Onder Schijnende Nederlaan, dan de Breyt van Boven af, en dan de Middel Opuitlaan.

De **T** en **V** volgt van Zelfs.

De **Z**, eerst het Boven Ende Ten needer Laat en dan de andere Nederlaan en Krulke.

Hier is niet noodzakelijk is aan te toonen, is dat ik de **H**, in mijnne Grutke onder wel een meer Geesteliker, vint geloteert **A**. de **G** vind ik wel een zoj ald geesteliker staat*.

Dat ik de **M** en **N** wel een vint onder aan de Breyt Schijnende afgehoort. Letter **B**. als ik ook de **S** vind ik ook geesteliker. Letter **C**. als ik ook de **T** vind ik ook geesteliker. Letter **D**. als ik ook de **V** vind ik ook geesteliker. Letter **E**. als ik ook de **Z** vind ik ook geesteliker. Letter **F**. als ik ook de **L** vind ik ook geesteliker. Letter **G**. als ik ook de **P** vind ik ook geesteliker. Letter **H**. als ik ook de **W** vind ik ook geesteliker. Letter **I**. als ik ook de **O** vind ik ook geesteliker. Letter **K**. als ik ook de **N** vind ik ook geesteliker. Letter **L**. als ik ook de **M** vind ik ook geesteliker. Letter **M**. als ik ook de **L** vind ik ook geesteliker. Letter **N**. als ik ook de **M** vind ik ook geesteliker. Letter **O**. als ik ook de **N** vind ik ook geesteliker. Letter **P**. als ik ook de **O** vind ik ook geesteliker. Letter **Q**. als ik ook de **P** vind ik ook geesteliker. Letter **R**. als ik ook de **Q** vind ik ook geesteliker. Letter **S**. als ik ook de **R** vind ik ook geesteliker. Letter **T**. als ik ook de **S** vind ik ook geesteliker. Letter **U**. als ik ook de **T** vind ik ook geesteliker. Letter **V**. als ik ook de **U** vind ik ook geesteliker. Letter **W**. als ik ook de **V** vind ik ook geesteliker. Letter **X**. als ik ook de **W** vind ik ook geesteliker. Letter **Y**. als ik ook de **X** vind ik ook geesteliker. Letter **Z**. als ik ook de **Y** vind ik ook geesteliker.

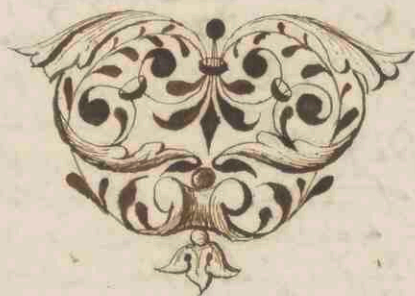
De **S**, vind ik ook tweeledig, in de Grutke zo als zij hier vertoont in de Plaat en ik dat de Nederlaan van de Boven Top van daar, en waff Coetiger nederloopt zijke.

De Staart van de **G** vind ik in mijnne Grutke werk dat die wel een recht nederloopt Letter **D**, als ook dat zijken, zo loopt ald geesteliker.

Ik heb in deze Plaat ook geen **V** gemaakt, vermits het eerste Breyt van de **W** geloteert **F** daar af gelooten, en de twee Streepjes Letter **G**, verplaat aan het tweede Breyt een vol. lagen **V** maakt. Ik

Si vind in ⁶eenige Druk Werk, Of
 2 Aen P, ook Wed eens in Enke een satzen,
 als ik de zelve hier op t Tijde van deze
 Plaat heb geplaat, Zoo ik nuand Enkel
 begeerden.

Zie daar Wederom wat wortzake
 Eijk is, en wat in alle kortelijc, Doy
 klaar, vaudt Schrift is aan te worden
 maaken. ik nu hier meden, Wederom een
 zijden, en gaen ~~Wederom~~ tot het volgende
 over.

overgang van
niet tot Aoy-
Dijts tot het
Bastert te
komeen

69
Dewyl nu al het Spitaal, als men
het Rouffijn en Duijtsch Schrift, is al
anderts. Zoo zieden nu de Duijtsche
het Bastert Schrift ofte Bastert
Konst. Letteren volgen. Maar zoo
ik nu deze Letteren hier maar ne-
der stel, zoo is de Vraag? of zij niet
zelfst. Cattaen: of zonder schrankelijc:
Leijf. van een ander Schrift zij voort-
gebracht? en dan zou men Vrij Daar
meden konnen voort gaan. Maar
wieen zij Laar Bronck niet het
Hoofdrijts hebben, zijnde geen recht
Duijts. faldzoen, maag meer Hoog-
dijts. Wordende nochtan om Erge
fchayleijc in het Duijtsch konst Schrift
als Erge grootste Cijzondere H. Alet-
teren veelmaalen gebruikt, waerom
zij ook de Naam van Bastert Schrift
ofte Basterte Letteren voeren.
Zoo konnen nu het gemakkelijcke
Dat zoepende niet anders doen, dan
voor al met het Hoofdrijts van on-
deren op te beginnen. Zoo zal men
Langsamerhand als van Zelfst, tot
deze Basterte Letteren geraken, Lou-
dende in alle, daar het niet nodig is, de korthelijc.

Om nu hier omde een begin te ma-
 ken, zoo dient geweten te zijn, dat de
 Engelen der Letter-plaat, Lytaal met het
 Liber voor verlandete Duijts is;
 Zal verren van derselver. Naaming
 zoo stak gewijze niet. Enpden, als
 alleen daar het nootzakelyk is, Deyl
 dit in het Duijts geweg is gedaan; ondit
 Hoogdujts sep Dezelve Wijze word ge-
 beplaat.

Het werk of
 de plaat
 van de Zoog-
 duits oep
 plaat 9/10/
 11/12/13/14/15/
 en 16.

Daar men in het Eyvonden, dat er in
 Driek, meer als eenderlye soort van
 Hoogdujts is, dat zift tott het zo genaame
 Gelyckhoogdujts nist Loopt, so heb
 in dit abc verded, het voort te zien met
 ware Hoogdujts in de plaat 9/10/11/12.
 het twee in de plaat 13/14/15 en 16. En
 het derde in de plaat 17. Waar in onder
 ook het zo genaame Griek Hoogdujts
 is gettel.

Nege als
 eenderlye
 soort van
 Hoogdujts.
 te vinden in
 deze platen

Wat nu het Enkelvondige hier in is
 betreffende, te vinden in plaat 9 en 13.
 zoo is dit in plaat 13. Smalder en ook
 tuintiger dan in plaat 9. als ook eenige
 Settels gereel anders van Statia.

En som dat is ook heb gemerkt dat een
 zontijn van een en derselver Letter, wel
 twee in driederlye wateven in de zelve Duijts
 waaren, heb in derzelve hier en daar ook
 naast mak ander geplaat.

Hier aangehaalt

...so hebbe ik ook de Plaat der Letter
Din. Plaat 9 in de Druk wel eens (Dy enkel)
bevoorden, Zoo als de zelve daars naakt is
af getee kent Letter A.
De gelijks, ook enkel, de B, zoo als de
Tuffeld Loopen, Letter B. En heb de zelve
ook wel vonden, zoo als zij onder aan is
geplaat.
In gelijks ook de V.

eenige karakter
Letter

Wat de drie Letteren onder aan gebruikt
worden niet gebruikt, als in de Woorden
daar verzelfde klanken noodig zijn, als
Bij voorbeeld lafz. daß. uneinigkeit. kan. geschente
gedencke, etc.

van het woord
Door A. D.
in plaat 9.

Wat het woord door a. d. betreeft, hebbe
dit niet over in de Druk wel niet gevonden
en zeg alleen dat het niet dat sprich, of loofgetuygna over een konst
worden, Staat Doffen niet wat van
meer het een dit het te dat konst onder
het Nuttort geschreven word Dy meer
als men Houdingt. ^{of orick loopdutt} van dat men het
Duyts, Schrift. Schrift, want dan valt
dit onderstaande Din Plaat 13. t. Zij
in Hoorn geschreven of het woord door
mijn beter.

dy raag't word
in Hoorn
ydel over door
in plaat. 13.

Dit is 't loot aangemerkt, terwijl
dit mijn bestek niet is, om over de
Saak te Landelen, maar over het Schrift,
gaen over tot het volgende.

Naar de wijze tot de Hoofletters van de
dit Hoofletters als wel om op te te Hoofletters
in deze, om daar wij tot de Basterde vast te brengen
konst letters te gebruiken

Dit Hoofletters heeft tweedryde Twee-
Hoofletters, (al. Gemeenen, en ook Berlye
Bijzonderen, welke gebruikt worden
Gemeenen, voor eyder woord, dan
zelf. Voordig is een Hoofletter te. Naar
in de Bijzonderen, dan een. Doch de spits
tel of vier. Drie begint. Waerom ook
beskryve, in deze grote, met inge-
keren, zo veel verdelde hebben, als het
enkelvoudige leest, met derzelver ge-
meenen, Hoofletters, En men kan
zoo het in een stuk 'er niet op aan-
kenet, om juist deze maat te volgen
om derzelver fraijheid (wel te verstaan
van de Basterde Letteren) derelve zoo
groot neemen, als men begeert, in
dier het de plaat te. Enot, als men
derelve maar niet al te groot neemt,
want na maten het Schrift dat men
Schrift, moeten zij met de grooten
ook wat bij komen.

Wat nu van een de Gemeenen. Hoofletters van de gemeene
Letteren aan-belangt te Lier in de. Naat Hoofletters
No. 10 en No. 14. is in deze twee Drukken ont verskil
Waarom verskil, t zij in het satoren der Drukken in
Lete. Dron

Letter, ofte in het maakfel ver. selven.
 De **A** van de Druk in, Naat 10, Eel ik de
 Kop wel twee lijn anders gevonden, Ziet
 Bij Letter A of Geslacht.
 De **W**, wel eens, de onder Gaalen, zoo
 als daar te Zien is Letter C.

Hebbe nu de plaats, wederom geen
 Q gemaakt, maar de zelve Afgette kent
 Letter B. die in Naat 11 is, Letter A.
 De **W**, Eel ik de boven Maal, wel eens
 gevonden, zoo als de zelve te Zien is *

Hat nu de Bijzonderen Hoofletters
 vordragt, voorgetteld in Naat 11/12 en 13/16.
 is ook niet veel Letteren mal handeren
 zeer verskillende, ja zelfs in de Druk-
 ken van dien.

Zoo nu den Scerking, de zelve Let-
 ters wederom eerst Leert Maaken, en
 dan tot het Mastert voort over gaat, zal
 het wederom niet moeyelijk vallen,
 en zal dan het Mastert als uijt dit ge-
 noomen zijnde, de zelve Letteren zeer
 gret van Statie Leeren Maaken.

Nu Sijet alleen, nog over Naat
 17 en 18. Waar van Naat 17, het Forvete
 A B. wederom Bijzonder Hooflijts is,
 die ik ook in de Druk als Bijzonder
 in Laare Letteren Eel gevonden, t Welk ook
 de vertoelijventleijf van een en de zelve Letter
 Jaar

Van de Bijzondere
 Hoofletters en
 t verskillen in
 de Druk ken.

Om uijt dit
 in Mastert
 over te gaen.

Van Naat
 17 en 18.

7A.

Daar in uijtweijst, indyelyk. Dit onderste
 welke voort van Ghyfke of wel Loppent
 Hoopdujts uijt dit overste. Scheijnd voort
 gekoornere en waar uijt weder ons. Dujts
 Loppent, in Plaat. N. 18, Scheijnd te voer
 Scheijnd gekoornere te zijn, & welk Glijkt
 uijt dit oude Loppent Schrift, dat ~~voort~~
 oude voorvoren geschreven hebben, welke
 uijt Duijlland zijn voortgekomen, dit
 Londen sijn met veel. Reden, uijt oude
 Schrijver Lonneij Gerechtigen, maoral
 zoo, dit mijn Vek in desen niet is,
 wil ik mijn Bij mijn Vek Londen,
 met Gijbegeing, dat dedelk maak zo
 & iemant begeorden te Schrijver, in dit
 Drukt Loppent is, in 3 of 4eelingen, te
 zien Plaat 18.

Wat verder de Plaat. N. 19 belangt, zijn van Plaat
N. 19.
 eenige overgelegen Letterd, die vman sijn
 en Gaag in de Drukken Lontijsook wel vint.
 Drukt veel in oude
 Drukt.

Xii

Van het gestrikt
A B. in Plaat
N° 20 en 21.

Aan Maaking

Als zoud ik volgens belofte tot het
zatter overgaan, Maar hem zoo te
spreken, des Hand wat is te Maaken,
Sal ik eerst met het Gestrikt, **A B** eenbe-
gin Maaken, Voorgeeft in Plaat 20 en 21.

Dit **A B**, Welker softeaakelijke Strik
een op deze Strik **B** vijfsoormen; dog men
kan anders deze Letteren met zoo veel
Spekken Versieren, en in't Bijzonder ma-
ken als men, Bij na wil, Waar van de Let-
ter en agter dit **A B** gevree, geene
bewijzen, dog hoe grooten, en veel meer-
der Geraad, men in dezelve kan brengen,
Dit zoud ik (in grooter **A B**. Lint van
voor te Stellen) een liefhebbers kon-
nen tronen; dog dewijl een voorbeeld
hier van, geeneq Sal zijn, Lege
ik op het zijnde hier van ter vulling
van de Plaat N° 21: twee Letteren ge-
maakt een **E** en een **S**, Waar aan
men kan zien, dat men deze Letteren
in't Groot gemaakt zijnde, met Ge-
dierde of afgedrukt spij kan opma-
ken, t geen kleinder zijnde gedaan,
wat door Maakender Gooft.

Van de Letter
W. en Z. die in
in de Plaat 21.

Men kan ook Beeld Strik letteren
maaken, dog komt weynig te Pas.
egter

eften om den Sieffter mijn Conceptie van groter
 en te geven, hebbe ik in Plaat 22 en 23. ^{van groter}
 een. ^{Sticht in Plaat}
 I en I van die Zoot voorgesteld. ^{N^o 22 en 23.}
 Maar naan de Zelle over, en gaag voort
 tot het voortdanelijke.

Men vind zeer weynig Sieden
 die drie Strik-Letteren, Zoh in eene niet ^{oude voor-}
 de Hand kunnen te ^{Zigtigheid in}
 de Hand Zalen, te daer wat gaar ^{der Elker}
 daer en wel bijzonder als men wat ^{Maaking te}
 fraij! Schryft Zoh derst men Zulk een ^{getruyften.}
 Letter niet de Hand, in eene niet ter
 nederstellen, want valt dezelve niet
 wel niet, Zoo is die Quantiteit Schrift
 bedorven, waarom ik dat geraaden vind
 om eerst de Letter met Stuitskool of
 te Sietden, in Satsen, als een af-
 gere Letter van de Zelfde Formaat,
 maar na men dezelve wederom met
 Stuitskool in Strikken af Siekent, en
 dan met Ink na Sault.

Maar om hier van een recht den
 beeld te hebben, Zal ik een vande bij-
 gevregde Letteren, en wel de W in Plaat
 21. Stuk wijze voorleiden.

Deze Letter dan beselst Eoyten ^{4 Werk Zelve}
 met Pothoot gettrept te hebben Letter ^{in Plaat 24.}

Zoo Schikt men met een Houwskorck. Periwalle
 de Quantsde Letter naar Supstantie in A
 Ruime af, Letter B. Waar na men gaat
 om de selve Letter in laare Netlijf te
 tekenen, en Sted in Houwskorck het
 Zwen ofte voorlaal Letter C. wat niet
 goet rijft valt, veegt men met het klein
 ne Rijfveertje voor in dit Boek ge-
 gerandeld wegens de Eerste plaat. Dat
 dan volgt de Coppelgail Letter D.
 welke men boven niet nederlaatt,
 om dat men die na de Plaats daar na niet
 beter en gemakkelijker met de andere
 trek Letter E. kan door malkandere
 na beneden laalen, welke Trek Letter
 E nu weder volgt in teekent. Dan Tre-
 kent men de Onder trek Letter F.
 die men moet maaken, dat de selve
 in de Midde aankomt, daar de boven
 en onder trekken, door malkander moeten
 Groepen, dat is daar het onderste Horroff
 * geteekent staat, dan van boven af
 en weder van onderen, na boven, de ge-
 vlogte Trekken Letter G. tot dat men
 weder zijndigt in het even gemede *
 dan volken de Midde Trekken, die van

na onderen, en Van, onderen, na Boven, Kruijst
 en Kruijstgewijs Loopen Letter H. Dog men,
 niet eest dat deszelfs ronden, oogen +
 Van de twee Sterretjts onder en Boven, *
 Trekt in de midden, komen, dan valt
 het gemakkelijk, om het gevlogten, Kruijt.
 Werk daar Van. Egaal Boven, en opder
 te Plaaten.

Wanneer men nu ziet dat alles
 wel in t. Houtskool afgeteckent staat,
 dan laait men alles smet Inke na,
 waer daerom dient al dit voornaamste
 Werk, eerst in het Houtskool afgetee-
 kent, eer dat men het met de Pen
 na schrijft, om zoo 'er hier of daar
 nog iets aan moegt Manueereen
 dan men, zulks door het Puntyge
 veertje verdelzen, ~~veertje~~ ~~veertje~~ ~~veertje~~
~~veertje~~ ~~veertje~~ ~~veertje~~ ~~veertje~~ ~~veertje~~
 der Strikwerk en Krulwerk, Gediens-
 tend, en wat ~~and~~ tot meerder hieraan
 kan bijgebragt worden, verder af
 dog eerst ~~veertje~~ met Houtskool en dan
 met Inke, waar na in Werk gedaan en
 droog zijnde, men het Houtskool met
 een Eijnde Werk af veegt.

+ Dit doet men ook niet voor dat de knulle,
 en alles wat aan de gansde Letter is gedaan is,

Verbandeling
van het eerste
Zakboek
van Plaat
25 tot 27.

Dit afgehandelt zijnde, zal ik niet het
zo genaamde Zakboek een begin maken;
indien om dat men dit in veel onder-
deeltij kan minaken; zal ik hier van, vijf
verlijf voorstellen; genueg zijnde mijn
om verder daar in voort te gaan.

Ik begin dan eerst met Plaat 25 en
dig met Plaat 27 als het enkelvoudigste
en gemakkelijkste.

Deze Letteren Passen't best als men
te Schriftje salrijft, want hoe groter zij
worden gemaakt, hoe sierlijker zij worden.
Zaare Verbandeling is niet dwaan; ^{De}
dit is'er van dat hoe vlijger men kan
trekken; hoe beter, want die Letter ge-
maakt zijnde, strikt men de Trekken hier
en daar, ^{te} zij wat vol, of wat min, zoo als
om dit te toonen in Plaat 25 aan de
te zien, ^{te} welk ook niet oningenamen
staat, men is ook aan de Trekken, hoe die
worden gemaakt, niet gelouder, als dat
men de Hoofst Trekken wat in acht neemt
om de Zelve zoo min als't kan Landme-
ter te stellen; en dan verder de Krullen
en Haalen, wat hier en daar na't beloop
der Letter te leggen. Men

Men kan ook dit Zoot van Zattert ook van de C.
 maken, als ik een C. heb geplaatst, onder de
 in. Plaat 37. Maar alzoog dit Spans Letter
 Zijn, die men overal vind, en vele School-
 meesters ter Lier meden Bevelpen, vand ik
 dezelve niet aan; Dit is dan na mijn Dinken
 genoeg aangewarde het eerste Zattert, en gaar
 die over tot het tweede, want om weder te
 zeggen wat eerst ofte Laatt aan een Letter
 gemaakt moet worden; heb ik genoeg in
 voorgaande voorgesteld, en wie dit soar
 in weet; weet dit hier ook wel; en wat
 de Dikte vander Lettere belangt, is ook
 geen bepaling mede, een ieder kan dit
 na Proportie der groote na Rato nemen,
 Zoo hem goed dünkt, it is genoeg gezeyd,
 Zoo als ik gezeyt heb voor dit, dat op
 men dezelve niet vlieg vlijt de Land kan, ofte
 durt Trekken, dat men dan de Lettere eerst
 met Hout kool of teekent, en dan met
 Ink na zwalt, En al schoon ik hier, om dat de
 Plaatjes wat klein zijn, it zij boven of onder
 het Werk wat heb afgebroeken, Zoo heb ik
 het nog zo gericht dat den Leerling ter wel
 heb vlijt nemen, om het zelve gedeel voor den
 dag te brengen.

Dit

Verlandeling
van het 2de
Opzet
van Plaat
30 tot 50.

Dit tweede begint met Plaat 30, en zijt
dijt met Plaat 50.

Deze Letteren worden, als de eerste ge-
maakt, dog men vult dezelve met allerlei
versierdel fijnder als de eerste, en het is
ook zeker, hoe meer werk men in de zelve
brengt, hoe fijnder moet men't zelve be-
delen; en daarom is hier een weinig meer
arbeid aan als de eerste, men kan dit
werk ook voormalkander laten, of ook (als
het waar) onder mal kander doorbrengen, Zoo
als in de R. Plaat 16 is te zien.

van de A.
in plaat 50
neder de 3

Men kan dit Zastert ook maaken,
dat eijder Letter in een Schulp konst te
staen, gelijk in Plaat 50 onder de J. de
A. een verstaen. Hier van maakt men
ook eerst de Letter, en dan de Schulp, dewel-
ke men op adderlij wijzen, na de Letter laat
laten, leeft ter vast maakt;

Hier valt dan ook niet meer van te
zeggen, Een ieder kan hier in't genoege zien,
hoe men zulke Letteren moet maaken, en
ter soveel Siervaad aan brengen, als zij zelve
goed vint.

© Nij

Or.

© Vrijzalik van het vorderen Schrijven, maar ^{Verandering} van het vorderen
 waar is wat meerder arbeid aan te betreden, ^{van het vorderen} ^{betreft van}
 beginnende met Plaat 51, en Eijndigt met ^{plaat 51 tot} ^{62.}
 Plaat 62.

Der sien men deze Letter met veel
 verandering kan maaken, Zoud het cyter
 onnodig zijn, ook zoo veel. A. N. Hier
 van te formseren hebbende daarom eijder
 Letter in bijzonder werk voorgesteld, dat
 zoo den Siet hebber een Letter hier van
 beuodigt heeft, en het zelve werk daar van
 een niet moegt constaen; kan zij inijde
 andere Letter het werk zoeken, en het
 zelve in zijn Gegeerde Letter over te brin-
 gen; Zelf heb ik de E. plaat 53. ter keur
 van een vieder, de Plad. Schuifpen, op twee-
 derley manier voorgesteld, te vinden, met
 de tekenen A. waar van zij met Punten, en
 B. waar van zij Rond worden

- I. k. A. van deze Letter, als volgt.
- E. Omgeklagen, Schuifp. Plad Letter.
- B. Band Letter
- E. Omgeklagen, Plad Letter
- D. Dubbelde. Rol-band Letter.
- E. Omgeklagen, Schuifp-blad Letter.

F

- F. Kraal Letter.
- G. Dubbele overgeslagen Blad Letter.
- H. Blom Letter.
- K. Dubbele overgeslagen Bladen Letter
Want dees is niet veel bladen, maar
de Lee G. Vrijt een Blad is.
- L. Blad Letter.
- M. Omgedraayder Lijnt Letter.
- N. Wijnstaande Letter.
- O. Draay Letter.
- P. Overgeslagen, Veder Letter.
- Q. Omgedraayde Kind Letter.
- R. Kraal ten Slinger Letter.
- S. Harlequin Letter.
- T. Palm Letter.
- V. Dubbele overgeslagen Schiep-Blad Letter
Want de Lee een enkelde is.
- W. Veder Letter.
- X. Rank Letter.
- Y. Betittelde tand Letter.
Deze kan men ook in een Winkel
gruylen.
- Z. getonept gevulden Letter.

O. N.

Men kan deze Letteren aardig Versieren,
 met allerlye Blymenmetjes, en, Geedjes,
 metgenomen, de zultke als de N. Die
 Versiered van de Wijngaard genoege Leefft,
 men kan ze ook met Trecken, als de P.
 en ook enkel als de E. of met veeren,
 als de A. etc. maaken; Dog Wil men een
 aardigheyt; men strikt een Treck, als in
 de 7. Dat Daar 9 Ruigtjes / of 12 / 10 / 27.
 of Zoo veel of Zoo weinig als men wil,
 inkoumen; ten plaate Daar in, het Jaar
 getij; Los, als Daar in, ver toond is, wat
 dit getal, Schijn / regt of wan, van den
 een kant, wa der, vander genddeert kant
 altoes t Jaar 1700. tijt wijpen.

Deze Werking is aldus
 Deels het Jaar in Zoo veel deelen als in
 de op of weder gang men ruigtjes Leefft
 dat hier sijn

1700
 3 593 1/2 in der ruigt
 593 1/2
 593 1/2

Kant 1700.

Ik heb hier agter dit 1. 3 in Laet 62. onder de van de
 vanc. Zien A. yemacht in aan te toonen dat men dit. d. 62. in plaate
 ook aldus in, Kerstij Werk kan Maaken t geen ook fruit
 staet

Verandering
van 't vijfde
Bastard van
plaat 63 tot
plaat 75.

Wat nu dit vijfde Bastard aandelangh van
plaat 63. tot 75. is met Regt. Terwyl Werk
de vijf dit met veel maeyten, den velerlyke
gedruiten is bij malkandere geraapt, En
veelke in laar Postuur altes gattel, Dat
laar Beltop eene gansche Letter vijf
maakt; 't is Wier, men zal mogelijk
zeggen; 't eene Breet is te groot na 't
Abder dat kleynere moet zyn, Ofte
eene Breet is te kleyn, na 't ander Dat
groter moet wzen; Bij Voorbeeld, neem
eens Gijter, de andere Letters genomen,
de V plaat 72. Daar boven de Ojevaar
niet groter is als onder de Garnaar, en
de T wederom te groot na de Ojevaar;
Maar zoo men nu de Garnaar V kleynere
maakte en de Ojevaar na proportie groter
gelyk het Wel bedonken, Zoo zoud het
Fattoen van de E gattel gebroeken zyn,
Als ook wanneer de T kleynere waer,
Want deze middel Staender van de E. boven
en onder, bij-na moet aan Loopen; 't is waer
men zoud bin deze plaats ock drie andere beelde
konne, ter neder Stelling, die ock met het
gineel ofte fattoen der Letter gret over een
kwaer

waarin leg
vegen de
afgetyden
der duren
in lera
Letters
bij sond
der de
in plaat
72 naar getons.

Wamen, en Laare behaagene Proportie, in
 Laar grote en kleinste, beter zinde meten
 brengen; Maar de Waag zind zyn, Wat deze lre
 wort Soort van Zeeffel dit Lofde moeten, gageleste
 zyn; Dog Zoo ientand van de Sioffel:
 Ders eenige andere Beesten in, deze ofte in
 de andere Setters (die ik hier heb Druye-
 Stels) Kan bedenken die met Laare, Altmir,
 Grootste ofte kleinste beter zonden, over een
 konen; en het Orgineel, ofte het satzoender
 Setter niet zinde krenken; Ofte het zij de
 Zelve met eenige Siervad na het voorste Zard-
 tert, welke verdieret; Zulkis Laat ik aan
 Laare Vrijheid; Overnoyende mij verder,
 epter, Wat ik dit heb Voorbeelden, heb
 bij een gebragt, om den Seergerige hier
 in verder opte Seerpen, om in Zulkis
 verder Wort te gaan, Vertrouwende dat
 een ieder bij Zich Zelve wel zal weten, dat
 men sijt aan de zelve Beesten (hier in
 ieder Setter gemaakt) niet Zoo zeer
 is Verboden; Maar formeeren, tijt zyn
 Altesdus, ook wel anderen, die Logu wel
 beter zinden, kunnen Gelezen.

Men kan ook dit A. B. aldus maken, dat van de d.
 men de Beesten om de Setters Laat Loopen, in plaats
 of den Setter Zelve alzo de Kracht van Laare 75
 formaat in alles beduid, zie aldus de R. in plaats
 75. onder de 3.

D

87.

Verdundeling
van het vijfde
Zwaarte van
Plaat 76. + 87.
Beide Letteren.

Dit alzo bevoorandelt zynde, doet ik
mij, dat zoo als ik de Spieren in
Letteren gebruikt heb, dat ik de. Mousen
ook eens een. Beert muste geven, en
aldus het Vijfde, en de Vijftienste Vijf. Wort
te Stellen. Salzo, dat het Woord van
de Letter **S** tot **J**. de Zaaken, Bee-
zigheden, en Staaten met den **T**
gauen over een komen.

Moogelyk zal men vragen: Waar
toe dient dit alles? niet anders
al om myne Leerlingen, in de Ver-
anderingen der Stoffelkerijer, op te
leeren. En ook wel tus onderheid, daar
voor dit **S** **B**. te Seeren, dat men al-
toos de Letteren, met alle Figuren na
de Zaaken kan af-maken, Waar over
men het Schrift Bzezyt, als by wort
Geldij. Men Onwet eens een. Faam. Lijst
Ver. Regentes van een Arm. Gijis. Schrij-
ven, en men moet Zetten, Van. men
der Regentes van het Arm. Gijis, etc.
Zoo kan men de **S**. van t. woord Arm. Gijis,
aldus met de Arm. Gijis. verbeelden. Plaat 76.
en alzo t. woord Barm. Gijis. in. Plaat 76.
en zoo vervolgens, en zoo den Leerling aan
dit

Het **23.** niet gezeggen tot andere Ver-
 vopen dat die juist allen hier niet in
 Vaaren, afgeschiedt, wie ik den Liefhebber
 na het Abroet zinnige beeding Werk,
 genaamd de Groot Votum- of wereldkinding
 Leiden tussch in de eelovindelic, ofte eenig an-
 der Werk, daar niet men zoudt kin-
 den, te recht raaken.

De **Maaking** dezer Letter, is als
 met het ander, men Schetst eerst de
 Letter af te zien in **Plaat 9A** Letter **A**, **plaat 9A.**
 en dan formeert men het **Beeldwerk** (*) zie de mitz:
 naar het beleyf der Letter, zie **B (T)** **leg verder**
1709. 91.

Ik heb de **G.** voor de Godsbijust ge-
 plaatst, daar men ook de gerechtigheid
 zittende in kan verbeiden, de welke ik
 nu in de **R.** heb gesteld met het woord
Rechtvaardigheid. Dit heb ik gedaan, om
 dat de **S.** wel twee-maal te pas kan
 komen, waar de **R.** weinig, of niet
 te pas komt, als in het **Wortboek** **de mees een**
 Gent, die men dan ~~al~~ zoud kon- **degent verbeiden.**
 men afbeiden, met een Lang Staat
 kleed, houdende in de **Rechterland** en
 penning **Staf**, of roedje ten in de **Slin-**
 ker een **Staf** gold als gevende dit weg.
 de **Q** en **R.** hebbe ik verjullagen, **Die**
Boyl

Dog! moet in een opstel, in 't Begin van een
Woord te pas komt, ~~als in de Dood~~

Van op deze
Wijf ook alle
Ambachten
in de Letteren
te maaken.

Op deze Wijs zou men ook alle
Ambachten in de Letteren konnen ma-
ken. Zoo als deze in een voorgestelde
Dog! terwijl Zeelden, Reelmen zijn en
Gloven, Of men ze dijs ofte Los neer
tersteld, als maar alleen met wat
Verandering, Zoo zou dit naar wijf-
ter zijn. Zonder Zaak, alsoe het
Zig hebben dit alsoe konnende ma-
ken, ook niet Zwaarder valt, om
in de eene ofte andere Letter ook
een ander Beeld en figur te ma-
ken.

Maat 87-94.
Van de Elu-
wachten. A ge-
tijden. Als in
men.

Dog! hebbe verdere tot een, treyft op
dit, gespoet dat de Elementen, een Lin-
tuigen, ook een. Geent bij mij meester, heb-
ben, waarom ik dit alles agter dit hebbe
geplaatst, en Sontijds wat Snaakig vrom
gesteld, alleen om den Eierling vrom der
Verandering tot het eene zoo wel, als tot
het ander te geven, om op deze Wijs zoo
kinnig daar bij, te worden, als de Zelve
Sint heeft om vrom te worden.

Zoo daar Lieftelied, zoo ver dit ^{over de A.B.}
 Werk verricht, nu zal ik nog ter ^{in de Platen}
 overblijfsel, een Enkel A.B. ⁹⁸⁻¹⁰⁶
 ten Volgen, in de Platen van 95 tot 106
 zijnde een Soort van Letter. Die men
 niet anders als in grote Schriften, oft
 in groot formaat ster needer stelt;
 ont het voor de Ronde binnen zijde
 der Letter, wanneer men bezelft ^{welke A.B.}
 kleine Wilde a.B. rijen, dan zo fraaj ^{uit groot water}
 niet zijn van fatoren, als met ^{als in de klein}
 hante binne goeken. ~~...~~
~~...~~

Haare Maat is het Zelve als het
 vijfde, alleen moet de 5de part onder en ^{Zuane Maat}
 boven daar de Stroeken, in Loopen wat iet
 in grote wat grooter zijn, die in de
 Letter B plaat 95 voor de tekenen x.

Verders heb ik de zelve met waton ^{van de grond}
 der zeldene gronden gedaan, dog niet
 sejn, terwijl ik de fijne Werk te gronden
 al in het Pastert gevonden heb, maar
 om maar eens een onderzeld te zien,
 Zoo iem and een grond begeerde te maken
 en juist niet wist wat voor zij wilde
 maaken, kon de zelve hier uit kiezen en
 wat sijnder ter needer stellen.

Maakwijze
der Geheel
Letteren.
Et verdere
uitleg van
pag. 88. en
illust. 94.

Wat nu verder van uitleg, Van de Let-
teren op Pag. 88 vermeld, diend van ge-
noten te Zijn, dat gelijke ik aldaar
gezeet heb, van deese Letter **S.** in
Wat 94. en over zulk alle de anderen,
dat Wan meer men de Letter met **Hand-
kool** zeet, afgesjett Letter **A.** dat meer
van beginn naar het Beeldwerk gelijke
in der **foos**, Letter **B.** te zien is,
Waar van ik eerst de **Hand N: 1.** met
Handkool zijn teken, hoe sijnder se
beter, dan het Weezen ofte. **Hand-
gezeit N: 2.** van de **Hand N: 3.** en daar
van eerst de ugtersyden van de **Hand** af
laalende tot **Hand N: 4.** dan den **Hand
N: 5.** en dan de **Hand N: 6.** en Eindelijk het **Hand N: 7.**
Dit van alles Geschiet zijnde
maakt Men het **Hand** met **Hand** na, dan
weegt men het **Hand** met het
Eijnde **Hand** **Hand** af, doch niet te
stijf, of te meenigoudig, om dat het
Papier anders. **Hand** word, als het dan
maar **Hand** er uijt is, het met de **Hand**
met **Hand** **Hand** **Hand**, dan gaat men
aan

aan het Garteeren of Schaduwen, Van
N° 1 tot N° 7. zie voor Pag. 55/56.

† Zal hier niet ondienstig zijn, ^{in te ley van} ~~terwijl ik hier van de Schaduwen~~ ^{plaats 97.}
 Spreek, om nu naar daar mede, ^{er verdere} ~~te gaan~~ ^{Seering,}
 te gaan; en deelde voor tassel, ^{daar over}
 len in ^{107/112} ~~Plaats 97.~~ ¹⁰⁷ ~~daar men alles~~
 vind wat voornamelijk in t. ~~Schaduw~~
 te pad komt.

Wat het Schaduwen betreft, is van de ^{Schaduw,}
 gansel niet van het gemeente in ^{en Harsee}
 deze Kunst; de Schilders, en die met ^{Seeringe}
 Oostindische Insk teekenen en Schild- ^{over de pla-}
 derstukjes formceeren, mogen van ^{ten 97.}
 daar Schaduwen ofte Harseeeringen ¹⁰⁷⁻¹¹²
 vromen; maar dit gaat in Pat-
 sientie, moete en arbeid al zulk
 verre te loven, ja! loven dit alles,
 hebben zij een hartje; de Penneel
 is ter goet voor; nuar in dit werk
 moet men een klein, Ende Werk -
 Pennetje zeer fijn vermaaken, goet
 bettären, voorzigtig louden, en zoo
 Zuis

Zuiver gebruiken, dat geen der ge-
ringste Stip, ofte in 't maal of in 't
Lopend Vlatje, de gansche Zaak
bederft.

*dat men
deze Leedens
konst van
deedre of
moet leerre.*

En daarom moet men hier niet
van gedachten zijn, dat men in deze
Laduw-konst, direct en meester
zal zijn; Inaar dat men dezelve
van onder op (als ik het A.B. heb
voorgesteld) moet leeren. Ten dien
einde kiest men de zilverste Grote
plaat, en daar in eerst de gemak-
kelijkste voorwerpen; en daar na
de kleinste, om op deze wijs hierin
metter tijd goed te slagen.

Ik zal mijne Leerlingen, in al-
les wat ik kan doen, ter sepleiding
van deze Zaak voorstellen, in de
~~107 tot 112~~ 107te Plaat, waar in vande
beginnelen af tot zoo verre als ik
weet, wat hier in te pas komt, zal
stellen; Zoo als volgt.

*It werk van
plaat 107
zijt 8.*

In Plaat ¹⁰⁷ ~~107~~ Figuur 1. Ziet men
een

een vierkante Bak, waar van de Jon-
kere Schaduw is B. en dit moet men
altijd opbeveeren, dat aan de Zijte
(t mag zijn wat het wil, het zij Stui-
len, Moenen, klederen, of iets an-
ders) de Donkere Schaduw moet zijn,
want dit neemt men van (gelijk het
is) een regte Schaduw; ofte men
moet juist bepaald worden, dat
men niets heeft, dat voor altoos zoo
moete hangen, dat het Licht van die
kant komt, daar men anders de
Donkere Zijte (als gemeld) Schaduw,
van Zuid, men juist de andere Zijte
donker moet. Schaduw in plaats
van deze, en maake aldus een Singel
Schaduw; Dog dit komt hier zelden,
ofte niet te pas.

Wat men van dezelve met de Lichte
kool heeft afgezet, kralt men alle
deze afteekeningen met de Pen juist
jes na, met Spik, en doet de Lichte
kool met het Ende Werke Sijt juist.

en begint te radiumen; eerst de Donker
 re Zijde B. en wel om reden, dat als men
 de Lichte zijde A. eerst doet, en valt
 dan wat Donker uit, en men moet dan
 de Zijde B. nu evenredigheid (als de Don-
 kerp Zijde Zijde) donkerder maken,
 zal het geheele Werk te Donker zijn,
 dus neemt men eerst B. en wel be-
 ginnende van het Merk (af), makende
 de de Eek ofte kant-Stripen wat ferd,
 en de Stripjes daar aan volgende
 ook, en al gaande vrees fijner en
 dunner, ~~of~~ doges zijn niet als Zijde
 A. ald alleen het laatste Stripjes,
 want de Zijde A. als de dag radium moet heel
 fijn zijn, ~~die mag~~ Wat van binnende
 Bak is betreffende, is de Zijde die
 crispoudeerde is met Zijde B. nog wel
 donkerder als zijde B. op doet dog Ende
 te draken Zijde van een Voorwerp, want
 het ook mag zijn, van zulk een aard
 is, dat zij altes donkerder zijnd, al
 de binnente tweede Zijde, en dus de
 radium Stripen

Schaduw Streepen grover en egaal
 even dik moeten zijn, desgelijks de
 binnen zijde, die met A bespon-
 deert ook niet grover als de buiten
 zijde A; Dit toont de Zake (gelijk
~~de~~ van binnen, don-
 kerder als van buiten, gelijk het
 moet zijn. Soort ~~de~~ van binnen de
 Zelve kleur hebbende als van buiten,
 Exceps een voorwerp daar de Dage-
 schaduw, 't zij door de Zon of door
 plotselinge daar in valt, in dit geval
 doet men het van buiten donkerder
 als van binnen.

Figuur 2 Ziet men drie Rollen of over Fig. 2.
 Rijken, waar van C verstaand, een die
 gaans in de Dag staet. D een die 't Licht
 gaans van de Zijde ~~van~~ ^{figuur} ~~de~~ ^{aan} ~~de~~ ^{van}
~~de~~ ^{aan} ~~de~~ ^{van} ~~de~~ ^{aan} ~~de~~ ^{van}
 de Zijde en niet plots van de Zijde
 komt; de making dezer ~~de~~ ^{de} ~~de~~ ^{de}
 is te zien in Letter E. makende een
 de Streepjes ofte fijne Schaduw, in van
 de

De Groeven op ieder sijn Streepje
 rond of maans gewijs dik opgebild.
 Streepjes, bevestigende attous saan de
 donkere zijde evenetjes een slag. Op
 dijn, om de rondte af te bepalen,
 ziet dit onderscheid Fig. 7 want mark
 x en o. Daar zijn er die de kant
 Streep x in deze Fig. 2. wat groot opslaa-
 len, ook anderen, die de zelve niet
 groot opslaan; dat ik ook beter ver-
 stel, om de slaggedruis niet te ver-
 derven; by Zoo men het doet, dan
 moet het een weinigje vresen, het
 geen dan ook zeer Over staat, en
 het is ook zeker dat de kant Daar
 de donkere zijde is, altoos kantig-
 ger zal voorkomen, als die zijde
 Daar de Dag op valt, dog dit zal
 men van Staat etc. verder zien,
 als van een Glas, dat ik nu lant
 volgen in Fig. 3 en 5. bepalende
 middelste Vles, die altoos, buiten de
 Slag-

Slagradium iets een Kunst heeft dit
heeft eens van de dikte van 't
glas en andersints van de Cuijing
van de Vles en Stals der streep.

Wat dan Fig: 3 betreft, ^{over} Ziet ^{Figura 3.}
men een dik Pijps Glas, in Zeggen
dik, om dat Fig: 5 een Dün Dito
verbeeld. Ik vind dat de Sladum-
Streepjes Letter G. aldus in 't lang be-
ter zijn, als dwars gelijk als be-
ten. Fig: C D en E. Want als men een
Rol Ziet, zal men de Sladum (door
dien Eij van zig zelve geen glas of
wederkazing heeft) in 't dwars meer
veegzaam vinden, als in 't lang; en
eijn Glas (door deszelfs glas) in 't
langt wederom eijgen vinden, dan
in 't dwars; Wat de Sladum-stre-
pen Zaare making betreft, keert men
't Werk ~~en~~ anders-om, Zo dat men
't glas verkeert ofte onderste boven
voof ons heeft, want anders men verkeert
niet Sladummen want men moet 't
Werk men ook heeft al tijt of veeltijds van
de dan hore tijde of de Streepjes trekken; men

begint de streepjes van van de kant
 aff, en wel om de slag Scadium te
 krijgen, (en zelfs de heest Streep) van
 de kant af zeer fijn tot gaande
 weegs dikker, en dan weer gaande
 weegs fijnder, lateinde de zelve al
 laagdamerhand fijnder te niet
 loopen tot in verduyning zie letter G.

over
 Figuur 4. Zijnt twee Rollen
 als in Fig. 2. Van binnen zel
 zijde, welk Scadium-streepjes, let
 ter II. verbeelden als gerold, en die
 van Letter I. als of de zelve den
 binnen Erf in t Saage loopt, waar
 uit men kan zien, hoe vell of dit
 Leggen der Scadium-streepjes in t
 gesigt, haare veranderinge op leere
 sren, t zij dat men de zelve in t
 Saage ofte in t Swarte Laad.

over
 Figuur 5. Zijnde een dunn Ryp glad en twee
 diepte Vlesten, welk Glas Letter K.
 even een' behandeld word als daer

ik hier boven van Fig. 3 heb gesproken,
 als dat dit alleen wat fijnder moet
 worden. Bedoeld wordt, een hier en daar
 wat tint. Streepjes, in de Rante, en
 glinsterende Glatflik kerlinge, (t
 welk Eveduident Ee glansigenflik-
 kert) ter aan te geven, t verbeeds
 Eef weg met Vogt te Lijn, welke
 hier Ee verleet vogt is en klein,
 meening Jonkerder Sojaduud van het
 vogt t verbeeder, at kend de Srei-
 ding van Eet Vogt Ee ver men, dat
 niet Eelken Eevhals gewysat, na
 het ronde beloop der Glas; O en
 des selfs boven kant Letter K.
 wat fijnder, als de onderkant U
 om dat de boven zijde K iets ver-
 der in t gezicht is als de andere
 zijde U.

Wat nu de andere Velden betreft, van de Glas-
 vertoonen wat in Ligt der Sojaduud den in Ligt.
 te Slaan, de ronde Veld moeten ook al
 de de tint. Sojaduud streepjes, al rond na
 de Veld Dijne beloop Lijnen, en eenig-
 tint. De Borden der Veld Laten Dofte
 wlij-

Scheinen; Van de Werkante Vloed indge-
lijks dedselst Werkante Zijden, lichte
op het Vegt d'ontgeimen, als ik van
het glas Letter K gezegt heb.

Van Fig. 6. **Figuur C.** Verbeiden. Stiek ken Van
6. **Boomen;** Zoo men nu een Boom
wil maken, is het eerste Werk dat
van, met kleine Streepjes rondde-
tig of te haalen, als in Letter L
word verbeid, dan zoo als zij ver-
toond M. Dig eerst de ronde Streepjes
sijn, en dan de dikke daar of op, of
opzelve fijne Streepjes maant gewijs, ge-
lijc de fijne Streepjes Sijden ver-
dikken, zoo als ik over Fig. 2. Pag. 96.
en 97. gezegt heb, Dit is Stamme op
vertroud Coven * met zijne plat af te
werken, daar het ander naast aan
* na ons toe ziet, dit moet al troosig
aest worden genomen, het welk men in
de Eniging Van dese Bijde Stam men
het een en ander in d'are waandering van
Legging en Schiedwe kan zien;
Om nu te weten wat eerst en
Laatst

Laast, aan een Stam moet gesl. In Dicht
 worden, id te zien in deze derde Stam,
 eerst afgeteekent zijnde als N° 1.
 aan wijst, dan verder de Linnale. Strep-
 jes N° 2. dan de verdikte dito N° 3. etc.
 dan hier en daar dezelfde verschillen, om de
 Ruyte van het Gort af te cutden, N° 4.
 Zoo men nu een Baum leeft, die gaans
 in de Donkere Schaduw moet zijn, moet
 men dezelve eerst met kleine ingelaat-
 de Streepjes, N° 1. en dan
 Gort over, zie de vijfde. N° 2. begrijpende
 dat de kant hier Van, om de Ruyte
 te verbieden, op deze wijze aan de don-
 kere zijde moet worden gedaan als te
 zien is X.

Het is een zekere Waarheid, dat het geestver Fig. 7.
 Mact moet zijn, hem men met geen
 vande, ofte eenen, ofte alle Schaduw Lever-
 kens, en dat rood, ofte ook het moet zijn
 met geen Platte, of geen ik hier in Fig.
 7. Vertoon, N° 1 en 2 wijzen aan dat
 men eerst de Dünne Streepjes, van a tot
 men maakt, moet leggen en dan de donkeren.

Fig: 8.

Om nu het onduidelijk van Hout
en van Glas of Water te bewerken ziet
dit in de te 8te Figuur zijnde twee
Gallen, waar van N° 1 Zout, en N° 2
Water of Glas verbeedt.

van
Figuur 9.

Wat Figuur 9 belangt, ternijleik
verder gaan Zout, vertoon ik hier ver-
schiedene Soortdieren, die te pas komen
als Volgt

A. In Aarde, Bronnen, Statuen die
ver in't gezicht verbeelen, of ook welken-
tijds dicht bij, 't zij van zigten of iets
anders, dat sijn moet zijn, men leidt
de sijne tittels Letter A. Van van de On-
kere zijde af beginnende, daar over heen,
en in de selve te niet loopende grove
tittels die B. tot laere vleiendige die
x.

C. Zijn Langverpige Tittels, en
D. de selve die men tot Metselsteen en
gebruikt als in de Pont Figuur 10, en
de Stad Fig: 11. is te zien.

E. Van Soortdieren die men in het Stank
gled. Zekere, Zarnissen etc. vind, die van zig
seere Lode glas geeft, hier en daar te zien.

in Laatste glinsteren.

F. Deze platte leerd. *Schaduw*
die men t' Zij op Vloer, of metael.
Steenen Leid.

G. Is een *Schaduw* die men op de
voorgrond van een Landgezicht met
een trillende Goud Laet gesijpen,
waar van *Fig. 11* Zoo even, in
den Eendelen

Nu kom ik tot *Figuur 10.* van *Fig.*
verbeelde een Poort, en Volgende *10.*
Fig. De Poort verbeelt eerst
niet een Gemeteld, doch de doorend
verbeelden al Lange tijd gebouwd
te zijn geweest, *De* *beschermt* *de*
Poort met de *Langwepte* *Steen-*
Metel-littels, waar van ik Zoo *2:*
van van *Letter C* en *D.* *gespreken*
leel; en wel op deze wijze, ik maak
eerst de donkere zijde *A* en dan de
Lichte zijde *B.* De donkere zijde maak
ik in t' geheel *100.* *Zoo* *Licht* *af*, al
10. in zijn gedeelte te *Lichte* is; dan
Laal ik aan de kant, na *voeren* *10.*
deze *Tittels* nog wat donkerder, ofte *forter*
of

of Laal naar dünne tint streepjes,
om dat, (als is deze zijde geheel don-
kerder,) zal de ziele (niet maten de
verte) voor aan altus bij N° 2. met
donkerder trouwen, als bij N° 1. aan
het einde.

Wij zal ik van de vrede met
zettingen, spreken, naar van de
Ligte zijde A. met even, vngelijke
fijne langwerpige tint litted streepjes.
vande thansfel worde gedrukt, zandende deze vrede
ofte vrede
niet zagien
in fig. 10.
donkere zijde, met donkere dit. vrede
over die B. voor de donkere zijde.

Ik maak dan de Form die ik
met de Pen op gemak, zittende wil
vrouwen, naam vrije-keur, zonder
schroetsvel, of Frotfel, als een vrije
Metzelaar, in zijn geraamte, stit-
telende een op de kant af, die C.
en dat wat B. vruwvuldig dan gaake
ik aan't opmetzelen, met die vrede
stey A. u. B. die ik niet heb te bijkelen,
als te zien, is in den Es. en dat een
vredes de donkere zijde E, en dan de Ligte
zijde D. wat

Wat de Ronde vnde Foon Daar
naast naan, Betreft, moet men, om
de Rondheid, een dag Sejdun laten,
ende steen tittelen, naar de Rondte
der Foon Sejdun, ook al niet al
te egaal gelijk; om zijn rondheid,
te verbeelden, en eerst de figure als
te zien is in A. en dan de Foon
Daar her heen, als te zien is in B.

Als ik den Sejdun een een vande Fig. 11.
voortelt in de Landrijke Geven, in de
Fig. 11. Hier moet men een bij-
zonder overleg in hebben, dat zij in
de voorgrond, verdiepte grond tot de
verste grond, Horizont of ijszichts-
lijnen; in haar Perspectief, dog ik
zal wederom niet van de hoekhou-
t in t Perspectief, ende de hof declin-
gen Landelij; wrijste ik mijn gan-
se werk (zo als in meer malen
al gezegt) aan die geenen vorttel
die geen Fekonen hebben geleerd,
dial zal ik ook willekeurig hier in
Zien

Zijn; Alleen met den Leering
 op te beoogen, als in alle Voorwerpen,
 Dat de Schiedriva altoos eenen Weg
 moeten uitloopen, en dat een Regt-
 sde Schiedriva, altoos is te proeven
 van boven een Slingsche.

4 Werk
 zelve van
 Fig. 11.

Ik zieken van mijn Voorwerp
 Fig. 11. eerst af, waar in ik begripen
 moet, dat na maten de worte 4 zij
 naar Boomen, Huisen, Menschen,
 ofte Beesten, ~~van~~ in v. orthomen
 ook gaande weegs kleiner en fijnder
 moeten zijn, tot in 4 en zigt. Caar
 tre, en wel eider naar Proportie;
 Dan Gein ik aan het opmaken
 de Vordgrond eerst om dat die het
 donkerste moet zijn, en wel naar
 in de vnde Boorn Stam N° 1. op
 die wijst behandelende, als ik Fig. 6.
 heb voorgesteld; van de Grond N° 2.
 eerst zo, als ik gezegt heb van Fig. 9.
 Letter G. met een trillende Hand,
 zie 4 Werk zelve X. Fig. 11. van derzelve
 grond met Fitteltjen, zeer kleine
 letje

Stetjes en Grad. cleetjes, op't einde wat
 donkerder, om de kortstzijd, dan doe
 ik in de Fluck, (Zoo t' mij goed vind)
 nog een donkerder Bergje N° 3. dan
 maak ik N° 4. die sal gaande wege
 sijnder moet zijn, met ongelijke
 sijne Pitteltjes; dan maak ik
 de Stad N° 5. die om zijne fortie-
 teid, wat donkerder na maten de
 Schaduwe in Metzelwerk moet zijn,
 dan maak ik de Verre grond, met
 het Stuis en gebouute N° 6. met
 zeer sijne ongelijke Pittels, welke
 voorgestelt zijn fig: 9. Letter A.
 en het Gebouute van de selve-
 Cloij, t'welk volgt Fig: 12 Letter I. & K
 dan maak ik de Duijnel of de Bergen N° 7
 die sijnder toe beter, dan het Water N° 8
 hier en daar met Streepjes, naar maten
 der Schaduwe, daar wat in blinken
 moet laat ik daar in met donkerder
 Streepjes voor Scheinen, dan de Digt
 N° 9. waar in men moet opbeveiden,
 dat deselve naar maten het hardrijke
 bove

boven ofte voor aan * (Waar men van vaa
 moet beginnen) donkerder, en al naar
 anderen na de gezichtsrunder, Lijter,
 tot een Volslagte te niet Loozinge,
 Verder zullen wij van de Lijter niet
 handelen, want zullen over hander
 Voorwerpen in't vervolg weder daer
 af spreken; zie hier van Plaat 110.

Dat het pers-
 pectief veel
 langer toont
 met een Lijter
 als met een
 korte Lijter.

Alleen nog aanmerkende dat het
 Perspectief veel Langer toont, al het
 Aardrijk korter, en de Lijter Langer
 is, dan als de Lijter korter en het
 Aardrijk Langer is. Docht geeft
 het onderscheiding, wanneer een Stuk
 Hoog ofte Laag komt te hangen,
 want wanneer het eelre Hoog hangt,
 dan is het even, al dat men op het
 Aardrijk neder leid, en ziet voor
 ver niet, zo zal het Aardrijk Lan-
 ger scheinen als de Lijter. Dat, als
 men over Linde Staat ten Ziet, korter
 als de Lijter zal zijn en verkoren,
 Drog dit in 't Verbij gaan, alsoe dit
 de

De Schilders meer betreff als om,
terwijl men in deze kunst veel-
maals de Eijst Langer als de
Aarde maakt, om vreden dat deze
~~de~~ kunst stukjes Gipsa wordt zoo
zooq worden gehouden.

Terwijl ik nu aan t. Aardrijck be-
zig bet, zal ik hier van het *Proom* van Fig. 12.
spreeken, over Fig. 12. Daar men een
velslagen Boorn. ziet staan.

Wat de Boornen betreft, die zijn
niet moeilijk; Men slijt de zelve
zoo als alle zaken) eerst met Aarts-
kool af, in tien stukke als men komt
te zien Letter A. Dan met Ink op
die wij na gedaen, met halve Oogjes of
Langwerpige spene Puntjes die B. en
maakt de zelve voder die C. Dan met
Vinken ofte Runder Vits over die en
daar, en wel na de zijde daar de Vinken
Vader we moeten zijn, die D. Dan de
voder met Vinkender Vits over, al naar
de Vinkerste zijde en diepten, die E.
En dan zoo de zelve in zijn Vinkerste inklek
nog

nog niet donker genoeg is, dan in dien
 donkertheits inzigten, gekeele zwarte tinten,
 die de Boorn zelve, Dus kan men hier
 niet wel begrijpen, dat het Boornwerk
 gezond geens gemaklijk voorwerpen
 zijn, en dat men dezelve niet veel
 gedult moet afmaken; (t. N. ook
 weder onder Toezien, of men zulke Boorn
 niet maakt; dan of men Boornen
 maakt, die door de een Storm-Wind
 word neder geslagen; in dit geval
 Laat men de Takken wat meer uit
 en door makander zagen; en niet
 gebruikt, over dit wort nog een Lent
 van Streepjes hier en daart, als men
 kan zien in Letter F.

De Voorwerpen, die men vind in
 Letter G.H. en L.K. verbeelden Boorn
 men die van Letter G. tot Letter K.
 Raat 107. al gaande wegs verder in't gezicht zijn.
 van Fig: 12. Dat het Steen ^{werke} behoudt, in Fig:
 13. Dit maakt men, eerst met kleine
 vogjes ivore kruisjes, zulve puntjes,
 af. N. 1. aan wijst, dan zaalt men dan
 de donkere zijde moet zijn, grover en
 don-

Donkerder dito was Een, zie Letter A.
 Zoo het nu niet donker genoeg is, of
 ook wel om dat het beter en een nette
 ges. door Heining zal vertonen, En ald
 meer daar sijne Cotte naar mate de
 Donkerheid grover Streepjes door zied:
 2. en daar naast Letter A. Doof wel be-
 grijpende, dat men door de Heining voort-
 gaaf geen Streepjes in 't. Gang maar in
 het Dwars Zaad, om d'is beter den ingang
 de diepte te vertonen, (Ziet werk zelve.)

Mij zullen, in de Verandering nu overrij-
 zend naar binnen treden en gaans van W.
 het Sijte werk in vertrekken, den
 Sijdeeboden een Voorbeeld geven in
 Figuur W. verbeelnde een gedeelte van
 een Zaal, en een Gestrelte; D'af-
 tekening geleet Ebbende, Zaal ik over
 al de Rijkheid Streepjes die men zien
 kan in de Dagen Sijde W Letter A. daar
 Zaal ik daar over-geen, den eerste donke-
 re Sijde W Letter B. die ik altoos laat loo-
 pen, ald of het Sijte Sijde W door den In-
 gang met de Gang komt; Van den ik
 af

af de Donkerste Schaduw, die aan deze plaats
 die C. daar weder op vliegt de Grolle door
 keze Schaduw D. dan ga ik naar de Gang
 en maak die op deze gezeeide wijze in
 gelijke af Letter E. Ende deze kleine
 Duw na Letter A een weinigje donkerder
 worden om de diepte, dan (de wijl nu
 alles in de Wand gedaen is) gaan ik
 aan het gestrekte, waar in ik op-
 serveren, dat dezelve Gemaal het naar
 het Vak, daar zij in Staat, moet zijn,
 waerom ik de Schaduw streepen Letter
 F. even wat krom laat loopen, en de
 Dwarse Schaduw streepen, naar Letter
 der Zitting, het daar over een; dan
 maak ik de Sieraat, en de Leuningen
 om dezelve af, Letter G. op serverende
 altes in het Schaduw, dat de dag zoo
 als gezeyt is, schijnt door den Ingang
 komt; Waar na ik het kuisen, af
 maak, Letter H. eerst met evenaerde
 Schaduw streepen om de ronden en hoeken
 te verbeelden, na mäter het Licht, en
 om dat het trisp zal verbeelden, met zwarte
 tint

huten verleen; dan doen ik aan de
 Crappen Letter I. en dan navide Meer,
 K. Eerst met sijne Streepen, en dan de
 Donkere Waan. So ja in van kouty.

Hier zullen mogelijk enige zeg-
 gen, dit is recht tegge gezegde, I den
 Page 65. alwaar bewert word, dat men
 en redenen, aldaar gemeld, eerst de
 Donkere en dan de Ligte Schakelven
 moet Leggen; 't Welk hier recht anders
 geleerd word; maakende hier eerst
 van A af, de Ligte en dan de Don-
 kerem; Dog dit geeft hier een quade
 andere reden, die Bock, daar van
 aldaar word gesproken, is niet als
 vierkant, komende daar in in twee
 wylige Indeeringen in te pad, en dat
 Equal, Zonder merkelyke verande-
 ringen; Dog hier komen verscheidene
 Soadividen in: We tinde nu dat een
 Bienenwerk altoos een Soadivum in
 de Ligteijde (otte wel equal Ligteijde)
 geeft, als A. Zoo zegt men de selve maag,
 even als zij moet zijn, en dan kan men
 Zoo

Swartzheid.
 van Spangys.
 107-108 over
 de Soadivum
 opgelicht.

Zoo met al Doukerde voort gaan, zoo als
 hier geteend is; 't geen hijs in Drunken,
 ook in de meeste Verkef van Luch
 een aard, Daar men weet wat Sejadus,
 de Echte zijde moet hebben, altoos het
 gemakkeelijste zal werken. 't Welk
 weder in Landschappen anders om is,
 om de Verdwijninge in de Gezigtsind
 ofte Horizont al gaande Wegt in zijne
 Verdwijninge verleid te behouden. Zoo
 als te zien is Dag: 107/100 & 109, over
 Fig: 11.

Over Fig: 15.

Laat ons nu eens Zee-waards gaan,
 en Beschouwen eens de Klippen, Fig: 15. Dit
 en Fig: 16 zekere ons van de veranderinge
 in de Land niet al te gebonden te zijn,
 met een slijke Sejadus laten Percinon,
 Wat klippen betroft, zijn Doorgaans van
 Zaare fortiteit te verbeelden, dan het
 der al Bergen; En Bergen Land zijnde,
 zijn altoos Echter van Heleer al. de
 Klippen die steenachtig; en die door
 herder bevoeren te zijn, de Klippen
 een ook Doorgaans. Bij een onstuimige
 Zee afgebeeld, terwijl de Crandings Daar
 't meest

(t. meest zijde) Daar klippen zijn, men
 beten de Wroefende zee kan afbeden,
 en dan zullen de klippen, ook don-
 kerder moeten zijn, al. wanneer men
 de zee gemeen Wroefende ziet, in
 dit geval maakt men de klippen ook
 lichter, als bij een onstuimige zee,
 want de onstuimigheid, der zee komt
 voort uit Wind, en weder zwaare
 Luyten, etc. en dan toont ook alles
 donkerder en wel de zee, en voorna-
 melijk de klippen.

Deze klippen worden ontrent
 als de ruitve larde gezarseed,
 Men maakt eerst de Ligte Schaduw
 A. en dan hier met rechte daar met
 swarse / ~~schaduw~~, en kruis streepen,
 tot men al donkerder eindigt in B.
 Van hier en daar met zwarte of te
 donkerder kloot schaduw over zee,
 vande kloof, voligheid, en de ruitve
 vande klippen of steenrots tot te
 bedden.

Van Fig.
16 en 17.

117.

Van de Klippen gelyndelt zebonden,
konne wij tot de Zee in Fig. 16 en 17.
Want in verbande wordt het geen in op
Fig. 16. Zoo even gezegt zek; zijnde
Een twee Voorbeelden, het eenel een
Wondende, ~~zeker~~ Zee, met don-
kere Klippen; en het ander een Cutton-
rige Zee met Sigte Klippen, Zoo als
ieder in het Zijne jaat.

Ik maak in Fig. 16. wanner al-
les is afgedekt, eerst de Baren der
Zee, in hare enkele Sigte Schieding,
Letter A. dan daar over Een de don-
kere B. in dan de donkere dieptens der
Zelve; dan daar in het Schip Letter
erst de agter spiegel, en dan op zijde
Letter C. dan de klip D.

Op deze wijze becomdel ik ^{ook} Fig. 17.
de Zee in hare Sigte Schieding eerst Letter A.
en dan Van daar op, de donkere tot na
Loren in de Verdwijninge Letter B. En
dan de Klippen C. makende door de ter
niet opende onder Einden der Klippen, dat
de Zee met geen kanten zijn, als of zij
zij

op de Zee nader Staan, nuar dat de
Zee daar tegenom Staat. Die hieronder ¹⁰⁹ Plaats

Om nu dit wat nader op te Alderen, ¹⁰⁹ den 17. 18.
Sal ik eens een Rivier voorstellen in
Fig. 10. Die dit nu eens Bij Fig. 11. Zo
Sal een ieder ligt zien, dat dit geen
Zee, nuar een Rivier is, dewijl ¹⁰⁹ Eer die
een Zee is. Althar dit onderscheid in zig
leest, dat een Zee nooit zo klakke
en leeder tross als een Rivier. En
dit onderscheid word gemaakt zal ik
hier in t korte Voorstellen een Zee
word althar (de Vlak sij mag Staen)
wat vruer weg opgemaakt, en met een
ongelyke diut ¹⁰⁹ Strappes bedundet,
als een Rivier, welke gelijck, toeder
der / Eelderder, en die ¹⁰⁹ Klakker opge-
maakt.

Wat anders de bedundeling betroeft,
is even als een Vlakke Zee. Ik maak
eerst het Bergachtig Land, sijn t de Berg
A. dan de Stad Letter B. En dan het
Bergje agter de stad, al gaande weg
sijder, En dan de Rivier D. Dewelke
in van Indren op maake. Enst met
tulle

t. Ders onder
op ¹⁰⁹ water
wat loogdrige
nes de klakker
en dat dit land
en die den oever
verbet.

Zulke Streepjes als daar naast word aan-
 getoond N° 1. Joeg gaande wegs naar boven
 Verminderende, dan onder aan, daar over
 leenen, de donkere of de grovere Dito N° 2.
 ook al naar boven Verminderende, of
 Verfijnende; om d'is de verdte te krijgen.
 Van Hoe verder men komt) Hoe fijner
 der gelijke Streepjes N° 3. en daar hier
 ofte daar een donkere Schaduw, of wel voor
 Scheining moet zijn, weder iets grover
 Streepjes wer leen, of aldaar de gheregde
 sijne Streepjes opgedicht zie N° 4. Ten
 dan, waar het nog donkerder met een
 Schaduw moet zijn, de zelve nog weder
 verdikken, ofte ~~verfijnen~~ weder grover
 Dito over leen N° 5. V. Maakende echter
 dat alles Van de re Schaduw ofte donker
 Streepjes, al naar boven in de verheid,
 al langzaam ook fijnder is; Van Hoe
 ik del. Horison te voorscein komen,
 als te zien is in E. In dan maak
 ik (na alles afgedaan te hebben) de
 Lucht.

Lucht

Laat ons nu eens in de Maandjein, over Fig. 19.
 de deelen in deelen eens over Fig. 19. Hier
 dient men zeer nauwkeurig te zijn
 in Sigt en Donker; Nadat in de
 Maan hare stand zonder Graad-
 Boog, als volgt is getit, zoo weet ik ook
 waar op die Scheid, en ook, Waargede-
 selve zijn donkere Schaduwen zal
 geven; Dan maak ik (na alles is
 opgetekend) eerst de Lijnen, in de
 Sichte Schaduwe N:1. In deze Maandje-
 innde Sigtjeid, maak ik met onge-
 lijke fijne Streepjes en Tintjes een
 weinig onduidelijk, en dit opstreef
 ik ook in het gansche Werk; Want
 hoe helder de Maan mag schijnen,
 zal dog alles zoo zuiver een klaar
 niet te Voorzien komen, als bij
 den heldere Dag; Dan maak ik het
 Aardrijk, in zyn Sichte Schaduwe int-
 getijde N:2. Dan neem ik aan de
 donkere Maans Schaduwe, dezelve
 Leggende Lang, dwars, en kruislings
 over mal kanden, N:3. Verder maak ik
 ik

ik het Water in zijn Sigt, en dan in
 zijn donkere Maan's Schijde we N° 4.
 en vervolgens de Sigt, waar in de
 Maan sen sterren, onder de Schijde-
 wen, een wit bewaaringe ofte onbe-
 schaduwde opelating zijn. Daar
 vande nu eenige zijn, die hier mo-
 gelijk vande zeggen, dat men de
 Schijne darssef streepen in de Sigt,
 hier konde af laten en alleen de
 dwarse streepen konde gebruiken,
 doch het konde zijn dat het goed
 goede staen, die mijn bediunkend
 is, om de Schijne streepen meden
 te gebruiken alleen, om de Schijne
 rijge van het Maanlicht te meer
 doen door de Stralen, dus de meeste
 eigenschap zal gevee; doch laten, ver-
 toevrige ieder Eier' als ook in de
 Volgende Figuur zijne vrijheid.

over Fig: 20.

Nu den Naagt Zoo lient de Da-
 geraat, in Fig: 20. dit dient ook gema-
 niet zinder overleg gedaante worden,
 meer moet overal de Schermring der
 Naagt nog kunnen zien, lastende de

Zon (Went opkomst men Verbeed)
 Het zij op de Zijde, of over de midden van
 de Zeehoring over dat gedeelte der Lu-
 de't meeste zijn. Ligt geven, als
 ook mede de Ligt. Als maak hier
 wederom eent de Gebouwen, dat hier
 een vnde. S. Japen Stal verbeed. S. 1.
 En om dat zij op de Voorgrond Staat,
 maak ik hem in wat donkere Sij-
 den, en wel bijsonder om dat dezelve
 ve met zijt agter-end niet lichte,
 of Zons opgang Staat en die van
 voren geen ander Ligt heeft, als
 de Linneringe. S. Eigenring des
 Ingeraats, nu agteren eenig-
 sints Ligt, dog de Bronnen we-
 der-eel donker, want men verbeed
 op de donkerste ofte West Zijde Ligt,
 Dan gaen ik aan de Voorgrond. S. 2.
 Die ik ter plaatse daar Dift nummer
 Staat, wat Ligt laat worden, want
 de Zon begint op dien plaats al te
 Ligt-

Lichten, dan gaen ik aan het Hardrijk.
 N° 3. Dog na de zijde, en wel daar het
 Huis Staat, Wat donkerder, als
 De Zon haer nog niet recht siet zijn
 Ligt. Enat sijdenen. De Stad die
 men in 4 Perspectief ziet ziet men
 op de West-kant, ergo wat donker,
 Inal ziet men het Hardrijk in de
 midden: als ook desgelijks de Ligt,
 op de zijde met een donkere Lijne:
 merkeid, terwijl dezelve in de midden,
 Lichten roof den Dag komt over
 den oyskant der Zon; dan doe
 ik het water, dan Enat ik de Zon
 die zijn stand seek, zoo als ieder Ligt
 begrijpt al was afgeteekent zijn. Maar
 lan voor de Ligt s'jieten van zijn
 rondheid tot naar boven, dan liet ik
 hem staan, en maak de Ligt van Com:
 at, al sijnder na de Zon toe, en is de
 Ligt boven nog niet donker genoeg,
 maak in de Ligtine Strepen, dan wat
 ook na de Zon sijn te niet opende. Nu

Nu ga ik een over tot de Luyten, over ^{Plaat} ^{110.}
 en maak een S Voorbeelden hier van
 in Plaat 110. Welke de Voornaamste zijn
 want terwyl de Luyt een gander ^{en}
 getadige en veranderlijke voegvoers is ⁱⁿ
 de Luyt zit tot bij na in het ^{en}
 eindige te loopen, st welk onzijdig
 Luyden zijn, om meer als de Voer-
 naamste hier ter neder te stellen.

in daarin

Wat de eerste Fig: 21. betreft, is ^{Fig: 21.}
 den Luyt Hemel ^{en} volve in zijn af-
 beelding, alleen uitgezonderd eenige
 Lichte Plekjes of scheidbare Wolkjes,
 die men loopen ofte wit laat blijven;
 men maakt deze Streepjes der Luyt,
 even wat donkerder als beneden, om
 het Perspectief te krijgen; deze Luyt
 voegt best bij een Luyt Landkappe
 of Riviertje.

Fig: 22. Is een Luyt met enige ^{Fig: 22.}
 zachte Wolken, voegt ook bij een Luyt
 Landkappe. Ik maak hier van een
 N: 1. en van N: 2. al met een Frilleude
 Hand, om dat de Streepjes iets Wind-
 rechtig zullen leggen, dewyl (vee Luyt
 de Wolken mogen zijn) ^{altes} iets ^{drift}
 driftig

andige Wind in Zigt bevat, dan maak ik de Streepjes van de Zigt eenelycke Firmament, van Oopen tot Beneden.

over Fig. 23.

Fig. 23. Is een Zigt die wat windiger is, welke best voegt bij een Luchtscap, dat een weinig voort van den Dag komt, men maakt (zo als reeds gezet is) eerst de Wolken, en dan de Zigt.

over Fig. 24.

Fig. 24. Verbeeld een Zelderen gedreven Windige Zigt, welke voegt bij een ~~verre~~ Yergauchtig Land, de Maaking als Fig. 23 gezet is.

over Fig. 25.

Fig. 25. Is een verblinde Buijige Wind Zigt, welke voegt bij een Zigt Stukje; Men maakt eerst de Wolken in wel de fortitte eerst N° 1. en dan ^{verder} der volgende, dan de Trilleide ongelijke Streepjes N° 2. die na de Storm Land, ook in de verdwijninge, Sijns, en zo Sager men komt regher smooter Lopen, en dus de ongelijke Wind Luyen te beten af te beelden, zo als in de volgende Figuur verhand word.

Welke

Welke Fig: 26. Seem gancige over Fig: 26.
 Storm-Lugt, Bij een Wederside Zee spa-
 sende; Hier maak ik eerst de Lichte
 Schijnse (niet juist Sijnrege) Streepen
 N: 1. En Dwaas (daar ik de Wolken wil
 hebben) deese N: 2. Dan gaan ik van
 boven af, met Kruislingen, Dwarzen,
 en rechte donkere Streepen (naar ma-
 ter de donkerte) deese Wolken ver-
 der op maken; al na onderen, weder ver-
 minderende

Figuur 27 heb ik een onweder. Ik over Fig: 27.
 Teeken hier eerst de Werligt Stralen af,
 die ik Wit Gaat, en maak de Wol-
 ken ook van boven af, en naar onderen,
 Daar de Werligt loopt, maak ik het een
 Ligt, terwijl: In donker de Lugt mag
 zijn, zal dezelve door t Werligt, zeer
 Ligt klein en, als ook boven agter de
 Wolken is t klein ligt, zoo als hier ver-
 tomd wordj.

Figuur 28. Zijn eenige a parte over Fig: 28.
 Wolken, die worden gancige. Midscake
 Wolk af, na de rechter hand, en dan weder
 mit de midden up de linker hand, en van
 een

een, ten vollen afgemaakt, Dagt al te
 dat zij allen ald in een in mat kander
 Drijvende zijn. eerst legt men de von-
 de Sigdium Streepen, die alle in de von-
 te moeten zijn, uit de midden, der Wol-
 ke en dan weder uit de Midden Van
 de Wolk de Lijvale ofte Draj Streepen
 daar overde, al na de dag Sigdium,
 in alles verdunnende, en verminde-
 rende. Deze keel Wolken gemaakt
 zinde, maak ik over Wijk, of ligter
 Dito, die daar met Laure dag. te Sigdium
 al drijvende aan en in de boven be-
 strevende moeten komen

Enige wa-
 rijheid van
 de de-
 van Sigdium
 opgeleid.

Hier zal nu iemand mogelijk
 Vragen, Wel de Ligt is en zij valt,
 waarom dan ^{hier} een bepaling, deze Ligt
 voegt bij dit, en die bij dat ^{Lijde} Lijde
 Dagt dient ter antwoord; als men
 en tekening maakt, men ook doorgaat
 de Ligt maakt, na de tekening
 ofte t'ant, dat op dien tijd op de
 stude vertoont, bij voorbeeld men
 wie ~~voort~~, de Hysterij van Jonck in

Het Onweder, ofte de Diefpelen, met
 de Storm op de Zee, of de Edele Zee
 Zal men bij deze Flutt Joriden, geen
 Zachte Zoete Zigt, maar ook wel
 een Onweder, ofte Storm Zigt plant-
 len; Men Zal ook een Vindtje of
 een Zacht Landfchapje, afbeelden, Zoo
 Zal ook een Zacht Zigtje hier beter
 bij staan, als een fottse Zigt, en
 een Bergachtig Landfchap, in de Zee
 gelegen, zal (om dat het daar door-
 deels windiger of Zigtiger is, dan op
 Zigt Gewoone Binnende een Vind-
 ge Zigt beter staan, dan een Zoete,
 of Zachte Zigt; Doch laten verder
 ieder zijne Keuze om Zuyten te
 maaken na Zare Begrippen Plaet
111

Laat ons nu eens tot het vierde en overzigt 29.
 deszelfs kanding ofte weerscheiend Zigt
 over gaan, in twee voorwerpen.
 Inquit 29. Is een Kaars Zigt die
 zijn vornaamste Zigt tegen een Kluis
 geeft: Ik zegge zijn vornaamste
 Zigt, 't is wel Zes, dat een Kaars een
 gaand Vertrek verligt, dat zijn vornaam-
naam

naarmate Licht zal zij bij zij, ofte in't
 midden, van het Vertrek, gegeven, terwijl
 dat de Zijden, van het Vertrek (al weder
 van de Kaars of zijnde) meer Schein-
 baar Licht ofte Vuer der duistertijd
 zal ontflammen; en dit is het, dat in
 bijzonder moet een Kaars' moet wor-
 den geöpsderveert, altho dat de Kaars
 zekke, geen Lange Sijden op de ta-
 bel doet, of daar moeten tweekaar-
 ten Branden, in dit gemaal zal een
 tegen een andere, of zullen, alzo be-
 den een Sijden over Tafel maken;
 Men maakt (na alles is afgestekend)
 de Kaars eerst, en dan Sijden met men
 het Vertrek; beginnende, van agte-
 ren, of van de Verdste Zoken, van het
 Vertrek tot al verminderende na het
 Kaars' Licht, anders kan men het gan-
 tje Vertrek in zijn ligte Sijden
 stellen, en verdouwen, Dezelve na de
 Zoken, van het Vertrek; als men maar
 maakt, dat ieder Zaak wel in zijn Sij-
 den

Dine Leet; En't is zeker dat men over
 al naakne van werkinge op moet
 hebben, zelfs tot het geringste toe,
 Bij voorbeeld, de Kaars wanneer
 zij staat te branden, zal men ont-
 dekken, dat zij boven-om leel ligt
 is, en in de midden donkerder, en
 onder weder wat Lichter als in de
 midden; It geen Lierl ook is geopsor-
 verd, gemerkt met N° 1/2 en 3.
 en Zoo vind men bij na in't eenen-
 dige, kleine zaken, die echter zinn
 belangen Zoo wel verroeren, als in con-
 der grootste.

Wat het Vuur betreft, zoo is over Fig. 26.
 gesteld in Figuur 30. is als het
 Kaars licht, het vertrek moet na
 maten den groot of klein Vuur) wer-
 den verligt, (Ma alles is afgetrokken)
 maakt men eerst het Vuur als het
 looft van al het Licht, en dan de
 Pot, dan maakt men het vertrek,
 dat daar van in zijn Schaduwen, wat

Donker moet zijn, weet men, is al,
 Daar het vuur zijn Scheinsel niet
 kan geyen, en deze donkere deelen
 smelten zelfs donkerder zijn, als in
 een Vertrek waar geen vuur is,
 Want door het Scheinen van het vuur,
 zullen zo wel de donkere deelen
 verdonkeren waar het vuur niet aan
 is, als de Lichte deelen zullen
 verlichten, ~~waar~~ alwaar het vuur zijn
 Scheinsel geeft.

Over Fig. 31. Ik tell in Plaat 107. Fig. 9. Vraag
 de de, de Schieding van Metaal
 het welk ik in deze Figuur 31. afbeeld,
 N° 1. Het Stort, N° 2. Stoen, N° 3. Koper,
 N° 4. Metaal N° 5. ijzer, en N° 6. Goud
 of Zilver altermaal glad gepolijst;
 De Schieding van het Stort en Stoen
 is reeds wel bewezen, uitgeleid, dat
 het Stoen geen Metaal is, maar
 blauw kristal en Marmet of an-
 dere steen verbeid; het zand moet
 dig zijn, om weder van anderen op
 te

te zeggen wat ik eerst, en Laatst
 hier Van Doe, alzo dit in't vorige
 genoege is gezeyt; Restor zal ~~de~~ Vih
 al Wat noodzakelijk is, vromtel-
 len; Ik maak alle deze Voorbed-
 den eerst in zijn Ligte Sjaduwe,
 Doeg ieder in zijn Leert, het. Want
 in zijn gelijke Sjaduw-^{ca. titel 9} Streepjes,
 Doeg het steen in zijn trillende
 ofte ongelijke bochtige Streepjes. Het
 Koper, Ijser, Metaal en Goud
 of Zilver, in zijn gelijke fijne
 Sjaduw Streepen, dan maak ik de
 donkere Sjaduwen; het koper en
 Metaal en Ijser, in zijn gladheid,
 in zulk een manier als ik in
 Plaat 107 Fig. 9 in zijn donkere
 Sjaduw heb voorgesteld, ik merk
 hier alleen aan dat N. 5. om zijn
 kleine rondheid, zijn donkere Sjadu-
 we, wat fortser moeten vromden
 dag komen, en dat in tusschen N. 4. ook
 in

in ~~de~~ ditte Schitterende glans moet
 zijn, en zijne ongelijkheid, Zandheid, en
 Ligtwerken, die al meden een Ligt-
 tering veroorzaken, De Ligt van
 het gepulverte goud of Zilver etc.
 moet (wegens zijne fijnheid in
 spectacie) ook wat fijnder be-
 landet worden; die (met de zel-
 ve Schaduwe Streepjes als ^{andere} Metaalen,
 die is Anijn gansche vers hier
 van, eerst alle de fijne Streepjes,
 en dan de zelve Streepjes, dan de
 glans van donkerheid moet zijn,
 het wel donkere Schaduwen, Schitte-
 ringen, etc: de zelve Streepjes al dan
 wat verdikken, en weder fijner Streep-
 jes ter tinnen in te vegen

Over Plaat
 112.

De Nu kom ik tot Plaat 112. Dit
 heeft gezetst hebbende, en alom met
 de Staalkool in zijn formaat gebracht,
 Enkelende wederom de Gintey kanten, en
 al t geteekende wederom fijn met Inke
 na

na, dan harceer ik eerst het Aangezicht,
 En wel eerst de Oogen, Neus en Mond,
 Voor den Dag Grevende; Waarna ik
 tittelende de Oogen, wenk Brauwwen
 voorzigtig tittelende en met fijne Zaai-
 streepjes zoo ver in order Greving, wel-
 lende zoo op de zijde der Neus, onde-
 zelve ook verzeven voor den Dag te doen
 komen; dan onder de Mond, dat ook
 wel eerst de zijde des Stroffts nade Schap
 van t' Nocht, tot op de Wring tittle-
 lende tot onder de kin t' zelve daar
 het donker moet zijn, met fijne streep-
 jes ver graduw, doch moet kin ook
 eerst de streepjes maaken, en dan de
 titteltjes 'er tusschen in, als bij voor-
 beeld dat kin t' zelve, dan zoo gelijk
 en mooi worden dag, dan gaat men
 aan t' over en stair, wel begrij-
 pende dat dit ook al voor is afgeleget,
 dan de Hals, vervolgen gaat men aan
 de Handen, waat van ik eerst de
 vingers harceer, endan de Armen, dan
 ga ik aan de Voeten, even als met de
 Handen, leevende, dan maak ik de Schou-
 "ten

ley en het Zwaart, Dus houd ik dan
 alleen de Kleeders over; Hier van
 Zoudt Gij na in't ondiindigen te zeg-
 gen, ~~de~~ vallen, alsoo Eerlin Gij dit
 Souden voorwerpen komen op Doen, door
 Laar meenigvuldigen, Vrouwen, Rim-
 pels, en Walles, waerom ik al-
 leen zegge, dat men eerst de klee-
 ren, niet te donker moet maaken,
 waerom men dezelve met Lichte
 Streepjes Eier en daer begint, ma-
 kende verders de kreinken, vrouwen
 Rimpels etc. gaande weeg af, zie
 hier onder ~~in~~ de Plaat Gij voor-
 beeld, ik maak eerst de onslag-
 vord N: 1. dan de Schaduw N: 2.
 dan de to N: 3. dan de kreink N: 4.
 en zoo tot N: 17. tot zoo ver als dit
 X merk. Waar na ik het opper-
 kled maak N: 18. ik merke hier
 in't afgetrokkene aan, dat men moet
 onderscheid maaken tusschen Lichte
 en donkere kledinge, ook tusschen
 doorrijn-

Voorschijnende, zoo als bij voorbeeld de
 enkele arm vertoond; merkt in
 tusschen aan dat men in de kleeding
 ook eerst het boven lijf kan ma-
 ken, eer men het onder of de onder-
 kleeder maakt, dit is het zelfde,
 en zelfs beter dog, zoo men de
 onder kleederen maakt moet men
 eerst het onderkleed, en den het op-
 perkleed maken, ald is gezegt.
 Verder ik hier niet meer af zeg-
 en zullen, nu van deere Schadu kunst
 af stappen, dewijl vorders de onder-
 vinding moet Leeren! En alle
 Zaken opte Stellen, is al te veel
 onnuttig, ik denke dat ik hier
 mijne Leerlingen zal hebben vol-
 doen, dewijl ik al het noodzake-
 lijke hier in, klaar en kort heb
 aangewezen.

1817

Verhandelingen over de
Zogenaamde Bedrie-
gers, en andere
Werken.

Overmaat
113.
Van de
Bedrievers.

Inleiding

Terwijl in deze Kunst et na-
maken van Drukwerken, wel-
maalen voorkomen als in Almar-
nak, Boek-Bladderen, fijne Plaatjes
xc: die men als door Omalk ander
Zeggende Verbeeld, met Keuiken,
Stippen en Scheuren xc: welke door
daar aan de Schaduwen te geven
ieder denkt dat dit Werk opmal-
kander gespekt is, daar dit nog-
thans Bedriegeij is; En waarom
derelke ook Bedriegeij. Worden ge-
naamd. Zoo zal ik hier mijne
Leeslingen, zoo kort en klaar als
mogelijk derzelver maaking voor-
stellen.

Over't Werk
Zelve.

Wanneer ik nu de grote van
mijn Werkant 't zijn 't Lang ofte
int

in 't Breese, zoo als ik het Begeer
 te maaken, op een Papiere, dat
 mij als een Werkbeeld zal dienen,
 van het Origineel ofte Konst. Stuk
 zelve, heb afgetrokken, zoo neem
 ik allertye Boekbladen, Circomten,
 Plaatou, ofte wat ik begeer, deese
 Leg en find ik zoo als ik de zelve
 Begeer in mijn Origineel. Stuk te
 Ebben, in dit afgetrokken Vierkant
 op dit gemelde Papiere, en spoede
 derhalve daar op vast, Wil men juist
 de Bladen hier toe niet uit de
 Boeken Scheuren, knips ik in Papiere,
 de groote derzelve Bladeren, en knijf
 het op wat het moet worden; Deese
 alzo leggende, en ter op vast gespeld,
 zijnde, smet fouwen, kreiken en
 Scheuren, &c. Zoo als mij dunkt dat
 het fraijste zal staan, Prik ik met
 een fijn Naatje de zelve Bijde kant
 der Bladeren, of een door of andere
 de kreiken, fouwen, & Scheuren ~~en~~
 niet, niet vergetende, In tot het
 getrokken Vierkant, waer na ik al de
 spelde

Spelde nu maak, en diu al de Bli-
 deren, Zoo zij moeten Leggen, op dit
 Papier gesprikt vind, ten de wijl ik
 op ijdert Blyd heb geschreven, uit
 vast Boek let is, Zoo gewaar ik
 veere Blaatjes om haer plaats al-
 tooi te kunnen nazien in dien ik
 dit niet vast mochte weten.

Vervolgens Speld ik dit Papier,
 op het origineel waar op ik dit
 Werk wilst te maaken, dog Spel-
 dende dit ver op sij de kant Lang,
 welke kant ik ten dien einde Zoo
 breed hebbe geluaten, dat ik de
 Prikken van de Spelde daarn^{na} weg
 kan af knippen; Waar na ik
 dit af Spens met een Spensje ge-
 weeren in zeer sijn gerassot Hout-
 keel, neerkende dese voorzigtig
 mijne Spelde nu, dat het door
 Schuuring niet door malke andere
 ofte uittraakt; Diu heb ik mijn
 Gegeerde van op mijn origineel Pa-
 pier.

Enige zinde hier kunnen zeggen
 men zoud dit niet, ~~veere Blaatjes~~
 wel is

Waarlijk
 opelact.

Wel op het Origineel Papier Linné-
 nen vrom, daar men dit Brie-
 ven en Spanden veruut; Maar weet,
 dat men de Blaaderen dan evenwel,
 en dan gepulverd moet zeggen, en
 verdelken, in het Endelstijf
 Smeekelijk te maaken, en dui-
 als men dit dan op het Origineel,
 in de Plaatte van een
 ander Papier direct wilde doen
 zoogt door de opening als an-
 derzints dit Origineel Papier te
 veel te seijden, en men kan nu
 eerst bezien, als men het selve
 eerst op dit Papier heeft, En
 het op het Origineel zal voor den
 Dag komen, ~~als men het selve~~
 en dan gepouwt, zo als gezegt is,
 zo heeft men zulke in beenden op
 het Origineel goet en zuiver.

Adant Werk op mijn Origineel ^{aan de}
 nu beginnende Wanneer sal het ^{rest op}
 gepouwt daar op staat, is mijn eerste ^{het origi-}
^{neel ge-}
^{gindelende.}
 Werk

Werk, dit Gesprik te doen een Lin-
 jaal met een Potlood. Den tijd na-
 te tekenen, dogh het geen juist niet
 Regt moet zijn, moet men niet
 het Beloop juist de hand doen, En
 reden waarom; Ik moet een Potlood
 na tekenen, 't is Waar als men een
 Potlood in een Nlad Leid, zoo zal
 hij Parallel regt in zijn drie Loek
 Leggen, dogh als men zoudt opzere-
 voren, in dit Werk, zoudt de Potlood
 te stijf Leggen, al schoon men hem
 nog zoo Goet Wilde Beschadigen,
 Dus maak ik mijn Potlood ofte kreuk
 een weynigje Rondig naar Guiter,
 en een weynigje Stel in de Binn-
 nezide, ~~...~~ Zie Letter A het on-
 derheid daar in zelve in deese. Plaat
 113. of het moet juist een kreuk
 zijn, zoo als Gh Letter B te zien
 is, welke moet Regt Loopen, om
 den de Potlood Letter C weder een
 weynigje Stel te hebben, en wel-
 ke ~~...~~ Letter B ook moet Regt zijn, of
 kreuk het

Het was Geziden, den Natuur om
 dat het een dubbels vaste kreuk is,
 die zulke zeer Fijnmen leerdiger
 voor den dag komen, door de Spen-
 ding of Afsceering als dat men,
 dezelve recht Laet, zoo als dit
 onderscheid in de Letters A en A
 duidelijk is te zien, daar die kreuk
 daar dit bij geteehent en, recht
 Loop veel Af, ver Staat als de
 andere Fijnmen der Bladeren.

Ter men nu verder werkt, moet ^{in de Colouir}
 men het Papier zien na te bootzen, ^{want drink-}
 zoo als men kan zien in dit slijf, ^{Papier na te}
 dubbels-gefoirven Almanaks, Blaad- ^{maken.}
 je, dees Colouir, zoo als ook van
 een Couvant, Heiligje, ofte ander
 gemeen Druk Papier, dat een graver
 lachtige Colouir heeft; Welke Colouir
 word gemaakt ^{van Lijstwit} en even een weinige
 Versnijden ver onder gemengd, doch
 men kan ook neemen de Oker, na
 de Colouir zich opdoet, dog zoo men 'er
 ee =

eenig Gorn water in doet, om de ^{Color} op het Papier te doen loopen, moet dit voor al niet veel wezen, om dat men'er over moet schrijven, men moet ook dit Colorret met een grote Penfel doen, (Want de Colorret moet zoo dik bereijdt zijn, dat het als water is) End van het Papier te ontzien, ter over eenen Daalen, dit dan wel gedroogt zijnde gaat men aan't Werk.

4 werk van
22) in plaat
115. het. al.
manusk. blaadje

Ik begin dan met N. 1. dit. Al. manusk. blaadje; Waar van ik eerst met Potloodt treepjes het langwerpig Vierkand, daar het Schrift moet in geplaatst worden met zijn kreukel Cijfers naar't Celoope van't blaadje af daal, even groot als de Druk ^{aan} in zijn Wijdte en Doogte loopt of in zijn Letteren ^{af} dog. Al. Soen men door de kleine Letters sijnst hier nu die Accurate Maat niet kan wezen, Waar van ik op Pag. 26/58. en G. heb gesproken, zoo volg ik dog zoo na ik kan, de voorgestelde Afmeten, te zien in deze twee voorbeeldjes zie

5. 5. Waar ook in getoond word, dat
 de Maat van het Capitulaal ende uit-
 Gaalen of Kappen der Letters van
 het Koninkw Letter moeten zijn, als
 het Capitulaal ende uit Gaalen ofle Kaps-
 pen der Letters van het Driidij, tgeen,
 op moet het gezegde op voorz. Paginaal
 wer een knut. Merk ook dat de
 Maat (namljk de volle Maat der
 Letter) zie ~~in~~ een klein wij-
 nigje moet van malander Grosse,
 naar 200, dat het naar even te
 zien is, Inalende ten dien einde de
 Potte-Strippe daar de Kappen of uit-
 Gaalen der Letters tegen aan Lopen,
 een Quartje Breder, want juist deze
 Strippe Dubbel te Gaalen, als te zien
 is. 2. 2. is wat veel werk, en sine Let-
 ters moeten voor al keret zijn, en wel
 zoo na aan malander, zoo wel
 in de Breedte als in de Lengte, opdat
 het Blad niet groter nog kleiner
 moet zijn als het selve in de Boek
 aandrijft, Dus moet ik voor al in mijn
 met de Passer t selve eerst wel af,

No. zie
 ook dit
 groot al-
 brannick
 blad, in
 romijn, al-
 waer men
 de maat der
 Kappen en
 uit Gaalen
 der Letters
 ook groter
 vind als
 het van het
 Driidij.

De lang alwite Lot zelve groot Ede, die
 ommevende door tre twee Passertjes,
 een om de $\square$ grote Maat der Letter
 Lot $\square$ of Blad uit, want ter moeten
 zo als gezegt even veel regels en spakt
 even groot als in de Druk zijnde ver
 op komen: als ik deze grote Ede, dus
 neem ik mijn andere Passertje, en
 meet in de Middel van deze groote
 en na den Druk de kleine Letter
 zijn in mijn $\square$ of Bladperk uit, dat
 staan mijn passer pritejes dan in
 deze formaat: dan lijnlijk na deel
 Passertjes met pttloot dunnertjes
 mijn Lijnen of Waar trassien in
 de Lottertjes moet maken, in
 sperratie beogende, als boven is
 gezegt, waaron ik met de Merkjes
 die ik met den Passer zet, altijd op
 de twee de zeer kleine Spaattie - of -
 tussen de koppen of uitlaalen die sonder
 tegen malander $\square$ moeten lopen, als
 die Letteren in $\square$ Lot merk $\times$ is te zien.

Dit leijd hier een Palm of Moos-
 sie Blandje; Wat de Maat van de
 Lijntje der Palmen aanbelangt,
 zijn altoos een weynig smulder als
 de Spaansie daar de Letteren in moe-
 ten kunnen, welke Palm-streep-
 jes men eerst aflijnt, hier is nu
 onderscheid in letteren van het even
 gestel, alwaar staat Verscheide
 Bruijloft-Palmen, Palm 23. de onderscheid
maat der
Letteren en
zijn verhoud.
 moet dat de Maat over alle On-
 derscheid der Letteren is na rato der
 Grootte van dezelve, Nammentlijk
 aldus, dat de $\frac{3}{4}$ de Maat van het
 Woord verscheide dat hier even niet
 te voren zijn komt, namelijk $\equiv$ de
 maat is van het Woord Bruijloft,
 en de gaulige Maat van het zelve
 Woord verscheide, namelijk $\equiv$ de
 maat is van het Woord Palmen,
 en wederom de $\frac{3}{4}$ de Maat van het vore-
 re Woord verscheide namelijk $\equiv$ de
 gaulige Maat is van't Woord Palm 23.
 of daar alles met zijn koppen en middel en onder
 en boven moet in kunnen aldus $\equiv$ Al
 en deede onder van maat is in alle Letteren.

van N. 2
 in plaats
 112. t. Moos-
 sie Blandje.

Zwaargleid
opgelikt om
aan te einde
der regels
met het schrift
niet te komen.

Op u is hier de Zwaargleid dat
dit Blaadje 'er zoo uit komt dat
men verlegen is met het schrift,
Want begint men maar in gedachte
voor de Hand af te schrijven, Zoud
men zontijls zoo niet uit-komen,
Om Binnes Et druk vak Die
Letteren juist in te plaatsen die 'er
notoir in moeten gesteld worden,
en men zoud d'it aan te einde der
Regels niet goet uit-komen; Om
dan hier goet in te Slagen, schrijft
men de Regels van achteren af, na
vooren, Doch zoo sijnen men zoo
verre niet is gevordert dat men
de Letteren van zoo dicht niet naar
malkanderen vast te plaatsen, ofte
zoo goet niet kan ter neder zetten,
Lijkt men zeer die motjes van 'tein-
de ofte van achteren af na vooren, met
een Potloodje de Letteren af, d'it heb
ik dan niet de Letteren voor van die
die het Laatste heb geschetst, eerst te
be =

beginnen, namelijk mijn Regel
 vijf, Vroeg, na t einde 200, als
 ik anders Schrijft, maar te be-
 ginnen en ten einde te Schrijven,
 komende Ind vier, altoos acht of te
 aait einde der Regel met mijn
 Letters goet uit na den Druk.

Zoo ik nu dit alles alzo oek
 geschreven, dan ga ik dit natuur-
 lijk Eerbeeren en Bejadvieren
 met vstindische Ink, leggende
 daar het noodig is met de Penneel
 een Zwarte Streep dog bij klyne
 endjes om dat het voor het drooyt
 moet uitgewassen worden, aan de
 kant der Blaadjes ¶ neemende
 een ander penneel daer ik dit mee-
 de natuurlijke uitwassende te
 niet laat lopen ¶ maakende al-
 les inde rechterhand de Donberts,
 van een rechte Schaduw te for-
 meeren; als dit is gedaan, dan ga
 ik met een punt van een Penneel
 voorzigtig al de ravel der Scherpe, en
 aan make, dat ik doe met het papier
 wat ravelig op te krabben dog voorzigtig
 en niet te diep, op dat Natuur alles
 zijn klaarheid veruond.

van t Be-
 leudinge
 met d. In-
 die ink.

van de Ru-
 vels in t
 papier te
 maaken.

Wan-

H. Papiër
Sefoon maken.

Wanneer ik nu mijn gansche
Kunst-Stuk gedaan heb, zoo moet
het Sefoon gemaakt en gezuiverd men
al het Potlood, en weder besmit-
tinge; hier toe neemt men een
bakken Witte ofte Ferwen-Brood,
Vrijende gekruimt zijnde dit met
een Sefoon Papiër over het gansche
werk, zoo dat het gansche Beeld van
den Dag komt, zooler nu nog een
nig Potlood ofte iets ander smit-
telijheid magt over blijven dat zij niet
wil hier meden Laaten, int ma-
ken, zoo neemt een Stukje Gomme
Cayenne dat men bij de Droog-
ten koopt, en wrijft Losjes daer me-
de over dit Potlood een waer meden,
alles uit gaat.

Hier Ziet men nu uit dat
men dik Papiër tot een Kunst-Stuk
moet gebruiken, en dat ook den
Juk wel moet vinden, op het Papiër
zoo als ik Pag. 18. al heb gezegt, wist
het Papiër al ook den Juk door dit Sefoon
1. ma

A anders gom. Meestich.

maaken veel lief te Leiden.

Ook moet ik hier ook spreken,
dat zoo ik een kunst-stuk maak,
en aldus zoo hier voor is gemaekt,
alles gedrukt op mijn Origineel
Leb, Blyd voor Blyd van onderen
af, of van de kant na de midda-
en, wel van dien ^{die} mijn Reg-
ter Land zijn eerst werk om dat
al sedert mijn Land dan over het
geen ik gedaan heb, dan heb ik niet
te vreesen dat ik het Papier door
t. schaven mijner Land zal eerder toe-
brongen, alzo ik het zelve daar mijn
Land dan noodig heeft te leggen, al
het werk gedaan heb, echter ontzie
ik de schaving zoo veel mogelijk, want
het de ruyte in het Papier doet
ook hinder in het schaduw van de
oostindische Ink.

De rechte opschrijving om van on- ^{ey in andere}
deroy ofte bij de zijde Langs, neemt ^{Stukke, ook}
men in andere tekenstikken, ook
waar, bij voorbeelde, een ieder is bekend
dat

Dat men een
Stuk van on-
deroy moet
beginnen en
vult van de
Regter Land
off. x.c.

dat ik Verscheidne Aenteekeningen
in Druk heb Laaten uitgeven, als
in Spreuken Bestaande Een Over-
meide Arbeid konst alleste Gaven,
als ook twee t Dene Vrede en Vrij-
leid t ander Liefde en Eendragt, als
ook een tot Nut van t algemeen,
en de Vier getijden des Jaars, Wel-
ke stukken men eerst ~~erst~~ Eens
Eoof Werken af siet op een
Papier, mits weeten de grote
en stand der Letteren die hier in
moeten komen, waar na ik het
afsnik en op mijn Origineel Geng,
als voor is gezegt.

Zoo men nu een fijne plaat,
in een Bedriegertje Gijf deze Blanz
de tot Geraat wil Gij maaken, Zoo
neem ik het grootste Voorwerp in
de plaat eerst en meet alles met
de passer af en siet t het met Eent-
kool op mijn Origineel in het Gelaad
Jaar het moet zijn, en zoo lang als
altes

Van fijne
plaat in
Bedriegert
te maaken.

alles in orde is, en dan begint ik
met Druk, Dit nu te weten, en te
lezen na de Druk Zoo als hier
voor is gelcoort.

Ik wil nu een gemakke- ^{om de zelve}
lijker Werker, perke die de plaats ^{teer gemak-}
in de Druk met kleine ruitjes af, ^{kelijk na}
en zet ook die zelve Ruitjes op ^{te maken.}
mijn Origineel, en zie dan in de
Druk Wat in ieder ruitje staat,
dat ik altoos in mijn Origineel
breng, Zo ook ceft met Stoud-
kool om die Lektuur egaal te
werken, als het in de Druk staat.

Zoo men zom wil verklaren
maakt men de Ruitjes op het ori-
gineel kleiner als die in de Druk,
en Zoo men de plaats wil vergroo-
ten, maakt men de Ruitjes op het
Origineel grooter als in de Druk.

Ik zal hier niet spreken van
een werktuig, waar mede men alles
kan nadaken, als Gij ieder bekent,
dat dit ook wel beter is in groote
als andere voorwerpen, als in deese
kleine plaatjes.

Oris

Om einde ik hier kninnen, knitten,
maar om ten einde te alles af te knuwe
delen, zal ik hier spreken van de knar-
te. Zelderen in de Bedriegers.

Van Kaarte-
bladen en de
zelve te knuten
op een lijnen.
in plaat 114.

Wanneer men kniderde Bedrie-
gers een ofte meer knarbladen knut kn-
men, die kn men kardig knuten door-
scheinen, wanneer men een Eyd van
een Boek Knad op een knarblad knut
knmen, dog men moet dan een Knjbe-
blad, ofte knnder gedrukt knad dat van
een postpapier gedrukt is, knemen,
want men moet de knatuur zoo goet
als mogelijk, verbeeden, en die knpapier
ken geen knwijze kninge van de knarte
bladen kn geven, knatende dan de kn-
ven der knppen ofte knuten en knuten,
met knline van knwijze knen, zoo als
te zien is in Plaat 114. N. 1.

Deze knwijze-
ning knut van
de knchte knje
knatuur knen,
al knan kn kn-
van knje.

Dog kn gelijk in alles de knatuur zoo
kn knpknlijk geknknkn knut kn worden,
zoo is knet knut zoo knatuur kn
knut, dat knen dit knande knad kn-
knje knut, als knel knande knchte knje,
dus

192.

Dus Zoo het iets kon zijn, neemt men
dit om t. Natuurlijke lieder aan de
Ligte, als wel van de. Schijnzijde
dit tweederlij onderscheid kon maken
van Letter A. dat nu is Zoo die. Na-
tuur geeft als te zien is in Letter B.

Eenige

Eenige Bijzonderheden
 tot alle dit Voorgaande Betrekkelijk

Ten laatste zal ik nu mijn Lief-
 lebbens met eenige Lieflebbersje. uyt-
 bezig zindem, bekwende medenot
 deez Konst, en waer meden ik dit
 Werk zal besluiten.

Handeling
 over N° 2.
 in plaats 114.

Ik Landels dan eerst over dit
 Leedeltje N° 2. dit zeg ik veelmalen
 onder aan het Werk siet de Naam
 ofte 4 woord Conne Konst, en om de
 Aardigheid verbeel ik dit al. of het
 met groote spetoe was vast ge-
 trocken ook wel eens met de En-
 den, door het goet, daar mijn be-
 drieger schijnd op te leggen, (Zoo als
 ik hier op pag: 161. van deez grone
 den ofte goet spreek.

over de spelden
 te maaken
 in N° 6.

Zoo dit Leedeltje dan is gedaan
 en mijn goudse Stiek is het gedaan,
 en Leeron gemaakt, zoo maak ik

ik de Spelden. Hier toe neem ik
 Loetwit met Goudwater zeer dik
 mits dat ik maar even het zelve met
 de Penneel op het Casier kan
 krijgen, en dat eenen het zelve
 tot Spelven, zoo als ik N. 2 heb
 afgeschildert, dit droog zijnde verdik
 ik het of daal het zelve weder over
 en dit zoo veenigmaal als mij
 dunkt dat de Spelde dik genoeg
 zijn dan de kappen der zelden
 en die zelve op zijn hoogte ofte dikte
 hebbende, leid men weder een
 kranje op de kappen, of men gaat
 heen wanneer zij dat droog zijn en
 doet met de Puffer over de kops der
 Spelde heijjes in Oiven als een Spelde
 kop vertoond daer't koper is om-
 gedraijt, dit alles gedaan zijnde,
 maak ik mijn Goud naar Nicoties,
 om de Spelde te vergulden, maar
 moet geen Dikaten, maar groen
 goud zijn, om dat dit veel het koper
 ge-

~~Plaat~~ gelijk in kleur en glans is,
 ik neem gildesom met een wijze
 nig. gem water tot mijn grond*
 en draagt even dog niet droog zijnde
 en leg mijn goud ter op, en be-
 leid dan verder om en bij de Spelden
 als in mijn voorbeeld N° 2. is te
 zien, en ook met kopere Doppjes N° 6

N° 6.

Over N° 6.
 Van de Ver-
 wone Letters.

Wil men nu eens Verleeren Let-
 ters maaken, door dit Zelve Bereid-
 zel als hier boven gemeld van de
 Spelden, men gabelt een, en zet
 de Letters als bij N° 3 is getijetelt,
 waar van ik eerst het geene ik met
 Ink wil doen, zwart maak; waar
 na ik dit Bereidzel op de Zilveren
 Takken, Bladeren ofte Rollen of Linten,
 dat in de Letter mag voorkomen,
 zeer dik, dog niet in een reijs, maar
 in 2 of 3 Reijsen op Lay, Entende het
 zelve half droog worden, waar na ik
 met een Casbertje ofte een Peper-
 tje zij Plat ofte Rond, drie kant ofte
 vierkant

. vierkant

* God zoo men het goud wil Polijsten met een glatte
 Wolve ofte andere Stang, zoo moet men tot de grond
 neemen, zij wit met Safferaan en dat wel schijnt
 dat t. schrijft, en dan wat stam later, dat riet de
 Polijst ter riet is. eer men het gebruikt.

Scherpe, na dat ik de firmaat van de
 Zilveren, Zilveren ofte wat dies meer
 is al moeten de Oyladeren, Eol ofte
 ynd zijn ofte dat het Drivven, of an-
 der gaat, en fieraat moet zijn, het
 zooper, als of het in tuije Stok-
 verw werd gedaan, waar na ik be-
 talven't want der Inke dat ook
 de grond verbeeld, daar al dit fieraad
 op Leid, deere op gelege fieraad ver-
 gald, ofte ook moet natuurlijke
 teletien. Afzet, t welk zeer fraij
 staat, inzonderheid als de Letters
 Leel groot zijn, want dan ken men
 de Overken wel een Pind-dik ver
 op leggen, dat deere Letters op vast Parkement
 gemaakt, is beter als op papier oft moet ook zijn gemaakt,
 een Regel Letters aan makender
 bindende met een Lind Saaton ver-
 tonen, dat men van ~~een~~ de eene Let-
 ter op en onder bindere Letter Erat
 Slingerem, welke Lind ook wat dik
 verderen gedaan, inzonderheid, in de Bogten,
 satzoenderende Let, dat droog zijnde in
 een

zie hier van
 pag. 164

van Lind
 nude Letters
 in N° 4.

ien goet firmaat, en bestuimde zilke
als is afgezetst N. 14.

van N. 6.
over vlakke
verrijde Letter

Wiel men nu de Letteren vlak
zijde gelaten, vergulden, staat ook
Fraij, als men de Letter eerst met
werk van Futsjes of de Cyloemen wit
Loot, ende grond daar van met Ink
vult, en dat het werk verguld, ge-
lijk meder, is afgezetst in N. 15.

over Plaat
115.
eest vande
Lingnet Letter

Lees die Plaat 115 de beelde
een Singnet Trekletter op een Pa-
piertje vast gemaakt met vinnel,
op een stichje gemakte zijde, deze
Letteren worden eerst gesetst, na-
melijk **C** omdat die de Slechte
Letteren zijn endan de **D**, door
leest men te veel werk, om zülke
Letteren op het Origineel te ~~zetten~~
en dat men te veel moet mit kaa-
len, eer men goet slaagt; moet men
dezelve, op een vander Papier eerst
afteekenen, ofte sletten, en doet zo
Lang daar mede arbeideinde, dat zij

Zij zeer groot, Staam, Dog men aan de beide zijden Egaal te schrijven, is wel Werk, Wil dit Kunst niet Slagen, zoo Ziet wat zijde gij het better op uw Papier heeft geplakt, en staan nu Paper dan Brekt in de Midde, door de Letters Leentoe en prikt dan met een fijn Naaldje in Zelve Letters door een dubbeld Papier, doe het Zelve dan open, zoo staan nu Letters recht en goet, en spous dezelve dan aft op een origi- neel Papier en Gewerkt dan de te we.

Hier toont dit opgeplakte Papier als een fijne plaat, waar van de Moed van het koper te zien is (zie *)

Van de Rand van de koperen plaat.

Deze Moed ofte kenmerck van het koper der Glaat, Gaal ik door een Zijnsaal met een koperen Pasteltje dat niet veel scherp is, wat diep in en wrijf het Zelve met een Stamp. Een koperen, insonderheid de Hoeken. — Top dat het even is, als of de Moed der plaat er in staat. — De Gewerking der onmel!

Zijn als van de Kaarte, in de voorplaat gezegt.

+ Dit kan men ook met wat potlood doen.

Men Beschildert dit Blaasje niet,
men men maakt ook niet de Omweld,
nog de Moed van de Popen-Plaat daar
aan, Voor dat de zijde gatreijt en ge-
schildert en alles gedaan is, welke zijde
Stof men aldus Gewerkt.

Van de zijde
Stoffe in
Plaat 115.

De Pas eerst in't Lange en Brede,
met twee à drie Palkstijes, de Streepen
der zijde Stof met Prikjes af, Wel Waar
neemend, dat ik geen Verkeerde
Prikjes maak, anders zijn mijn Stree-
pen ook fout, dit wel-geduan zijnde,
Zijn ik uit deese Prikjes alle de
Streepen der zijde met mijn Potlood
Dunnetje af, en laat dezelve met
flauwe Groen elk in zijn Soort, eerst
recht, en dan dwars over malander,
Maar dan zijn zij op de Peris-Blikjes
□ II daer de Streepen voor mal klane
Der Loopen, nog niet donker of te
Lijvig ganteg, Hier om Geleyde dan
al deese Blikjes met de zelve vert
Wat Lijriger zijde gemengt, t'zij. (flauw)
Groen, Geel, Rood, Waer of te (Lurms) (Lurms)
keder top zijn zijgen (Lurms), En hier na
de

de Gemengde kintjes. □□, dat is
 daar het Geel en Paars, of Groen en Geel,
 of Blauw en Roet, of Roet en Paars, of
 Geel en Blauw, of Groen en Roet &c. door
 malkanderen Loopen; Waar toe ik
 ook van ieder de helft der verwarder
 malkander meng, bij voorbeeld, geel
 en Paars waar meden, ik ook zulk
 een Blokje door deze twee Colouren,
 door malkandere Loopen; of doe
 desgelijks meng ik groen en geel
 door een, alwaar ik zulk een Blok-
 je of doe, door deze twee Colouren
 Van groen en geel in een Blokje
 door malkander Loopen, en zoo
 vervolgens, tot alle de Blokjes
 gedaane zijn; En zoo leest men
 ook met de Translinne-ruijten,
 Coeten, en Blauw, en Rode Coeten.

Van de Schrijfs
ven op dat
gament of
Pergament
Franzjſch.

© Het Ik nu dit Werk Sluit, zal
ik nog iets van het Schrijven op het
Pergament Eandelen;

Wanneer men nu op Pergament
wil Schrijven, zoo gebruikt
liever het Maagde Franzjſch, of geen
Zuiver Gerijf moet zijn, daar men
men de Vleek of zijde gebruikt, of
welk het witte, en het Zuijverte
is om ſoonst op te brengen, en zoo
het nog te glad ofte te ruw
is, dat alreer niet moet zijn, ald het
wel Gerijf is, of daar zijn Vlekken
in in dit een en ander gebruikt
men de Witte Soudra, wil men
om de Witte daar nog bij doen de
geprepareerde Vetter ſchelpen; is
ook niet kwat, dog deze zijn zoo
niet van vast binding als de Soudra,
dit vrij ik met ſchoon ſa-
pier over mijn Pergament, en
inzonderheid als met Boeken moet
ſtitelen, want dat is niet alleen ge-
Maag-

Maagde Franlijn, maar, argument, en
 wel de Franzijsche, zoodaft die alters
 glad en Sneerig zijn; — Wanneer
 men nu een Koutstrijk op Maagde
 de Franlijn, wil maaken moet men
 niet alleen een Storte raam luten
 maaken, maar dit Raam moet ook
 gelijk en Vetsid gevest zijn met
 een plank van Cinnon ~~et Raam~~,
 gelijk met het Raam, en wel zuiver
 gelijk geschaft, waar op wit Papier
 van een groot Imperdial word
 opgeplakt, en dan het Maagde Fran-
 lijn daar over op ook geplakt, en
 om de kant met kopse dijjes strak
 gespannen; dan zit het vutt en ge-
 lijk als een Stier lij, waar op men
 alle kunst kan voor de dag bren-
 gen; En hier komes ^{de soad} dan de Verle-
 ven Letteren daar ik op Pag. 158 der
 Plaat N: 3 Van het gesproken.

Zoo gij nu uw Werk gedaan hebt,
 Zoo moet men zoo voorzigtig zijn,
 Zo ter hand in is, om het gij het
 wil soeven maaken, (mits dat wens
 naar

meer 'er zultie veruilen. Letteren in
 moeten zijn, dat men het stuk eerst
 schoon maakt eer men de veruilen
 Letteren in maakt, anders zittet
 die in de weg. Dewelke men ook niet
 opslijt met het veruilen werk of Ge-
 rijdel voor dat men het gansche stuk
 gedaan en schoon gemaakt heeft. Zoo
 men het stuk als gezegt dan se gans-
 maakt, neemt men een Eijden Werk,
 schuurt stift over in stuk een
 mits ieden keer in Ende Werk dan
 in mond ofte Land de Sandral 'er
 wel uitslaande, en al weder 'er me-
 de over gereegt, tot zoo lang dat
 de Sandral 'er gans uit is, en
 in schrift zwart en zuiver voor
 den dag komt, en is 'er hier ofte
 daar nog Houtskool of Potlood in
 gebruikt men 't end Gakke wit of
 terwen brood, en dat 'er dan nog niet
 uit is de Gomme Geyenne als op
 pag: 149 is gezegt, 'er dit gedaan
 zynde gaat men tot de Letteren
 die

Die men wil vergulden, en dien die
 men wil verdergen, maaken, die
 gelijke men Begrijpt al in de Suk
 zijn gezet zoot ver men de selve
 te overige daar aan wil vergulden,
 en opfleppen; want zoo als gezegd
 dit vergulden, en het opfleppen,
 moet men na het Schoonmaken
 en als alles is gedaan, het Laatste
 deel, wijs te verlevan, totten in
 de weg zonden zijn, en het vergulden
 het ook van de vnderen zonden
 af vrijen.

Zie dan liefhebbers mijn
 Suak afgedaan, Hoopende dat
 mijne saek niet onnut mag
 worden bevonden; maar dat zij
 de Geminaart van deere Edelkonnst,
 als sprekende tot mijne Leer-
 Sinnen hier in verbert zullen
 voortgaan, om niet ter tijd mijn
 Meester hier in te worden, zoo zal
 ik veruueyd zijn

En zal hier een Bijveegzaltje vreyen,
 dat meden, in de Maaten, ter Landtloping
 kan dienen, van mijne Leergierigen

***

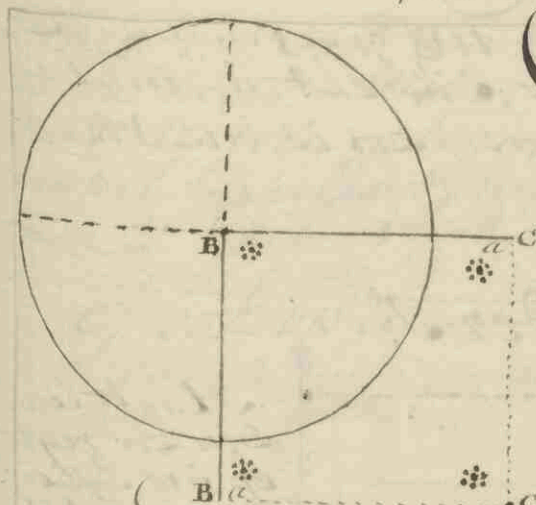
Bij=

○ Bijvoegzel.

Over de Maaten.

Zal niet kwat zijn voor
 die geenen van mijne Leerlingen,
 om als een Bijvoegzel voort gaat
 dezelve nog eens met de Maaten
 van de Vierhanten &c. te helpen te
 komen, op eene eenvoudige en
 gemakkelijke manier, 't is waar,
 men kan daar toe een Kopere Win-
 kel Raak gebruiken; maar men
 heeft die Sontijds niet, en dus
 om de Krethekid van t'w Vier-
 kant te maken, Ginten eene
 Winkel Raak van Doen te hebben,
 Zoo gaat in de ^{Verenstaende} ~~Verenstaende~~
 manier te Werk.

Macht

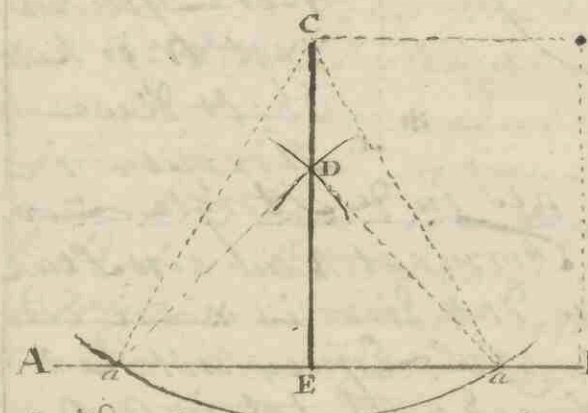

Maakt een
 Cirkel, deeld
 dezelve aan
 vier deelen,
 Zoo hebt gij
 altoos aan
 vier zijden, en
 veert vier kant
 Laalt deese

Streepen in
 de Breedte als in de Hoogte Zoo
 als gij uw Formaat van uw Stuk
 wilt hebben dat hier is * zie hier
 toe Streepen, ofte Lijnen uit het
 Middelpunt getrekt tot in a. a.
 meet (Zet zij door een grote Paller,
 of met een Lijnmaat) uw Lengte
 van B tot B. die gij overbrengt van
 C tot C. en de gelijke uw Breedte
 van B en C boven die gij onder in B en
 C overbrengt, maakende dat Hoogte
 en

en Breedte in een gegeven meet
door de Passen. Kijkt in mat-
kanderen komer, zoo is een vier-
kant gelijk.

Anders.

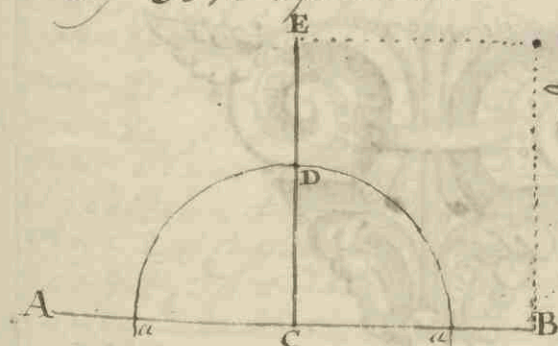

Maakt een
Lijn zoo recht
op een Nijster
als mogelijk
A en B. Maakt
met een wil-
lekeurige
Stroep uit
C een Cirkel

snijvende door A en B denzelve in wa.
Naar uit zij aan wederzijde in de Mid-
den twee ~~kleine~~ Cirkels trekt D waar
door zij uit C binn tot beneden
in E een Lijn trekt die zekerlijk
recht op een neder staat, want van
Uiter C tot D is zij recht vogens de Cir-
kel anders, zoo moet de rest van E. een
Stroep

Strep van C tot E ook. Notoir recht
op en neder Staan. Dan zekthij
niet te doen als in t voorstaende
empel is geleert met het Merk.
Zoo is 't nu vierkant gelijk.

of ook op deese Manier

Maakt een
Lijn AB. Maakt
Dan een sirkel
mit C om a.
in D. met
de midden van
deze sirkel
mit a. in D

en Maakt 'n Lijn mit E door de
midden des Sirkels D tot in C. Want
van C tot D recht opgaande zijnde,
Zoo moet ook dat v na de loofte tot
E ook recht opgaande Lijn.

Zie Quar 'n vierkanten, om
Ziet nu van andere Maaten te
Spreeken, Zoud onnodig zijn ver-
mits

mits deze het bijzonderst maar alleen
 in dit Werk te pas komen; Zoo zal
 ik dan hier mede van alles maakten

Re-

Register
 Van alle de Plauten tot
 deze Beschrijving
 behoorende.
 en c.

Inleiding tot dit Werk als mede oplos- sels & wanig Leid over't Houtland	Page 10.
Over het Geredde Laps	14. 22.
Over de Snek	15.
Over Plaat N ^o 1	22.
Inleiding tot het Werk en Plauten van Schrift.	25. 4 Capitaals.
Over het Capitaals in Plaat N ^o 2 en 3	26.
dat dit Capitaals op de selve Plaat moet staan zal het groot zijn tegen vers p. en gelost ke	39.
Gemeenlijkheid van Plaut Over Ruitjes van Plaat N ^o 4	40.
Reden en tegenreden omtrent deze Plaat	41.
Waarschuwing om niet het Hout te keel niet te veel als in Papier te loopen om't Lette niet te ruing te maaken	41.
Ouderwijzing van na het oog Capitaals te vaaaken	42.
Gebriek van het seldine Duintige Veertje of gatscheit in plaat N ^o 1 Letter B.	42.
Bewijz dat men hier en daar de Plaat recht nodig	43.
de Letter in Hout te keel gatscheit toe met Snek	43.

Regiſter:

24

Om in die gebruikte van 4. P. t. loot . . . . . 43.

Van de Leering wat een ten Laast een
een Capitalie Letter Wordt gemaakt 44.

Over het wit Capitalie in. P. t. N. 3 . . . . . 48.

Van de Verſierde Letters en Derzelven
Naamen in P. t. N. 3 . . . . . 48.

Over de Letters in P. t. N. 5. Laatste 49.

Bewijſ om geen Copij Werk te maken
met een Voorbeeld door een Leerdmeester 50.

Voorbeeld om geen Copij Werk te maken
uit des Auteurs ſeijger Werk . . . . . 52. *zie ook pag. 80.*

Over de Verſierde H. G. en D. P. t. N. 5. 53.

Om eerst tot het gemen, en dan tot de
Kunst- Letters over te gaan . . . . . 54.

Over't Werk zelve van de H. in P. t. N. 5. 55.

Over het Romijns uit P. t. N. 6. . . . . 58.

Zaar maat en Maaking &c.

Over de Verſierde Letters en Naamen
uit P. t. N. 6. . . . . 60.

Over het Duiſ in P. t. N. 7. . . . . 61.

Zaar Maaking &c.

Over de Verſierde Duiſde Letters
en Zaar Naamen in P. t. N. 7. . . . . 64.

Over de Hoof Letters van dit Duiſ uit
P. t. N. 8. en Zaar Maaking . . . . . 65.

Over t. Hoog Duiſ in P. t. N. 9. 10. 11.
12. 13. 14. 15. 16. met het groote &c. . . . . 70.

Over bijzander Hoog Duiſ in P. t. N. 17. 18. 73.

Handeling
over de Kunst
Letters.

Romijns

Duiſ

Hoog Duiſ

Register:

Pag.

Over de Overgeschlagen Letter in Plaat No. 74.	74.	
Over het getrokken A. B. in Plaat 20/25.	75.	4 getrokken
Over de Letter W. en Z. in Plaat 29.	75.	
Derzelver Maakings over Plaat 24.	76.	
Over het plaat 22/23 van de Sign.	76.	Derde Baster
Over het Basterd in de Platen van No. 25 tot 27.	74.	
Over de Spoons Letter E in Plaat 37.	80.	tweede do.
Over het tweede Basterd van Plaat 38 tot 50.	81.	
Over de Letter A in Plaat 50.	81.	
Over het 3de Basterd van Plaat 51 tot 62.	82.	Derde do.
Derzelver Naamen, Duit het Werk.	82.	
Van het jaer in de Letter te plaatsen.	84.	
Over het 4de Basterd met Beestje van Plaat 63 tot 75.	85.	vierde do.
Over de Letter A in Plaat 75.	86.	
Over het 5de Basterd met Menschen van Plaat 76 tot 87.	87.	vijfde do.
Over de 4 getijden, de 4 Elementen, en de 5 Zinnen van Plaat 88 tot 94.	89.	de 4 getijden Elementen 5 Zinnen
Over het Groove A. B. van Plaat 95 tot 106.	90.	
Met leg over de Letter S in plaat 106, plaat 94.	91.	Landelinge over de 4
Over de Soetaduw of Harskering Konst van Plaat 95 tot 107 tot 112.	92.	Soetaduw Konst. tot 136
Over het Werk van Plaat 107 Tiquin I.	93.	de Bar over

Plaat 107.
Fig. 2.
De 2. Indien
1817, 1818, 1819.

Register.

		Page
	over Plaat 107. Figuur 2.	96.
	over dito . . . . . dito . . . 3	98.
	over dito . . . . . dito . . . 4	99.
	over dito . . . . . dito . . . 5	100.
	over dito . . . . . dito . . . 5. (Leden)	100.
	over dito . . . . . dito . . . 6	101.
	over dito . . . . . dito . . . 7	102.
	over dito . . . . . dito . . . 8	103.
	over dito . . . . . dito . . . 9	103.
	over dito . . . . . dito . . . 10	104.
Miningen	over de Maaking van de Vrije Miningen	105.
Aardrijck	over Plaat 107. Figuur 11. ⁴ Aardrijck	106.
	⁴ Werkzaam	107.
	⁴ Respectief	109.
Bouwwerk.	over dito . . . . . dito . . . 12. Bouwwerk	110.
	over Plaat 107. Figuur 13. ⁴ Vrijdijck	111.
Vrije Vestrekke.	over Plaat 108. Figuur 14.	112.
	Quarigeld over de Saladien opgelost	114.
Zee & Klippen.	over Plaat 108. Figuur 15. ⁴ (zee)	115.
	over dito . . . . . dito . . . 16. 17. (zee)	117.
Rivier	over Plaat 109. Figuur 18.	118.
Miningen	over dito . . . . . dito 19	120.
Dageraad	over dito . . . . . dito 20	121.
Luchtomelken	over Plaat 110. Figuur 21	124.
	over dito . . . . . dito 22	124.
	over dito . . . . . dito 23. ⁴ Lucht	125.

over

Regiſter

	Pag.	
over Plaat 110. Tiquier 24	125.	}
over dito . . . . . dito 25	125.	
over dito . . . . . dito 26. Ingte.	126.	
over dito . . . . . dito 27	126.	
over dito . . . . . dito 28	126.	
Leilige Zwaarigheid over de Ingte. opgeplaat	127.	
over Plaat 111. Tiquier 29	128.	}
over dito . . . . . dito 30	130.	
over dito . . . . . dito 31	131.	
over Plaat 112. Tiquier 32	133.	}
Verzandeling over de Bedriegers a. c. en daarin over Plaat 113	137.	
Daar in om de folou-vent' druck papier te make	142.	
Daar in 't druck zelve en wel tot Alm. u. d. Clad	143.	
N. 2. t. Mop. i. s. Bled	146.	
Viderdeſchijden. Plaat der letters daarin	146.	
Om aan 't Einde der Regels gelijk te kenne	147.	
1. t. bed. i. d. i. d. w. met O. S. Inke	148.	}
om de Ravels aent' papier te make	148.	
4. Papier te Joen maken	149.	
Dat men een. Stuk van. Videren op moet beginnen	150.	
Van. Tigne. plakaten. in. Bedriegers	151.	
om de zelve gemakkelijk uat. te make	152.	
over. Plaat 114. Van. Plaat te Claden. d. w. d. h. j. i.	153.	
De. Voorſchijning. a. d. d. Lijte. i. j. e.	153.	

Register.

Aug.

	Enige Bijzonderheden, tot het verhandelen	155.
over een sedel met spelde	over Maat 114. N ^o 2. .... Codeltje.	155.
verrevalott.	over dito ..... N ^o 2 & 6. Spelden.	155.
Lichten	over dito ..... N ^o 3. Verderen, Latten.	157.
vergulden	over dito ..... N ^o 4. Lichten vande Lth.	158.
van de luyt. Latten	over dito ..... N ^o 5. Plakke vergulde Lth.	159.
	over Maat 115. vande Singnet. Latten & c.	159.
	van de Raad van de kopere	160.
	Maat.	160.
	van de geroete grond.	161.
Pergament	Van het Bijven 1/20 Pergament en Franck	163.
	4 Leden Schou maken	165.
	Bijvoezel over de vierante Maaten.	167.

